

evelâhir

Poetry City

Kahramanmaraş
Büyükşehir Belediyesi

TEMMUZ - AĞUSTOS - SAYI: 11
JULY - AUGUST 2022

BIMONTHLY CULTURE, ART AND CITY MAGAZINE

Şiir - Şehir - Maraş

Hatıraların Ortağı:

CEYHAN

The Fellow Of Memories

Suyun En Güzel Rengi:

Yeşilgöz

The Best Color of Water

ŞEHİR KONUŞMALARI

**İsmail Kara: İslâm Tarihi,
'Büyük-Merkezi Şehirler' Tarihidir**

The History Of Islam Is The History Of Big And Central Cities

Ali Görkem Userin:

Yapayalnızlıkla Dolu Mümin Bir Şair

A Faithful Poet Filled With Loneliness: Cahit Zarifoğlu

Söyleşi:

Hayrettin Güngör

Talking About Yeşilgöz

Lezzetin Mekânı

Acem Pilavı

Delicacy Corner: Acem Pilaf

Hüseyin Akın ile

Maraş'ta Bir Gün

A Day in Maraş with Hüseyin Akın

Yitiksöz

SANAT, EDEBİYAT VE DÜŞÜNCE DERGİSİ

Yıl 2, Sayı 12 Ağustos-Eylül 2022

Kimsesiz kime gidelim
Yaralarımız var kime
Sıcak bir şey arıyoruz, kime
Merhamet istiyoruz kime
Bağışlanmak istiyoruz kime gidelim
Sorumuz ve cevabımız sen değil misin
Mevlâna İdris

Sabahya - Bıyıklıoğlu K.

MUSTAFA SAHİN
Uğurlar
Olsun Mevlâna

MEHMET AYCI
Uçmak

KONUSAN: SERCAN CEYLAN
Mehmet Nahlî ile Biyografi,
Şiir ve Akademi Üzerine

YİTİKSÖZ'ÜN
12. SAYISI
ÇIKTI!

TÜRK
EDEBİYATI İÇİN
YENİ BİR
ÖNSÖZ!

TÜRK EDEBİYATININ BÜYÜK "HAMLE" Sİ TIPKIBASIMIYLA KARŞINIZDA!

Kültürün şekillenmesinde toplumun, toplumun şekillenmesinde ise, coğrafyanın etkisi inkâr edilemez gerçekler arasındadır. Bu gerçeğe, 1942-1946 yılları arasında Maraş milletvekilliği yapan, meşhur edebiyatçımız Ahmet Hamdi Tanpınar; "Coğrafya kaderdir," sözüyle dikkat çekmiştir. Kahramanmaraş özelinde düşündüğümüzde, edebiyatçımıza katılmamak elde değil.

Tarihi kaynaklarda bir "su şehri" olarak anılan Kahramanmaraş; sadece temiz su kaynakları, dere, çay ve nehirleriyle değil, şifalı sularıyla da Türkiye'nin en gözde şehirlerinden biridir. Önceki sayılarımızda Elbistan Pınarbaşı ve Ilica Kaplıcaları'nı işlemiştik. Bu sayımızda başka bir şifa kaynağı olan Ekinözü İçmeleri'ne yer verdik. Diğer dosya konumuz ise, her ziyaretçisini güzelliğiyle büyüleyen Yeşilgöz Obruğu'dur.

Tarih boyunca Kahramanmaraş neden çeşitli medeniyetlerce uğruna mücadele verilen bir şehir olmuştur sorusunun cevapları arasında bu temiz ve şifalı su kaynakları da gösterilebilir.

The impact of society in the embodiment of culture is irrefutable, and so is the impact of geography in the embodiment of society. Ahmet Hamdi Tanpınar, who was the Deputy of Maraş between the years 1942 and 1946, has drawn attention to this fact by saying "Geography is destiny." When thinking of Kahramanmaraş as a city, this fact is irrefutable.

Kahramanmaraş, which is known as a "water city" in historical sources; is one of the most popular cities in Turkey not only with its clean water sources, streams, rivers, but also with its healing waters. In our previous issues, we mentioned Elbistan Pınarbaşı and Ilica Springs. In this issue we mention Ekinözü Spas. Another topic of this issue is Yeşilgöz Ponor, which impresses every visitor with its beauty.

The answer to the question "Why has Kahramanmaraş been a city fought for by various civilizations throughout history?" may be considered these clean and healing waters.

Hayrettin GÜNGÖR
Mayor of Kahramanmaraş Metropolitan Municipality

**KAHRAMANMARAŞ
BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ
KÜLTÜR-SANAT VE ŞEHİR DERGİSİ
KAHRAMANMARAŞ METROPOLİTAN MUNICIPALITY
CULTURE-ART AND CITY MAGAZINE**

Temmuz - Ağustos 2022

Sayı: 11 Yerel Süreli

July - August 2022 Issue: 11 Local Periodical

**Büyükşehir Belediyesi Adına İmtiyaz Sahibi
Concessionaire for the Metropolitan Municipality
Hayrettin Güngör**

Yazı İşleri Müdürü / Editor in Chief
Duran Doğan

Yayın Danışmanı / Publishing Consultant
Yusuf Genç

Yayın Koordinatörü / Publishing Coordinator
Rıdvan Tulum

Editör / Editor
Ömer Yalçınova

Mütercim / Translator
Rumeysa Kevser Kablan
Zeynep Kantarcı

Tasarım ve Uygulama / Design and Application
Ali Şenocak

Kapak Tasarım / Cover Design
Ali Şenocak

Son Okuma / Last Read
Sevgi Korkut

ISSN: 2718-0662

Baskı
Kültür Sanat Basım Evi
Press Kültür Sanat Printing House

Baskı Adresi / Printing Address
Semih Ofset Matbaacılık
Sek Yayıncılık Sağ. İnş. San. Tic. Ltd. Şti.
Büyükdere San. 1. Cadde No:74/1-2-3-4
İskitler / Ankara

Sertifika No / Certificate No.
40581

Sosyal Medya / Social Media
instagram - twitter - facebook
@evelahirdergisi

Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi
Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi
İsmetpaşa Mahallesi Azerbaycan Bulvarı, No: 25
Dulkadiroğlu / Kahramanmaraş

Headquarters and Mailing Address: Kahramanmaraş
Metropolitan Municipality, İsmetpaşa Mahallesi, Azerbaycan
Bulvarı, No: 25 Dulkadiroğlu / Kahramanmaraş

İÇİNDE

06

Tarihe Çıkanlar
Emergents Of History
Yapayalnızlıkla Dolu
Mümin Bir Şair: Cahit
Zarifoğlu

A Faithful Poet Filled With
Loneliness: Cahit Zarifoğlu
Ali Görkem Userin

12

Sultanlar ve Makamlar
Sultans And Authorities
İbrahim Kanadıkırık

18

İsmail Kara: "İslâm
Tarihi, Büyük-Merkezi
Şehirler Tarihidir"

"The History Of Islam Is The
History Of Big And Central
Cities."

Ömer Yalçınova

24

Kent Hayatının Çöküntü
Alanı: Yeraltı

Where The City Life
Collapses: Underground

Tekin Şener

30/Suyla Gelen Şifa:
Ekinözü İçmeleri

The Remedy That Comes
With Water: Ekinözü Spas

Doç. Dr. Nadire Karademir

36/Kıvrım Tatlı, Yıldız
Sokak Ve Celâ

Kıvrım Dessert, Yıldız Street
And Cela

Hasan Keklikci

40

Maraş'ta Bir An
A Moment in Maraş

Gülizar Güneş

42/Orkis Prensesinin Efsanesi
The Legend Of The Princess
Of Orkis

İnci Okumuş

48

Maraş'ta Bir Gün
A Day in Maraş

Nagehan Varılacak
Şehirler Nerede?

Where Are The Cities
That Would Suddenly
Be Arrived?

Hüseyin Akın

52/Pulsuz Mektuplar (11)
Stampless Letters (11)

Hüseyin Yorulmaz
Mustafa Aydoğan

56/ Kahramanmaraş'ın
Müzikal Kimliği

The Musical Identity Of
Kahramanmaraş

Mehmet Ali Zarifoğlu

60/Dağların Gazeli

The Poem Of The Mountains

Maraş'ta Örnek Bir Köy:

Kadioğluçiftliği

An Exemplary Village In

Maraş: Kadioğluçiftliği

İbrahim Gökburun

EKİLER

66

Lezzetin Mekânı
Delicacy Corner
Ziyafet Sofralarının
Baş Tacı: Acem Pilavı

The Crowning Jewel Of
Meals: Acem Pilaf

İlknur Avcı

72

Söyleşi: Hayrettin
Güngör: "Yeşilgöz Adeta
Şehrimizin Gözbebeğidir."

Hayrettin Güngör:
"Yeşilgöz Is So To Say The
Apple Of Our City's Eye.

Ömer Yalçınova

76/ Yeşilgöz Üzerine

Anlatılar - I

Narratives On Yeşilgöz -I

Cahit Küçük

82

Yeşilgöz'ün Renkleri
The Colors Of Yeşilgöz

Alp Eroğlu

86/Unutulmuş Şairler

Katalogunda Bir Şair: Şeref Turhan

A Poet In Forgotten Poets

Catalogue: Şeref Turhan

Mustafa Köneçoğlu

90

Yaşayan Maraş
Living Maraş

Söyleşi: Dr. Mustafa
Kök: "Şüphesiz,
Okumak Bir Merak
ve Zevk İşidir

Dr. Mustafa Kök:
Doubtlessly, Reading
Is Connected With
Curiosity And Pleasure

Ömer Yalçınova

96

Hatıraların Ortağı:
Ceyhan - II

The Fellow Of
Memories: Ceyhan - II

Arif Bilgin

102/Kitap Maraş

Book Maraş

Mehmet Işık: "Mükremin

Halil Yinanç'ın

Hafızası Müthiştir"

Mehmet Işık: "Mükremin

Halil Yinanç Has An

Amazing Memory"

Ömer Yalçınova

106/Centilmenliğin Adresi

The Address Of Gentlemanship

Bir Yaşam Şekli Olarak Fitness

Fitness As A Lifestyle

Arif Taş

110/Evelâhir Söyleşileri Başladı

Evelahir Interviews Have Started

Büyükşehir'den Üç Yeni Kitap

Three New Books From

The Municipality

112/Maraş Ravanda Şerbeti

Maraş Ravanda Shorbet

YAPAYALNIZLIKLA DOLU MÜMİN BİR ŞAİR:

CAHİT ZARİFOĞLU

A FAITHFUL POET FILLED WITH LONELINESS:
CAHİT ZARİFOĞLU

O; Sezai Karakoç, Nuri Pakdil ve Rasim Özdenören'in yoldaşı, dert ortağıdır. Eserlerini onların dergi ve yayınevlerinde yayımlamış, edebiyat çalışmaları dışında da onlarla beraber hareket etmiştir. Nevi şahsına münhasırlığına rağmen tek başına hareket etmemiştir. Necip Fazıl'ın dizinin dibine oturmayı da bilmiştir.

He is the comrade and confidant of Sezai Karakoç, Nuri Pakdil and Rasim Özdenören. He published his works in their journals and publishing houses, and acted shoulder to shoulder with them even outside of his literary works. Despite his unique characteristics, he did not act alone. He is also known to be with Necip Fazıl all the time.

ALİ GÖRKEM USERİN

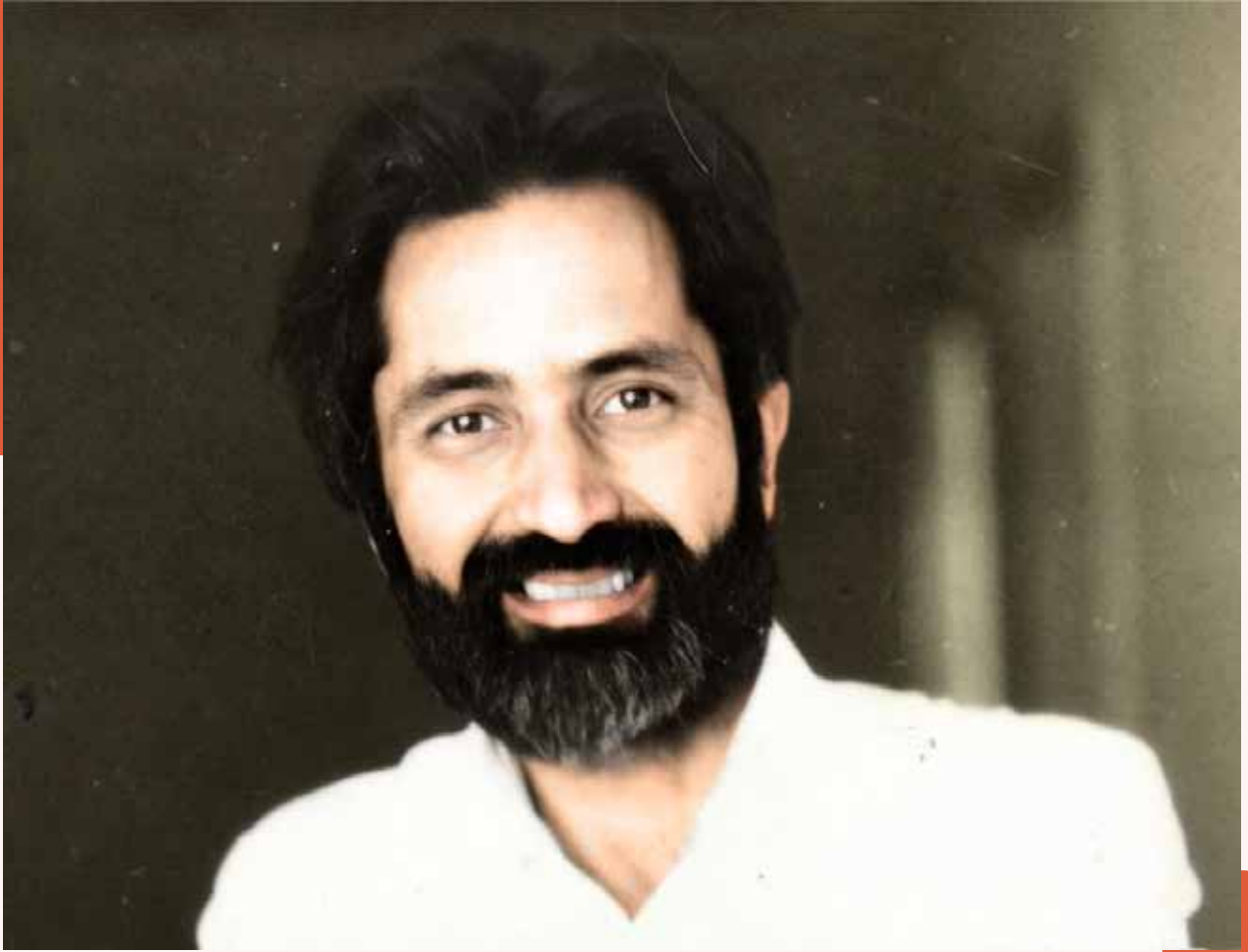
Kuşbakışı baktığımızda Cahit Zarifoğlu, Maraş'ın kadim edebiyat damarının 20. asırda öne çıkan özgün ve güçlü isimlerinden biridir. Edebiyatla hayatı, sanatla düşünceyi nadir rastlanan bir terkiplle buluşturan büyük bir şairdir. Kendi ifadesiyle "insanca ve artistçe" ilgilere sahip, nevi şahsına münhasır bir şahsiyettir.

Şairin hayatında önemli bazı tarih ve olayları tespit edebiliriz: Hukukçu olan babasının görevi nedeniyle buldukları Ankara'da 1 Temmuz 1940 günü dünyaya gelmiştir. 11 yaşındayken ailesiyle birlikte Maraş'a yerleşir. 1962'de bir grup arkadaşıyla İstanbul'da Sezai Karakoç'u ziyaret eder, büyük ustayla tanışır. Bu, genç Zarifoğlu için mühim bir olaydır. 1966'dan itibaren eserleriyle *Diriliş* dergisinde yer alır.

1967'de ilk şiir kitabı *İşaret Çocukları* yayımlanır. 1969'da Nuri Pakdil'in *Edebiyat* dergisinde ürünleri çıkmaya başlar. 1972'de Almancasını ilerletmek için yaz tatilini Almanya'da geçirir. Yine bu dönemde otostop yaparak Avrupa'yı dolaşır. Ertesi sene ikinci şiir kitabı *Yedi Güzel Adam* yayımlanır. 1976'da arkadaşlarıyla birlikte bir kadro hareketi olmasını arzu ettikleri *Mavera*'yı çıkarmaya başlar. 1977'de *Menziller*, 1980'de *Yaşamak* yayımlanır. 1983'ten itibaren çalışmalarında yeni bir cephe açarak çocuk edebiyatına yönelir. *Serçekuş*'un ardından diğer masal kitapları gelir; *Ağaçkakanlar*, *Katıraslan*, *Motorlu Kuş*... 1986'da, şiirini başka bir vadiye taşıyan *Korku* ve *Yakarış* kitaplaşır. 1987 Haziran'ında kansere yenik düşerek dünyaya veda eder.

Adını duyar duymaz zihnimize hücum eden anekdot ve efsaneleri bir tarafa bırakıp eserlerine öncelik vermek borcumuz. Eserlerinden bahsedeceğimiz vakit ise, her şeyden evvel şairliğinden ve şiirinden söz açmalıyız. Vefatından bir sene evvel verdiği bir mülakatta kendisi de bu durumu şöyle ifade etmiştir: "Ben sadece bir şairim. Yazdığım bütün alanlarda, bütün ürünlerde şiir büyük ağırlıktadır. Ben hepsine şiir gözüyle bakıyorum." Yetenekle vücut bulmuş bir şairdir onun şiiri. Bu açıdan bakıldığında, devrinin tek şairi olur desek yeridir. Çünkü yetenek ve şairlik kimseye bu denli yakışmamıştır.

Zarifoğlu öyle bir şairdir ki, tüm yazdıklarında şairliğinden izler, şiirinden parçalar bulmak mümkündür.

When we look at it holistically, Cahit Zarifoğlu is one of the original and powerful names of the ancient literary vein of Maraş that came to the fore in the 20th century. He is a great poet who brings literature and life, art and together with a rare combination. In his own words, he is a sui generis personality with "human and artistic" interests.

We can identify some important dates and events in the poet's life: He was born on July 1, 1940 in Ankara, where they lived due to the duty of his father, who was a lawyer. When he was 11 years old, he settled in Maraş with his family. In 1962, he visited Sezai Karakoç with a group of friends in Istanbul and met the great master. This was an important event for young Zarifoğlu. He has been featured in *Diriliş* magazine with his

works since 1966. In 1967, his first book of poetry *İşaret Çocukları* was published. In 1969, Nuri Pakdil's works began to appear in the *Edebiyat* magazine. In 1972, he spent his summer vacation in Germany to improve his German. In this period, he traveled around Europe by hitchhiking. The following year, his second book of poetry, *Yedi Güzel Adam*, was published. In 1976, they started to produce *Mavera*, which they wanted to be a cadre movement, with their friends. *Menziller* was published in 1977 and *Yaşamak* was published in 1980. From 1983 onwards, he had turned to children's literature by opening a new front in his works. After *Serçekeuş*, other fairy tale books came in sight; *Ağaçkakanlar*, *Katıraslan*, *Motorlu Kuş* ... In 1986, *Korku ve Yakarış*, which carried his poetry to another valley, published into a book. He died in June 1987 after succumbing to cancer.

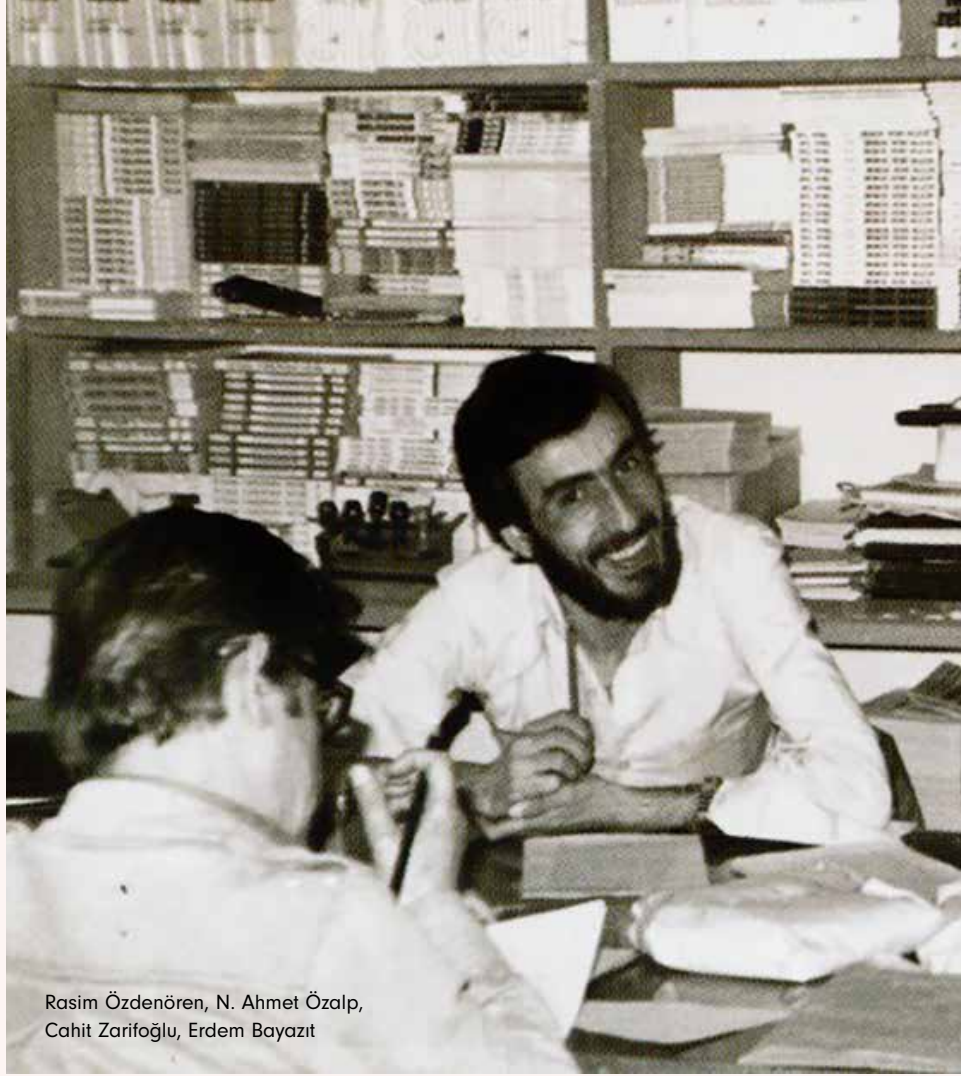
It is our duty to leave aside the anecdotes and legends that attack our minds as soon as we hear his name and to give priority to his works. When we talk about his works, first of all, we should talk about his poetry and poesy. In an interview he gave a year before his death, he expressed this situation as follows: "...I am just a poet. Poetry has a great impact on all the fields and products that I write. I look at it all as poetry." His poetry came to existence by talent. From this point of view, we can say that he is the only poet of his time. Because talent and poetry do not suit anyone this much.

Zarifoğlu is such a poet that in all his writings, it is possible to find traces of his poetry and parts of his poems. From letters to novels, from columns to fairy tales, he has an unbridled poetry that permeates every text he writes.

Yetenekle vücut bulmuş bir şiiirdir Cahit Zarifoğlu'nun şiiri. Bu açıdan bakıldığında, devrinin tek şairi odur desek yeridir. Çünkü yetenek ve şairlik kimseye bu denli yakışmamıştır.

Mektuptan romana, köşe yazısından masala kadar, yazdığı her metne si-rayet eden, dizginlenemez bir şairliktir ondaki. Bu da onun şair-i maderzât olmasıyla ve şairliğinin çalışılmış/üretilmiş bir hal olmamasıyla alakalı bir husustur. Dışarıdan bakıldığında günlük hayatında şiir olmayan biridir. Ama içi daima şiirlerle dolup taşar. "Kendimi bildim bileli şiir yazıyorum." diyecek kadar erken yaşta tanışmıştır şiirle. İlhamı önemser ama gelmesini de beklemez, adeta çağırır. Fakat buradan şairin ilhamı küçümsediği anlamı da çıkmamalıdır. Çünkü ona göre "ilham olmadan şiirin cesedi yazılır ancak". Şiirin, kendisine "yapayalnızlıkla dolu bir gurur duygusu" kattığını söyler Zarifoğlu. Şiirine dair en isabetli değerlendirmelerin sahibi Nabi Avcı "... dünya ilk defa yaratıyormuş gibi o saflıkla, o tazellikle bakmasını becerebilen bir gözün şiiri" olarak yorumlar Zarifoğlu şiirini.

Zarifoğlu'nun eserlerine, mütevazı sayılabilecek külliyatına baktığımızda farklı türlerde eserler verdiğini görürüz. Öte yandan, tür meselesine ve teknik tasniflere pek de takılmaz. *Yaşamak*'ın, şiir parçaları da ihtiva eden günlük, anı, deneme, roman arası melez bir tür olması dışında çocuk kitaplarının da masal veya roman olup olmadığı tartışılır. Bu açıdan bakıldığında, Zarifoğlu tür meselesini aşmış, birinci sınıf bir sanatçıdır. *Yaşamak*, edebiyatımızın en özgün, en türler üstü şaheseridir.

Rasim Özdenören, N. Ahmet Özalp, Cahit Zarifoğlu, Erdem Bayazıt

Başlı başına kitaplık çapta tahlilleri yapılacak zenginliktedir. Yazarına sorarsak, mütevazı bir tercihle günlük diyecektir yazdıklarına. Oysa bu zengin eser, Zarifoğlu külliyatının ve sanatının özeti gibidir.

Zarifoğlu özellikle 1980 sonrasında daha tasavvufi tonlara sahip ve İslam dünyasının dertlerine (Rusların Afganistan'ı işgali, Hama katliamı vb.) şahitlik eden bir şiire yaklaşmıştır. Bu dönemde şiir artık Hakk'ın emrindedir ve Rahmanî etkileri öne çıkarır. Mümin bir şair olarak yazdıklarından da sorumlu olduğunun bilincindedir. Bu durum, şiirinin o zamana kadar karşılaştığı anlaşılma zorluğundan dolayıdır. Slogandan daima uzak duran, didaktik olma tuzağına düşmeyen has bir şiiirdir onunki. Vefatından bir sene evvelki bir konuşmasında bu durumu şöyle ifade eder: "Şiirin ayağı yere basmalı diyorum şimdilerde.

Şairlere, yeni yeni şiire koyulanlara anlaşılır olmalarını salık veririm. Şiirin sırrını aynı zamanda anlaşılır olmanın içinde yakalamaya çalışsınlar. Keşke ben de en başta bunu yapabilseydim. (...) Bir Yunus Emre olmak isterdim." Burada vurgulanan anlaşılma bahsine *Zengin Hayaller Peşinde*'de ise şöyle değinir: "Sanat eserinin insana söylesini bilen bir ağız olmalı." Zarifoğlu'nun bu kitabında yer alan *Uyan Şairim Uyan* başlıklı yazı ise, şairlere samimi ikazlarını bir araya getirmesi açısından üstünde durulmayı hak eden mühim bir yazıdır. Bu yazı, aynı zamanda onun poetikasını görünür kılan, manifesto niteliğinde zengin bir metindir.

Sadece şiirlerinde değil, neredeyse tüm eserlerinde yaşadığı dönemin ve İslam dünyasının meselelerine açık bir yaklaşım sergilemiştir Zarifoğlu. Somut konuşmak gerekirse, romanlarından *Savaş Ritimleri*'nde Afgan

Cahit Zarifoğlu's poetry came to existence by talent. From this point of view, we can say that he was the only poet of his time. Because talent and poetry do not suit anyone this much.

invasion of Afghanistan, Hama massacre, etc.). In this period, Zarifoğlu's poetry was under God's command and emphasized merciful influences. As a faithful poet, he was aware that he was also responsible for his writings. This situation enabled his poem to get rid of the accusation of incomprehensibility that it had faced until then. His poem is unique in a way that it always stays away from the slogans and does not fall into the trap of being didactic. In a speech a year before his death, he expressed this situation as follows: "Now I say that poetry must have its feet on the ground. I advise poets, those who have just started to write poetry, to be understandable. Let them try to catch the secret of the poem while being intelligible at the same time. I wish I could have done that in the first place. (...) I would like to be a Yunus Emre." He refers to the subject of understanding emphasized here in *Zengin Hayaller Peşinde*: "A work of art must have a mouth that knows how to tell people." The article titled "*Uyan Şairim, Uyan*" in this book by Zarifoğlu is an important article that deserves attention in terms of bringing together sincere warnings to poets. This article is also a rich manifesto text that makes his poetics visible.

Zarifoğlu displayed an open approach to the issues of his time and the Islamic world, not only in his poems but also in almost all of his works. Concretely speaking, the best example of this is that he talks about Afghan jihad in his novels (*War Rhythms*). Throughout all his genres,

This is a matter related to his being a congenital poet and his poetry not being a studied/produced state. From the outside, he is someone who looks as if he does not have poetry in his daily life. But he is always filled with poems from the inside. He was introduced to poetry at an early age to say, "I have been writing poetry for as long as I can remember." He cares about inspiration, but does not wait for it to come, he almost calls it. However, this should not mean that the poet underestimates inspiration. Because, according to him, "one can only write the corpse of poetry without inspiration." Zarifoğlu says that poetry gives him a "sense of pride full of loneliness." Nabi Avcı, the owner of the most accurate evaluations about his poetry, interprets Zarifoğlu's poetry as "... The poem of an eye that can look with such apurity and freshness as if the world were being created for the first time."

When we look at Zarifoğlu's works and his corpus that can be considered modest, we see that he produced works of different genres. On the other hand, he doesn't care much about genres and technical classifications. Apart from the fact that *Yaşamak* is a hybrid genre between diaries, memoirs, essays and novels that also includes pieces of poetry, it is debated whether children's books are fairy tales or novels. From this perspective, Zarifoğlu is a first-class artist who has overcome the genre issue. *Yaşamak* is the most original, most transcendent masterpiece of our literature. It is rich enough to be analyzed as though it were a book on its own. If we ask the author, he will modestly say that what he writes is a diary. However, this rich work is like a summary of Zarifoğlu's corpus and art. Zarifoğlu, especially after 1980, approached a kind of poem that has more mystical tones and witnesses the troubles of the Islamic world (Russian

cihadını işlemesi bunun en güzel örneğidir. Tüm türlerde, bir Müslümanın duyarlı kalemi olarak işler. Bu kalemin fikrî ürünlerini ise *Bir Değirmendir Bu Dünya*'da görüyoruz. İbadetlerin öneminden Allah dostlarına, İslam dünyasının farklı bölgelerinde yaşayanlardan ilmi hallerin önemine kadar bir Müslümanın gündeminde olması gereken neredeyse tüm hususları ele almaya gayret eder; "Efendiler kendimize gelelim!" diyerek haykırır. Zarifoğlu, edebiyatın teknik ve teorik yanlarına dair konuşmayı pek sevmese de *Zengin Hayaller Peşinde*'yi oluşturan yazılarda bu konulara da temas eder. Bilhassa şiir ve poetikası üstüne çok sayıda yazısı mevcuttur bu eserde.

Cahit Zarifoğlu denilince öne çıkan bir hususiyet de maceraperestliktir. Çocukluğundan itibaren gelişen ilgileri de buna işaret eder: Güreş, pilotluk,

Zarifoğlu tür meselesini aşmış, birinci sınıf bir sanatçıdır. Yaşamak, edebiyatımızın en özgün, en türler üstü şaheseridir. Başlı başına kitaplık çapta tahlilleri yapılacak zenginliktedir.

kürekçilik, otostopla uzun seyahatler... Cemal Süreya'ya göre Zarifoğlu şiirinde de serüven duygusu çok önemlidir. Serizat, uçarı diyebileceğimiz bir yanı da vardır Zarifoğlu'nun. Bununla beraber, bir derviş de saklıdır hırkasının altında. Çocuksuluğunu her daim muhafaza eden ve yaşatmaya çalışan bilge bir derviş. O, Sezai Karakoç, Nuri Pakdil ve Rasim Özdenören'in yoldaşı, dert ortağıdır. Eserlerini onların dergi ve yayınevlerinde yayımlamış, edebiyat çalışmaları dışında da onlarla beraber hareket etmiştir.

Nevi şahsına münhasırlığına rağmen tek başına hareket etmemiştir. Necip Fazıl'ın dizinin dibine oturmayı da bilmiştir.

Onun farklı bir yanı da çocukları öncelikli muhatabı olarak seçmesi ve onlara da hitap eden eserler vermesidir. Şiirinde, masal ve öykülerinde çocukları da muhatap olarak yazar Zarifoğlu. Çocuklar için yazmayı "savaşçı" bir karakter ve sorumlulukla yapar. Çocuklar için yazmanın çok ciddi bir iş olduğunu kırk sene ewel kavramış, bilinçli bir yazardır. Bu alandaki misyonunu ise şöyle tanımlar: "Çocuklar için yazmakta, çocukça, katıksız bir mutluluk vardır, bir görevin yerine getirilme duygusu ve tatmini vardır, bir sorumluluğa evet demenin kahramanlığı vardır, kıyasıya bir savaşta çocukları daha şimdiden kendi safımıza kapmanın savaşçı karakteri vardır..."

Cahit Zarifoğlu, gazete olsun dergi olsun, yazdığı tüm mecralarda gerek yazıları ve gerekse de okurları ile mektuplaşmasıyla tek başına bir okul işlevi görmüş, yüzlerce insanın yetişmesine vesile olmuştur. Uzaktan da olsa bir edebiyat görgüsünün ve geleneğinin sonraki nesillere aktarılmasında onun kadar mesuliyet hisseden azdır. *Okuyucularla* adıyla 2009'da kitaplaşan ve çoğunluğunu *Mavera*'ya gelen okuyucu ürünlerini değerlendirmelerinden oluşan eserinde de onun okul yanı somutlaşarak öne çıkmaktadır. 1978'de başladığı bu değerlendirmeleri vefatına kadar sürdürmüştür farklı mecralarda.

O, edebiyatımızda İslamî bir öz ve düşünceyle estetik formların ve üslubun başarılı bir şekilde bir araya geldiği ender duraklardan biridir. Ustalığını ve örnekliliğini daima muhafaza etmektedir. Bu mühim başarıyı Rasim Özdenören şu şekilde ifade etmektedir: "Bu şiirlerde ve öykülerde İslâm, bir malzeme olarak kullanılmamıştır. Dünyaya Müslümanca bakışın sonuçları yansımıştır."

Zarifoğlu is a first-class artist who has overcome the genre issue. Yaşamak (Living) is the most original, most transcendent masterpiece of our literature. It is rich enough to be analyzed as though it were a book on its own.

he worked with the delicate pen of a Muslim. We see the intellectual products of this pen in *Bir Değirmendir Bu Dünya (This World is a Mill)*. It strives to cover almost all the issues that should be on a Muslim's agenda, from the importance of worship to the beloved slaves of Allah, from what has happened in different parts of the Islamic world to the importance of catechisms; "Gentlemen, behave!" he exclaims. Although Zarifoğlu does not like to talk about the technical and theoretical aspects of literature, he also touches on these issues in the articles that make up *Zengin Hayaller Peşinde (Chasing Rich Dreams)*. In particular, there are many writings on poetry and poetics in this work.

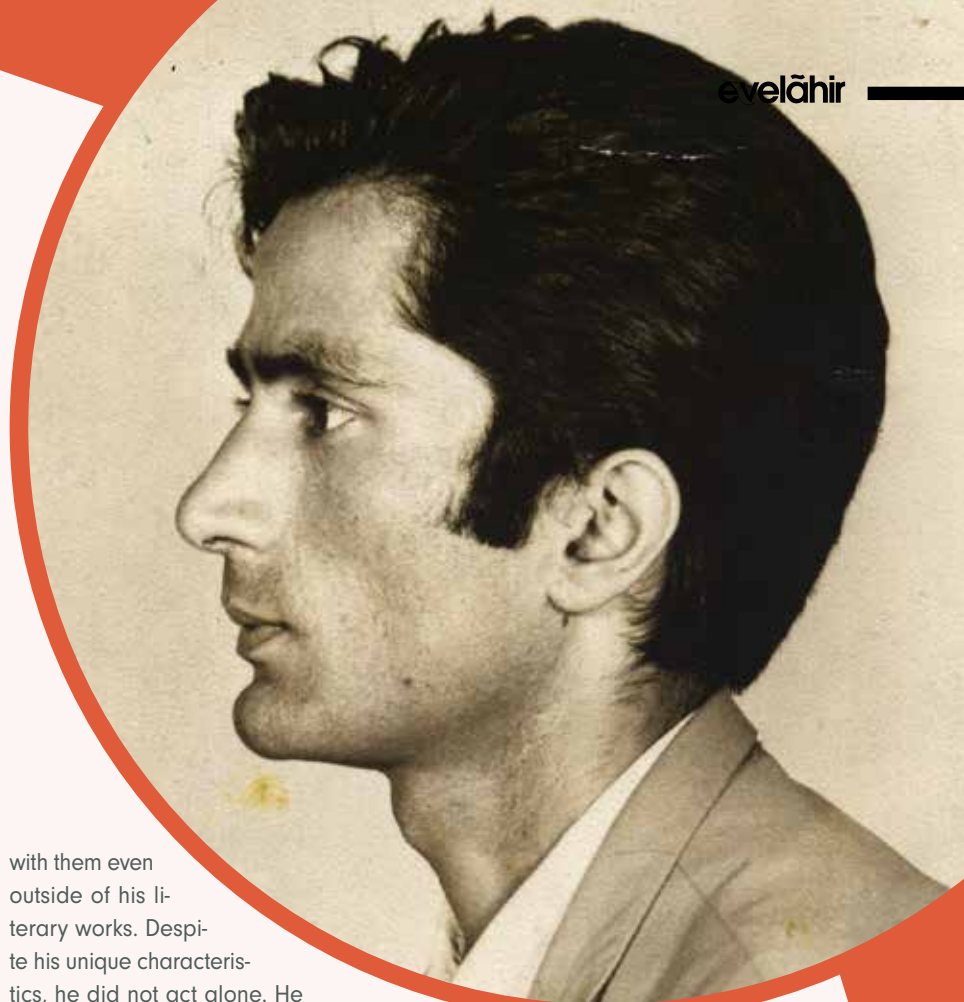
Another feature that stands out when Cahit Zarifoğlu is mentioned is adventurousness. The interests which he had developed since his childhood, such as wrestling, piloting, rowing and long trips by hitchhiking, indicate the same thing. According to Cemal Süreya, the sense of adventure is also very important in Zarifoğlu's poetry. Zarifoğlu also has a side that we can call stray, frivolous. However, a santon is also hidden under his cardigan. A wise santon who always preserves his childishness and tries to keep it alive. He is the comrade and confidant of Sezai Karakoç, Nuri Pakdil and Rasim Özdenören. He published his He is the comrade and confidant of Sezai Karakoç, Nuri Pakdil and Rasim Özdenören. He published his works in their journals and publishing houses, and acted shoulder to shoulder

with them even outside of his literary works. Despite his unique characteristics, he did not act alone. He is also known to be with Necip Fazıl all the time. Another aspect of him is that he chooses children as his primary addressee and produces works that appeal to them as well. Zarifoğlu also addresses himself to children when he writes poetry, fairy tales and stories. He writes for children with a "warrior" character and responsibility. He is a conscious writer who realized forty years ago that writing for children is a very serious business. He defines his mission in this field as follows: "There is a childish, pure happiness in writing for children, there is a sense of fulfillment and satisfaction in a task, there is heroism in saying yes to a responsibility, there is a martial characteristic in having gotten the children on our side already in a cutthroat war..."

Cahit Zarifoğlu had functioned as a school on his own with his articles and correspondence with his readers, in all the media he wrote, be it newspapers or magazines. He conducted toward raising hundreds of people. Although from afar, very few people feel as responsible as

him about the passing on of a literature manner and tradition to the next generations. His school side comes to the fore in his work, which was published under the name of *Okuyucularla (With the Readers)* in 2009. It consists of evaluations of the readers' products, most of which were received by Maveria. He continued to write these reviews-which he started in 1978- in various media until his death.

He is one of the rare stops in our literature where an Islamic essence and thought, aesthetic forms, style come together successfully. He always maintains his mastery and exemplary. It is one of the rare stops in our literature where an Islamic essence and thought and aesthetic forms and style come together successfully. He always maintains his mastery and exemplary. Rasim Özdenören expresses this important achievement as follows: "Islam was not used as a material in these poems and stories. The results of the Muslim view of the world are reflected."

MARAŞ'TA SAHÂBE VE TÂBİİN İZLERİ

TRAILS OF COMPANIONS AND SUCCESSORS OF THE PROPHET IN MARAŞ IN MARAŞ

Karaziyaret ve Malik Eşter Türbesinin birer makam mezar olduğu ortadadır. Ancak Maraşlı öteden beri buraların Mikdad bin Esved (ra) ve Malik bin Eşter'e ait olduğunu kabul ederek onların hatıralarına sahip çıkmıştır.

It is obvious that both Karaziyaret and Malik Ibn Ashtar's tombs are only official tombs. However, the locals of Maraş have long believed that these places belonged to Mikdad bin Esved (ra) and Malik Ibn Ashtar and have protected their memories.

İBRAHİM KANADIKIRIK

Hız. Peygamberin vefatından kısa süre sonra İslâm Medeniyeti Arap Yarımadası'nın dışına taşarak hızlı bir yayılım sürecine girer. Hulefa-i Raşidin döneminde Bizans ve Sasanilerin peşi peşine mağlup edilmesi büyük fetihleri doğurur. Fetih dalgası kuzeyde Güney Anadolu'ya, mağripde Atlantik sahillerine ve İspanya'ya, doğuda ise Türkistan'a dayanır. Bu fetihler zincirinin en mühim halkalarından birisi Suriye ve Güney Anadolu'dur.

Halid bin Velid'in 636-Yermük Zaferi bölgenin kaderini değiştirir. Bizans'ın ağır hezimetini o kadar etkiliydi ki İmparator Heraklyus "Elveda Suriye!" sözüyle Rumlara Arap topraklarındaki hâkimiyetinin sonunu ilan ediyordu. Yermük'ten hemen sonra Müslümanlar Güney Anadolu'ya girdiler. Hazreti Halid, 637'de Maraş'a İslâm sancağını dikti. Halife Ömer zamanıydı ve Hz. Peygamberin vefatının üzerinden sadece 5 yıl geçmişti.

Hazreti Halid'in sahâbe ve tâbiinden oluşan ordusu bu topraklarda İslâm'ın güçlü ve etkili bir şekilde yerleşmesinin de manevi temeli oldu. Maraş bu tarihten itibaren; Müslümanlarla Bizanslılar arasındaki büyük çekişmenin en kritik noktalarından birisi olarak yaklaşık 3 asırdan fazla savaflara, yıkımlara ve el değiştirmelere sahne olacaktır. Maraş, Müslümanların Anadolu seferlerinin merkezi ve bir mücahitler diyarı konumundaydı.

Bu dönemde Maraş'a gelen sahâbe ve tâbiin neslinin az bir kısmının ismi ve hatıraları günümüze kadar ulaşmıştır. Kaynaklarda Maraş'a gelmiş bazı isimlere ulaşılabilmektedir. En meşhurları; Halid bin Velid, Meysere bin Mesruk, Mikdad bin Amr (Esved), Süfyan bin Avf el Gamidi ve Malik bin Nehaf (Eşter)'dir. Halid bin Velid hazretleri müstakil bir makale konusudur. Diğerlerini tanımaya çalışalım.

Meysere bin Mesrûk (ö.642)

Veda Haccı esnasında Müslüman olmuş bir sahâbedir. Yalancı peygamber Müseyleme'tül-Kezzâb'a karşı Yemame Harbinde (632) ve Suriye fethinde Halid bin Velid'in kumandanı olarak savaşır. Yermük Savaşı, Busra, Halep, Humus, Antakya, Münbic fetihlerinde bulunur. Şam Orduları komutanı Ebu Ubeyde bin Cerrah'in Kudüs'ün teslim alınması için yazdığı mektubu Halife Ömer'e bizzat götürür. Rivayete göre Maraş'ın fethine Malik bin Eşter'le birlikte gelmiştir.

Süfyan bin Avf el Gamidi (ö.672)

Sahâbe olup olmadığı tartışmalıdır. Şam ve Kıbrıs'ın fethinde bulunur. Suriye Valisi Muaviye tarafından Anadolu akınlarına sıklıkla kumandan tayin edilir. 651 Anadolu akınını Maraş üzerinden gerçekleştirir. Ebu Eyyüb el-Ensari'nin de katıldığı 670-İstanbul kuşatmasının kumandanıdır. Bir Anadolu seferi sırasında vefat eder.

Soon afterwards the death of the Prophet Muhammad, the Islamic Civilization entered the process of rapid spread by overflowing the Arabian Peninsula. The defeat of the Byzantines and the Sassanids one after another during the "Hulefa-i Raşidin" period led to greater conquests. The wave of conquest rested on Southern Anatolia in the north, on the Atlantic coasts and Spain in the Maghreb, and on Turkestan in the east. One of the most significant links of this chain of conquests was Syria and Southern Anatolia.

Khalid bin Walid's Yermuk Victory of 636 changed the fate of the region. The heavy defeat of Byzantium was so effective that the emperor Heraclius even said, "Goodbye Syria!". Thus, he was declaring the end of the domination of the Greeks in the Arab lands. Soon after Yermuk, Muslims entered Southern Anatolia.

Khalid (ra) planted the Islamic sanjak in Maraş in 637. It was during the reign of Khalifah Omar and only 5 years had passed since the death of the Prophet.

The army of Khalid, consisting of companions and successors, of the prophet, was the spiritual basis for the strong and effective establishment of Islam in these lands. Maraş was one of the most critical points of the great conflict between the Muslims and the Byzantines since then, it would be the scene of more than 3 centuries of wars, destruction and handovers. Maraş was the center of the Anatolian campaigns of Muslims and a land of mujahideen. The names and memories of a small part of the generation of companions and successors who came to Maraş during this period have reached to the present day. Some of the people who came to Maraş can be found in the sources.

The most famous ones are Khalid bin Walid, Meysere bin Mesruk, Mikdad bin Amr (Asved), Sufyan bin Avf el Gamidi and Malik bin Nehai (Eşter). Khalid bin Walid is the subject of a separate article. Let's try to get to know the others.

Meysere bin Mesruk (d.642)

He was a companion who became a Muslim during the Farewell Hajj. He fought as the commander of Khalid bin Walid in the conquest of Syria and against the false prophet Musaylemet'ul-Kezab in the Battle of Yamama (632). He took place in the war of Yarmuk, Busra, Aleppo, Homs, Antakya, Manbij and made conquests. He personally carried the letter written by Abu Ubeyde bin Jarrah, the commander of the Damascus Armies, to Khalifah Omar for the surrender of Jerusalem. According to rumors, he came to the conquest of Maraş together with Malik bin Eşter.

Mikdâd bin Amr (el-Esved) (ö.653)

İlk Müslümanlardandır. Mekke'de Esved bin Abdügeyüs'ün himayesinde büyüdüğü için "İbn'ül-Esved" lakabıyla meşhur oldu. İkinci Habeşistan hicretine katıldı. Seriyye kumandanlığı yaptı. Bedir, Uhud, Hendek ve Hayber olmak üzere çok sayıda gazaya katıldı. Bedir'de İslâm ordusundaki az sayıda süvariden birisiydi. Peygamberimizin okçularındandır ve ehli-beytinden kabul ettiği mümtaz bir sahâbedir. Yermük Savaşı, Mısır, Kıbrıs ve İfrikiyye (Kuzey Afrika) fetihlerinde bulundu. Medine yakınlarında Cüfî'te 70 yaşlarında vefat etti. Cenaze namazı Hz. Osman tarafından kıldırılarak Cennet'ül-Bâki'ye defnedildi. Peygamberimizden 42 hadis rivâyet etmiştir.

Mikdâd bin Esved'in Maraş'a geldiği hususu tartışmalıdır. İlk dönem fetihlerinin mühim kaynağı Belâzurî'nin *Fütuh'ul-Büldân*'ında bu meseleyle ilgili bir kayıt bulunmamaktadır. Onun Maraş'a geldiğine ait rivâyet Evliya Çelebi Seyahatnamesi'nde, "(...)Hz. Ömer hilafetinde Esved bin Mikdad ile gelüb bu kal'a altında şehid olmuşlardır," ve "(...) Esved İbn-iMikdad hazretleri gelüb kuvvet-i bazı ile feth idüb kal'asın münhedim (yıkı) etti," şeklindedir.

Besim Atalay da *Maraş Tarihi ve Coğrafyası* adlı eserinde, "Hz. Ali Maraş Kayserine elçi olarak Mikdad bin Esved'i gönderir," şeklinde bir bilgi vermektedir. Ancak bu bilgiler ilk dönem fethine ait kaynaklarca desteklenmediği için şüphe ile karşılanmalıdır.

Müslümanlarla Bizanslıların Pazarcık bölgesinde çatıştığı dikkate alınırsa buradaki şehidin "Mikdad" veya "Esved" lakaplı bir başka şahıs olduğu söylenebilir.

Ancak Maraş halkı eskiden beri Gaziantep yolu üzerindeki Erkenez Çayı kenarında bulunan bir tepeyi "Karaziyaret" diye anar. Sütçü İmam Üniversitesi Karacasu Kampüsü içerisinde kalan bu tepede hafif çukurca bir alan mezar yeri olarak tanımlanmaktadır. "Karaziyaret" diye anılması ise Mikdad hazretlerinin "siyah, kara" anlamlarına gelen "Esved" lakabı dolayısıyladır. Şehrin Pazarcık istikametinden girişine denk gelen bu bölgede Müslümanlarla Bizanslılar arasında çatışmalar yaşandığı da dikkate alındığında buradaki şehidin "Mikdad" veya "Esved" lakaplı bir başka şahsiyet olma ihtimâli kuvvetlidir. Çünkü Hazreti Mikdad'ın Medine'de vefat ettiği bilinen bir gerçektir. Nihayetinde "Karaziyaret", Maraşlı için Mikdâd bin Esved hazretlerine atfedilen bir "makam mezar" olarak şehrin manevi mirasları arasındadır.

Malik bin Eşter en-Nehaî (ö.657)

Hz. Ali'nin meşhur komutanlarından Yemen asıllı bir tâbiîdir. 636-Yermük Savaşı'nda bir gözünden aldığı yara sebebiyle "göz kapakları ters" anlamında "Eşter" lakabıyla şöhret buldu. Hz. Ali'nin halife seçiminde mühim rol oynadı. Cemel, Sıffin ve Haricilerle yapılan Nehrevan Savaşlarında Hz. Ali ordusunda kumanda mevkiinde bulundu. Hz. Ali tarafından Mısır Valiliğine atandıysa da rivâyete göre Muaviye'nin teşvikiyle Süveyş Körfezi kuzeyindeki Kulzum denilen yerde ikram edilen zehirli bal şerbetiyle hayatını kaybetti. Kaynaklar onu hatip, şair ve pehlivan yapıllı birisi olarak tanıtır.

Malik bin Eşter'in Maraş'a geldiği hususu kaynaklar açısından tam belirgin değildir. Bazı kaynaklar onun Halid bin Velid komutasında Maraş'a kadar geldiği ve bölgede karargâh kurup uzun zaman Bizans'la gaza yaptığını, Besim Atalay ise, onun Meysere bin Mesruk'la Maraş'a geldiğini yazar. Evliya Çelebi de, "Hazreti Peygamberin silahşörü ve sahâbe-i kiramdan" olduğunu kaydeder. Ancak dönemin kaynakları onun "tâbiîn" neslinden olduğu hususunda müttetikler.

Belâzurî, onun Belen Geçidi ağzındaki Bağras'tan (Bakras) Meysere bin Mesruk'la birlikte geçip Rumlarla savaştığını kaydeder.

Sufyan bin Awf al-Gamidi (d.672)

Whether he was a companion or not is debatable. He participated the conquest of Damascus and Cyprus. He was often appointed as the commander of the Anatolian raids by the Syrian Governor Mu'awiye. He carried out the 651 Anatolian raid over Maraş. He was the commander of the 670-Istanbul siege in which Ebu Eyyüb el-Ensari also participated. He died during an Anatolian expedition.

Mikdād bin Amr (al-Aswad) (d.653)

He was one of the first Muslims. He became famous with the nickname "ibn'ul-Esved" because of growing up in Mecca under the protection of Aswad bin Abdugeyus. He participated in the second Abyssinian migration. He was the commander of the Seriyya. He participated in many battles, including Badr, Uhud, Hendek and Khaybar. He was one of the few cavalymen in the Islamic army at Badr. He was one of the archers of our Prophet and a distinguished companion whom he accepted from his "Ehl-i Bayt". He participated in Yermuk War and conquests of Egypt, Cyprus and North Africa. He died at the age of 70 in Jurf, near Medina. His funeral prayer was led by Osman (ra) and was buried in Jannah al-Baqi. He narrated 42 hadiths from our Prophet.

It is disputable whether Mikdād bin Esved came to Maraş or not. There is no record of this issue in the Futeh'ul-Buldan of Belazuri, the important source of the first period conquests. The rumor that he came to Maraş is stated in the Travel Book of Evliya Çelebi, "(...) During

Considering that the Muslims and Byzantines clashed in the Pazarcık region, it is possible that the martyr here was another person named "Mikdad" or "Asved".

the reign of the caliphate Omar, Eswad bin Mikdad came and became martyrs under this castle" (...) and "Hz. Eswad ibn Mikdad came and conquered his castle with his force of arm."

Besim Atalay mentioned in his book *History and Geography of Maraş* that "Ali (ra)sent Mikdad bin Esved to Maraş Castle as an ambassador." However, since this information is not supported by the sources of the first period of conquest, its reality is suspicious. However, the locals of Maraş have always called a hill on the way to Gaziantep, near the Erkenez Stream, as "Karaziyaret". A slightly concave area on this hill within the Sütçü İmam University Karacasu Campus is defined as a burial place. The name "Karaziyaret" is due to Mikdad's nickname "Aswad", which means "black". Considering there were clashes between Muslims and Byzantines in this region, which coincided with the entrance of the city from Pazarcık direction, it is highly probable that the martyr here was another person nicknamed "Mikdad" or "Esved". It is known that Mikdad passed away in Medina.

After all, "Karaziyaret" is among the spiritual heritage of the city as an "official tomb" attributed to Mikdad bin Esved for the people of Maraş.

Malik bin Ashtar an-Nahai (d.657)

He was one of Hz. Ali's famous commanders was a successor of Yemeni origin. He gained fame with the nickname "Eşter", meaning "reverse eyelids", due to the wound he received in one of his eyes in the 636-Battle of Yarmuk. He played an important role in in Ali (ra)'s khalifah election. In the Nehrevan Wars with Cemel, Siffin and Kharijites, he was in command position in Ali (ra)'s army. Although he was appointed as the Governor of Egypt by Ali, he died due to the poisoned honey sherbet served in a place called Kulzum in the north of the Gulf of Suez, with the encouragement of Muawiyah. Sources introduce him as an orator, poet, and wrestler.

It is not clear in terms of sources that Malik bin Eşter came to Maraş. Some sources write that he came to Maraş under the command of Khalid bin Walid, established headquarters in the region and fought against Byzantium for a long time, and Besim Atalay, differently wrote that he came to Maraş with Meysere bin Mesruk. Evliya Çelebi also records that he was "the musketeer of the Prophet and one of the companions". However, the sources of the period are agreed on that he was from the "successors" generation. Belazuri recorded that he passed through Bagras (Bakras) at the entrance of the Belen Pass with Meysere bin Mesruk and fought the Greeks. Again, in recent sources, although it is rumored that he came to Maraş with.

Karaziyaret

Şehrin yaklaşık 8 km güneyinde ve Adana yolu üzerinde Kumaşır Gölünün hemen doğusundaki tepede Malik bin Eşter'e atfedilen bir türbe mevcuttur. Burası Maraş'ın en mühim ziyaretgâhıdır.

Yine yakın dönem kaynaklarında onun Hz. Ali ile birlikte Maraş'a kadar geldiği ve Maraş'ın ikinci kez fethinde bulunduğu rivayet edilirse de bu da şüpheli bir durumdur. Çünkü Hz. Ali dönemi (656-661) baştan sona iç savaşlar ve karışıklıklarla geçtiği için fetihler durmuştur. Kaldı ki Maraş, Şam bölgesinin hemen kuzeyi olup, bölge tümüyle Muaviye kontrolü altındadır. Bu sebeple bu rivayet tarihi hakikatler açısından zayıftır. Geriye tek bir ihtimâl kalıyor, o da onun Yermük Savaşı'na katıldığı göz önünde bulundurulursa, Halid bin Velid ordusuyla Maraş'ın ilk fethine bulunmuş olabileceğidir.

Şehrin yaklaşık 8 km güneyinde ve Adana yolu üzerinde Kumaşır Gölünün hemen doğusundaki tepede Malik bin Eşter'e atfedilen bir türbe mevcuttur. Burası Maraş'ın en mühim ziyaretgâhıdır. Ancak türbenin Malik bin Eşter'e ait olduğu hususu şüphelidir. Çünkü cenazenin o günün şartlarında Süveys bölgesinden Maraş'a getirilmesi çok müşküldür. Bazı kaynaklar Emevilerin cenazeye saygısızlık yapmaması için Maraş'a getirildiğini iddia ederse de bu da mantıklı değildir. Çünkü cenazenin Maraş'a gelmesi için baştanbaşa Emevi topraklarından geçirilmesi gerekmektedir ki bu da neredeyse imkânsız bir durumdur. Türbenin Malik bin Eşter'e ait bir makam mezar olduğunu söylemek daha yerinde olsa gerektir.

O halde türbede yatan zat kimdir? Maraş'ın Bizans sınırı olması ve sık sık Müslümanlarla Bizanslılar arasında el değiştirmesi sebebiyle bölgede sahâbe ve tâbiîn neslinden çok şehidin mezarının

olduğundan bir şüphemiz yoktur. Türbede yatan şehid de bunlardan biri olmalıdır. Halid bin Velid'in Maraş fethinin sulh yoluyla olduğu kaynaklar açısından belirgindir. Belazûri, Hicri 75 (694-695) yılında Maraş Ovasında Rumlarla Müslümanlar arasında çok şiddetli bir savaş olduğunu ve bunu Müslümanların kazandığını yazar. Türbenin bulunduğu tepenin Maraş Ovası içerisinde kaldığını dikkate aldığımızda buradaki zatın bu savaşta şehit düşmüş bir tâbiîn olma ihtimali oldukça kuvvetlidir. Türbedeki şehitle ilgili eskiden beri tevatür derecesinde bir hikâye anlatılır. Şöyle ki;

Türbe, kitabesine göre 1786 yılında Maraş Naibi Ziyaeddin Yusuf tarafından yaptırılmıştır. Rivayete göre türbenin inşaatı sırasında açılan kabirde yatan şehidin çürümediği ve şehadetine sebep olan kolundaki kılıc kesiğinin üzerinde kanlı bir bez parçası olduğu görülür. Bunun üzerine muhtemelen şehrin beylerbeyisi olan Zülkadirzâde Ömer Paşa (1782-1795) yaranın üzerindeki bez parçasını alarak yerine ipek bir mendil örter. Ancak gece rüyasına giren şehid "*Mendilini al, benim kanlı bez parçamı yarama ört, zira ben mahşer günü onunla kalkacağım,*" deyince sabah olur olmaz kabri açtırır ve eski bez parçasını tekrar yaranın üstüne örter. Tevatür derecesinde anlatılan ve benim de küçüklüğümde dinlediğim bu hadise Maraş'ta yakın zamana kadar anlatılırdı.

Karaziyaret ve Malik Eşter Türbesinin birer makam mezar olduğu ortadadır. Ancak Maraşlı öteden beri buraların Mikdad bin Esved (ra) ve Malik bin Eşter'e ait olduğunu kabul ederek onların hatıralarına sahip çıkmıştır. Yakın zamana kadar Halid, Mikdad, Malik, Ejder, Ökkeş gibi isimlerin şehirde yaygın olarak kullanılması bu zatların ve makamlarının şehre sosyolojik yansımalarıdır.

Kaynaklar:

- ATALAY Besim, *Maraş Tarihi ve Coğrafyası*, TC. Maarif Vekâleti, İstanbul, 1973
- Belazûri, *Fütûh'ul-Büldan*, Kültür ve Turizm Bak., Ankara, 1987
- Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, c.9
- GÖKHAN İlyas, *Kahramanmaraş Tarihi*, K.Maraş BŞB, Niğde, 2019
- İslâm Ansiklopedisi, TDV, C. 11, 29, 30, 38
- ÖZKARCI Mehmed, *Türk Kültür Varlıkları Envanteri-Kahramanmaraş*, C.1, TTK, Ankara, 2007

There is a mausoleum attributed to Malik Ibn Ashtar on the hill at the east of the Kumaşır Lake, about 8 kilometers south of the city and on the way to Adana. This is the most important promenade of Maraş.

Ali (ra) and conquered Maraş for the second time, this is also a suspicious situation. Because since the period of. Ali (ra) (656-661) passed through civil wars and confusion, the conquests stopped. Moreover, Maraş is located just at the north of the Damascus region and the region was completely under the control of Muawiya. For this reason, this narration is weak in terms of historical facts. There is only one possibility left, and that is, considering that he participated in the Battle of Yarmuk, Khalid bin Walid may have been the first to conquer Maraş with his army.

There is a mausoleum attributed to Malik bin Eşter on the hill just east of the Kumaşır Lake, about 8 kilometers south of the city and on the way to Adana. This is the most important visiting place of Maraş. However, it is questionable whether or not Malik Ibn Ashtar's tomb belonged to him because it was very difficult to bring the body from the Suez region to Maraş under the conditions of that day. Although some sources claim that the Umayyads were brought to Maraş to avoid desecration of the funeral, this does not make sense either. Because for the funeral to come to Maraş, it must have passed through the Umayyad lands, which was an almost impossible scenario. It would be more appropriate to say that the tomb belonged to Malik Ibn Ashtar. Then, who was the person lying inside the tomb? We have no doubt that there were more martyrs' graves in the region than the generation of companions and successors, since Maraş was on the Byzantine border and frequently changed hands between the Muslims and the Byzantines. The martyr

lying in the tomb must have been one of them. It is evident in sources that Khalid bin Walid's conquest of Maraş was through peace. Belazuri wrote that in 75 AH (694-695) there was a wrathful war between the Greeks and Muslims in the Maraş Plain and the Muslims won it. Considering that the hill where the tomb is located was on the Maraş Plain, it is highly probable that the person here was a subject who was martyred in this war. A story at the level of rumor has been told about the martyr in the tomb for a long time.

Namely, according to its epigraphy, the tomb was built in 1786 by Maraş's regent Ziyaeddin Yusuf. According to some narration, it is seen that the grave of the martyr which was opened during the construction of the tomb did not rot and there was a piece of bloody cloth on the sword cut on his arm that caused his martyrdom. Thereupon, Zülkadırcâde Ömer Pasha (1782-1795), who was probably the governor of the city, took a piece of the cloth on the wound and covered it with a silk handkerchief. However, when the martyr, who had a dream at night, said, "Take your handkerchief, cover my bloody piece of cloth on my wound, because I will wake up with it on the Day of Judgment," he had the grave opened and covered the old piece of cloth over the wound again as soon as the morning came. This event, which was narrated at the level of rumor and which I heard in my childhood, was told in Maraş ever since. There is a mausoleum attributed to Malik Ibn Ashtar on the hill at the east of the Kumaşır Lake, about 8 kilometers south of the city and on the way to Adana. This is the most important promenade of Maraş. The widespread use of names such as Halid, Mikdad, Malik, Ejder, Ökkeş until recently, is the sociological reflection of these individuals and their authorities on the city.

Sources:

- ATALAY Besim, *Maraş Tarihi ve Coğrafyası*, TR Ministry of Education, 1973
- Belazûri, *Fütûh ul-Büldan*, Culture and Tourism Ministry Ankara, 1987
- Evliya Çelebi, *Seyahatnâme*, c.9
- GÖKHAN İlyas, *Kahramanmaraş Tarihi*, K.Maraş BŞB, Niğde, 2019
- İslâm Ansiklopedisi, TRF, 11, 29, 30, 38
- ÖZKARCI Mehmed, *Türk Kültür Varlıkları Envanteri-Kahramanmaraş*, 1, THS, Ankara, 2007

İSMAİL KARA:

“İSLÂM TARİHİ, BÜYÜK-MERKEZİ ŞEHİRLER TARİHİDİR”

İSMAİL KARA: “THE HISTORY OF ISLAM IS THE HISTORY OF BIG AND CENTRAL CITIES.”

Cumhuriyet Türkiye’sinde Bir Mesele Olarak İslâm, Şeyhendifinin Rüyasındaki Türkiye ve Din ile Modernleşme Arasında gibi Türk düşünce tarihimiz açısından hayati öneme sahip eserleriyle tanıdığımız İsmail Kara ile İslâm tarihinde şehir düşüncesinin yer ve önemini konuştuk.

*The author of the works *Islam as a Subject in the Republican Türkiye, Türkiye in the Dreams of Sheikh, and Between Modernism and Religion*, İsmail Kara is one of the most prominent names among Turkish intellectuals. We talked about the idea of the city in Islamic history with him .*

Söyleşi: ÖMER YALÇINOVA

Hocam, şehir deyince, sizce ne anlamalısınız? Düşünce tarihimizde şehre dair çalışmalar, tartışmalar olmuş mudur?

Soruyu bölelim isterseniz; bugün şehirden ne anlıyoruz, ne anlamalıyız kısmı ile İslâm kültüründe şehrin yeri, şehir algıları biraz farklı şeyler.

O zaman tarihten başlayalım...

Olur... Ne türden tartışmalar ve vurgular aradığınıza bağlı olarak İslâm ve Türk tarihinde, düşünce tarihimizde şehir sorusunun cevabı, hatta cevapları farklı şekillerde, farklı önceliklerle bizi karşılayacaktır. Müslümanların Medine’den başlayarak farklı coğrafyalarda “Müslüman” şehirler kurdukları, fethettikleri şehirlere kendi renk ve kokularını verdikleri tartışma dışı olmalı. Bu vakia ister istemez bizi bir şehir hissiyatına, şehir bilgisine ve şuuruna, hatta bir şehir fel-sefesinin varlığına götürecektir. Bugün vakia olarak olmayan unsurlara ve kademelere...

İslâmi ilimlerden şehir meselesiyle ilgilenmeyen var mı diye sormak ve buradan yola çıkmak daha doğru olur zannedirim. Bugün şehir denince hemen akla gelmeyecek birkaç örnek zikredebiliriz; meselâ Fıkıh açısından şehir meselesi Cuma ve bayram namazlarının kılınabilmesi açısından müzakere edilir ve nerenin şehir yani Cuma namazı kılınma şartlarına haiz yerler olduğu tartışılır. Mühim bir meseledir bu. Eskiden bugünkü gibi her yerde Cuma ve bayram namazı kılınmaz, kılınamazdı. Cuma Mescidi, Musalla ve Büyük Cami, Ulucami adlandırılmaları da buradan çıkıyor.

Tasavvufun ilk dönemlerinde şehir kaçılacak, göç edilecek bir yerdir, çünkü orada ilişkiler insani olmaktan çıkmış, sünnetten, takvadan uzaklaşmış, fık u fücür, debdebe, saltanat, gösterişe dayalı münasebetler, israf yaygınlaşmıştır.

Tasavvufun bu tarafı, şehre muhalefet yönü pek bilinmiyor herhalde?

Umumiyetle pek bilinmez, doğru. Büyük Yunus’un “Kasdım odur şehre varam / Feryâd u figân koparam” mısraları o kaynaktan besleniyor olmalı. Son bir iki asırda tektip, tektarafli bilgi ve yorumlar bu alanlarla alakalı farkındalıkları da esaret altına aldı. Tasavvuf ve tarikatlar sonradan şehirli ve uyumlu bir kültür ve yorum da olacak aynı zamanda. O kadar ki sultan, asitane gibi saray ve erkânının bazı kavramlarını yahut hususi kıyafetler ve teşrifat türünden sarayın bazı teamüllerini bile içine çekecek. Fakat ortaya çıktığı yıllarda sufilerin muhalif ve sünneti ihya bayrağıyla şehirleri terkettiği, çöllere, badiyelere çekildiği bir vakıadır. Tasavvuf ve tarikatların bu tarafı yani muhalefet yönü çok farklılaşmakla beraber hâlâ bir şekilde var denebilir. Ama içerdekiler bile farkında değil bunun, hiç değilse yeteri kadar değil...

What does the city mean? Are there any study or discussions on "city" throughout our intellectual history?

We should split the question into parts. How we perceive the city in the present time and what the city was like in the Islamic culture are different. There are different perceptions.

Let's first mention history...

Well. The meaning of the city in the Islamic and the Turkish world would be distinct according to the discussion or the emphases. It is unquestionable that the Muslims established numerous Muslim cities in different geographies from the establishment of Medinah onwards, and that their culture was included in those conquered cities. This fact leads to the idea of the city, the feeling of the city, the sense of the city, and the philosophy of the city. Those involve the factors and levels that are not evident today.

It would be good to consider the question of the city in the Islamic sciences in general. We can mention several instances: in Islamic law, the city as the place of the Friday and eid prayers was questioned and the appropriate places for the prayers were discussed. It was an important discussion. Not every place was suitable for Friday and eid prayers in the past, unlike today. The names such as "the Friday Mosque", "Coffin Rest and Great Mosque", and "the Grand Mosque" came from such instances.

In the earlier times of Sufism, the city was perceived as a place to escape from, to migrate away because the relations were inhumane, away from piety and Sunnah, there were plenty of misdeeds, pageantry, reign, vanity, and waste.

This side of Sufism as an opposition to the city is not well-known, right?

Usually, it is not well-known. Great Yunus might have reflected the idea in his poem "I aim to arrive in the city / I start a hue and cry". In the last centuries, standardized single-sided information and interpretation dominated the awareness in that sphere. Sufism and the cults would become coherent with the city life and culture eventually. Moreover; the Sultan, the capital city, and other elements of the palace would be included in Sufism together with their clothes and practices. Yet, it is a fact that Sufis of the earliest period abandoned cities, and lived in deserts or wilderness. Such a contradictory endeavor of Sufism and the sects did not disappear but evolved. Even even those who are involved in it are not aware enough.

Dini ahlâk, dini yaşama biçimi açısından da ciddi problemlerle karşılaşıyoruz. Cami cemaati birbirini tanımıyor artık. Buna gerçek cemaat denir mi?

Diğer şehir algılarıyla devam edersek...

Felsefede şehir (medine) konusu beşerin mükemmel insan olabilmesi için birlikte ve toplu yaşaması, bunun da örfleri, töreleri, kanunları, bunların da hukuk sistemini ve devleti, devlet başkanını gerektirmesi meseleleri üzerinden tartışılır. Farabî'nin eserinin adını hatırlayın. Medine ile medeniyet aynı kökten, malum. "İnsan tab'an medenidir" cümlesi öncelikli olarak bu demektir. Bu mesele kelâm ilminde "Bir imam-halife tayin etmek Müslümanlara vacip midir?" sorusu etrafında felsefeye yaklaşır. İslâm tarihi aynı zamanda bir büyük-merkezi şehirler tarihi olarak ele alınabilir. İslâm kurumlar tarihi hakeza.

Fıkıhta, tasavvufta ve dil-edebiyat ilimlerinde şehirlerin adıyla anılan ekoller, mezhepler, meşrepler var biliyorsunuz; Kufe ekolü, Medine ekolü, Basra ekolü, Horasan erenleri, Erdebil sufilere vs. Kıraatta, sanat ve mimaride de böyle; İstanbul tariki meselâ.

Bu şehir merkezli yorum örneklerini çoğaltabiliriz. Bu alanlarda şehir sadece bir mekân ve coğrafya değil onlarla da irtibatlı olarak aynı zamanda bir ilim-fikir-estetik anlayışına, bir üsluba, bir mantık ve tarza, bir yorum biçimine ve anlayışa, yaşama tarzına, mizaçlara kuvvetle işaret eder.

Bir de müstakil şehir tarihleri yazılmıştır. İslâm ilim ve kültür havzası müstakil şehir tarihleri yazımı bakımından da diğer ilim ve kültür havzalarından önde gibi gözüküyor. Bu tür eserler tabiat örtüsünden, yollardan, biyografilerden tutun müesseselere, fikrî ve edebî tartışmalara, yaşayış biçimlerine, edebî verimlere kadar çok farklı ve zengin bilgiler ihtiva eder.

Biraz yakınlaşalım; bugün şehirden ne anlıyoruz, ne anlamalıyız? Kendi tecrübelerinizden yola çıktığınız zaman, şehir hayatımız, son otuz-kırk yıl içinde ne gibi değişikliklere uğramıştır diye sorsak?

Bu tarihte dolaşmaktan daha zor ve geniş bir soru. Tarihi şehirlerle modern şehirler, isterseniz geleneksel yerleşim mekânları ve yerleşim, iskân tarzlarıyla yeni kentler arasında diyelim köklü denebilecek farklılıklar oluştu. En önemlisi şehirdeki merkez fikri değişti, hatta kayboldu. Eski şehirlerin merkezini büyük bir mabet, bizde cami ve onun etrafındaki mezarlık oluşturuyordu. İkincisi şehir halkı, özellikle mahalleliler organik bir varlık gibi birbirinden haberdar, tanışık, bilmiş, yakın, iç içe, bir diğerinden sorumlu yaşıyorlardı. Bu da değişti. Artık şehirler yan, üst komşusunu tanımayan, tanıma ihtiyacı duymayan tanımsız kalabalıklar içinde "yalnız" insanlarla dolu. Metroda, otobüste onlarca, yüzlerce insanla birlikte yolculuk yapıyorsun ama hiçbirisiyle tanışıklığın, hukukun yok. Şehirler, binalar, evler gayriinsanileşti.

Dini ahlâk, dini yaşama biçimi açısından da ciddi problemlerle karşılaşıyoruz. Cami cemaati birbirini tanımıyor artık.

Buna gerçek cemaat denir mi? Bir hadis-i şerifte "Komşusu açken tok yatan" için ağır ifadeler geçiyor biliyorsunuz. Şimdi şehir hayatında komşu kim ve aç mı tok mu, bunlar iyice belirsizleşti. Yine hadis-i şerifte "Bir kötülük gören eliyle, diliyle, kalbiyle ona müdahale etsin" buyruluyor. Tanımadığın, hukukun olmayan, nazının geçmediği ama her gün gördüğün birine, bir çocuğa, bir kötülüğe nasıl müdahale edeceksin? Türkçede, Müslüman Türk kültüründe çok istisnai bir yere sahip olan "Tanrı misafiri" artık kime, nasıl anlatılabilir? Ramazanda, iftara evine yetişemeyen buyursun gelsin diye kapınızı açık bırakabilir misiniz? Cevapları zor bu örnekler çoğaltılabilir. Belli ki yeni şartlarda yeni tanımlar yapmak, yeni düşünceler geliştirmek ve ona göre tedbirler almak lazım. Yeni şehrin yükü çok, insanların da. Fakat yeteri kadar farkında değiliz.

Bugün kim "Ben dahi bile yapıldım / Tâş u toprak arasında" diyebilir, kendisiyle yaşadığı şehir ve mekân arasında ontolojik bir ilişki kurabilir? Düşünmek lazım. Yahya Kemal'in "Atıkalide'de" şiirindeki şairle, kişiyle mekân arasındaki kuvvetli ve göğertici ilişkiyi anlamak için bile muhtemelen yetersiz kalacağız.

Religious ethics and religious lifestyle have encountered many problems. The frequenters of the same mosque do not know each other anymore. Could anyone call it a true jamaat?

aware of each other, knew each other, and thus, composed an organic body of the city life. This situation has changed as well. Now, the cities are filled with neighbors that have not met each other and do not care for each other; undefined crowds and lonely people in them. You travel with hundreds of people in public transportation yet do not know any of them. The cities, buildings, and houses became dehumanized. Religious ethics and religious lifestyle have encountered many problems. The frequenters of the same mosque do not know each other anymore. Could anyone call it a true jamaat? A hadith mentions "being full when the neighbor is hungry", you know. Nowadays, who is the neighbor, who is hungry and who is full is not clear in city life. In another hadith, "If you see any wrong, make it right through your hands, words, and hearts" is ordered. How can you interfere with someone you do not know and have not spoken a word to despite you seeing him every single day? The unexpected guest that has rooted in our Turkish, as well as Islamic culture, is stranger to modern humans. Would you leave your door open in Ramadan for the people who cannot arrive their homes for iftar? These questions are numerous and hard to answer. Obviously, it is required to have new descriptions, new ideas, and precautions in such latest circumstances. The new cities are burdened too much, and people are burdened so. Yet we are not conscious of it enough.

Who can claim today that "I even was created / Between the stone and the soil"? Who can have an ontological re-

What about the other perceptions of the city?

The city is discussed in philosophy in terms of its qualities as the place where people live individually and societally with their culture, traditions, laws, legal systems, states, and the chiefs of the states. Remember the name of Farabi's work. The words "civilization" and "city" come from the same origin in Arabic. and the city comes from the same origin in Arabic. "The human is civilized by nature" has the same meaning. This issue is handled in Kalam in a philosophical manner under the question of: "Is assigning an imam required for Muslims?" The history of Islam is at the same time the history of big and central cities. The history of Islamic institutions, too.

There are schools, cults, and dispositions that were named after cities in Islamic law, Sufism, and literature. The school of Kufe, the school of Medinah, The school of Basra, the saints of Horasan, the Sufis of Ardabil, and so on. There are some instances in recitation, art, and architecture as well, such as the Istanbul route.

There are more examples of such city-centric groups. In that context, a city is not only a place or geography but also

an interrelated element of science, ideology, aesthetics, style, logic and method, lifestyle and manners.

Additionally, there are historical studies that subject cities individually. Such studies of Islamic historiography are more advanced than those of other cultures and civilizations. In these works, so many sides of the city were mentioned such as nature, roads, biographies, institutions, ideological and intellectual discussions, lifestyles, literary works, and so on.

Let's come closer, what do we understand from the cities today, what should we understand? Based on your experiences, how has our city life changed over the last 30-40 years?

It is an even more difficult and advanced question than historical ones. There have occurred a huge differentiation between the historical and modern cities, in other words, between the traditional residential areas and the new towns. The most significant change is the idea of centrality, it has disappeared. The center of the old cities were prayer halls, in our culture these were mosques and the surrounding cemeteries. Secondly, the city folk, especially neighbors, were

Marmara İlahiyat Camii geliyor aklıma. Şehirlerimizde bu şekilde Selçuklu ve Osmanlı cami mimarisinden de esinler taşıyan ama modern bir form iddiasıyla yapılan camiler var. Hocam bu yapılar gerçekten modern mi? Ülke olarak modernleşme serüvenimizde nasıl bir yer ve anlama sahiptirler?

Torunum dört yaşlarında iken Marmara İlahiyat Fakültesi Camisi'ni cami olarak kendisine kabul ettiremediğimizi hatırlıyorum. Çocuğun kafasında bir cami ve minare tarzı var, belli ki gördüğü ona uymuyordu. Haklıydı. Yalnız problem camiyle sınırlı değil. Cami büyük problemin görünürlüğü fazla olan önemli bir parçası. Esas problem insanın nerede, nasıl durduğu, nereye baktığı... "Kible" ve istikamet meselesi bu açıdan çok mühim. Size bir duruş ve bakış ilkesi, bir merkez fikri veriyor. Bugün bu ve buna bağlı olarak yerleşme biçimi,

biçimleri kaybolmuş vaziyette. Yoksa tek başına yenileşme problemi değil. Yenileşme hayatın bir parçasıdır ve normaldir. Şimdiki hadise sapma, biçimsizleşme, en hafif tabiriyle belirsizleşme. Şehrin, mekânın belirsizleşmesi insanı da, insani olanı da belirsiz kıyor. Tersi de doğru...

Bir kitabınıza ad olan "Müslüman Kalarak Avrupalı Olmak"tan kasıt bu mudur mesela?

Bir tarafıyla evet. Bu meseleyi talebelere anlatmak için şu örneği veriyorum: Bugün mütedeyyin ve muhafazakâr bir aile şehirde oturdukları daireyi birkaç saatliğine boşaltsınlar. Duvarda besmele levhası, yerde seccade gibi çok bariz unsurları da kaldırınsınlar. Sokaktan kadın erkek birkaç insanı bu daireye getirip gezdirelim. Çıkınca da bu dairede nasıl, hangi fikirde ve zikirde bir aile oturuyor diye soralım. Dindar, kanaatkâr, mütevazı, zevk sahibi bir ailenin oturduğunu anlayabilirler mi?

Mesele bu kadar anlaşılabilir ve sadedir bir tarafıyla. Peki oturma, yerleşme, yaşama biçimlerinde, eşyayı kullanma göstergelerinde, sokak, mahalle, bina, site, bahçe anlayışlarında kaydadeğer farklılığı olmayan insanlar nasıl oluyor da fikir-zikir itibariyle yahut giyim kuşam gibi görünür konularda çok farklı, hatta zahiren çatışan gruplar olabiliyor? İsterseniz soruyu tersten sorun.

Rize'nin bir köyünde doğdunuz. Rize'ye, köye gittiğinizde, çocukluk yıllarınızda var olup bugün olmayan, bu yüzden özlemle hatırladığınız mekânlar var mı?

Olmaz mı? Taşra şehirleri de köyler de tahrip oldu, oluyor. Değişme, yenileşme bu değil. Değişme ile bozulmayı ayırt etmek için kullanabileceğimiz ölçülerden biri devamlılık unsurlarının ne kadar olduğudur. Köylerde insan da kalmadı. Yani köylerin kültürü, dili, yemekleri, düğünü, bayramı, mimarisi, meyvesi sebzesi de kayboluyor. Anadolu boşaldı, boşalıyor, hatta boşaltılıyor. Bir dünyanın, bir tasavvur ve düşünce manzumesinin, hatta bir inancın zevali bu. "Büyük" işlerle kafamız meşgul edildiği için bu hayati konular gündemimizde yok.

Rize daha dün diyebileceğimiz bir zamana kadar bütün şehirler gibi kendisine mahsus mimari özellikleri, yerleşme biçimleri, insani münasebetleri, sokakları, meyve ve

sebzeleri, görgüsü olan bir şehirdi. Bugün hiçbir özelliği yok artık. Büyük şehirler gibi biçimsiz, şekilsiz, ruhsuz. Buna kalkınma, büyüme ve gelişme, zenginleşme demek için hiçbir şeyden anlamamak lazım. Bugün bu durumdayız maalesef. Köyler de öyle. Herkesin televizyonlar, basın yayın organları üzerinden görüp tanıdığı Uzungöl'ü, Ayder'i gözünüzün önüne getirin. HES'lerle adeta kurutulan o coşkun dere-leri... Hep birlikte o güzelliklere, o tabiata nasıl kıydık?! Hiçbir insani ve ahlâki ilke tanımayan işgal kuvvetleri gibi...

Hakkında birçok çalışma yaptığım köyüm de öyle. Her yaz gittiğimde birçok şeyin bir daha gelmemek ve fark edilmemek üzere ortadan kalktığını görüyorum. Dahası yerine gelenler de oraya ait değil. Fakat bunu kendinden emin, her şeyi bilen Karadenizli insanlara nasıl anlatabilirsiniz?! Beş katlı betonarme bina yahut üç şerefeli minaresi olan devasa kubbeli bir cami yaptığı zaman dünyayı fethettiğini düşünen birine o bölgedeki taş-ahşap karışımı harika evlerin ve camilerin, mescitlerin, mahallelerin ruhunu, zevkini, kıymetini, o coğrafya ile bütünleşmesini nasıl anlatacaksın?

Yeri gelirse, Kahramanmaraş hakkında şunları söylemek isterim dediğiniz gözlem, tespit veya teklifleriniz var mı?

Latife ile başlamak lazım: Maraş hakkında orali olmayanların konuşmasına ruhsat var mı? Maraş mühim tarihi şehirlerimizden biri. Coğrafya ve kültür olarak da, insan unsuru olarak da... Bugünkü mevcut durumu ve gidişatı itibariyle kendine mahsus, kendinin farkında olan bir görüntüsü yok maalesef. İnşallah vardır da benim gibi dışardan gelip gidenler fark edemiyordur diyelim. Maraşlıların Ulucami ve çevresine farkındalık derecesi ne kadar, hangi derinlikte meselâ? Yahut zeytinliklerinin, sularının, ev mimarisinin...

Ümitle bitirelim hocam...

Evet öyle yapalım. Zaten ümitli olduğumuz için bu kadar nefes tüketip konuşuyoruz. Yalnız ümit insanın kendisini ve başkalarını aldatmasına dönüşmemesi lazım. Benim ümidim mevcut durumda ve gidişte değil Türkiye'nin harekete geçirilemeyen potansiyelinde. Hem tarih ve birikim olarak hem de insan unsuru itibariyle... Entelektüel kapasite ve derinleşme arayışı çok mühim.

lation between himself and the city or place that he lives in? We should think about that. We are probably insufficient to understand the powerful relation between the poet and the place in Yahya Kemal's poem, "In Atikvalide".

Marmara İlahiyat Mosque occurred to me. There are such mosques that have the influence of Seljuk and Ottoman architecture but also claim to have been built in modern styles. Are these mosques really modern. Where are they in our modernization process?

I remember that when my grandchild was 4, we could not convince him that Marmara İlahiyat Mosque was actually a mosque. He had an idea of a mosque and minaret which was not in coherence with those of Marmara İlahiyat Mosque. He was right, but the problem is not limited to the mosque. The mosque is only a significant part of the bigger problem. The bigger problem is where people stand, and how they perceive it. "Kiblah" and the issue of direction are crucial in that sense. It gives you an idea of standing, perspective, and centrality. Today, the form of establishment has disappeared in relation to that. Otherwise, it would be only a problem of renovation. Renovation is part of life, it is normal. What is happening is distortion, deformation, and indistinctiveness. The indistinctiveness of the city makes humans and humane things undetermined. The opposite is also true...

Does the title of one of your books, "Being A European While Remaining A Muslim" mean the same thing?

From this perspective, yes. When I teach my students about that, I exemplify the following: Imagine a religious and pious family moving away from their city for a few hours. They have removed the signs of basmala from their walls and the prayer rugs from the ground. Take a couple of people from the street and take them in have a look. Then, ask them what kind of people live in that house, what are their attitude of mind? Can they find out that a pious, modest, religious family has been living there?

It is so simple and clear, actually. So, how those people who have similar concerns in lifestyles, contextualization and their percep-

tion of neighborhoods differ from each other in terms of ideologies or clothing, how is it that they conflict in appearance? You can ask the question from the end to the start.

You were born in a village of Rize. Are there any places in your village that you miss from your childhood but are now disappeared?

Of course. The rural towns have been destroyed. It is not a change. One of the differentiating factors between change and destruction is the number of elements of continuity. There are not many people in villages. The culture, dialect, cuisine, ceremonies, architecture, fruits, and vegetables of the villages have been disappearing. Anatolia has emptied, has been emptied. It is the waste of an ideology, an order. We do not talk about such issues since we are busy with "bigger" stuff.

Not long ago rize was a city with unique architecture, habitation, relationships, streets, fruits, and vegetables like other cities. Today, it lost its uniqueness. It is deformed and soulless like the other big cities. It is not logical to name it as progress, advancement or enrichment.

Unfortunately, that is the situation. Villages are like cities. Imagine Ayder, Uzungöl that everyone knows from media and television. The expansive streams that have been dried because of hydroelectric centrals... How did we ignore the destruction of such beauties?! It is totally immoral like invasions.

My village that I have worked on is of similar status. I realize every summer that it has been more ignored, and so much has been changed. The new practices do not belong there. Yet, how can you explain that to the confident locals of the Black Sea region? They thought they conquered the world when they built a concrete building or a huge mosque with three minarets. How can you explain the beauty of wooden-stone houses and mosques that were coherent with the soul of the neighborhood, and had a style, so much value?

Is there any observation, offer, or fixation regarding Kahramanmaraş that you would like to share?

Let's start with a joke: Is there any per-

mission to talk about Maraş if we are not from Maraş? Maraş is one of our most significant cities in terms of geography, culture and humanity. Its contemporary status does not seem seem unique or self-aware, unfortunately. I wish it was, and I was not able to realize it since I am an outsider. How do Maraş folk perceive the Grand Mosque and its surroundings, for example? Or olive groves, water springs, civil architecture...

Let's finish with hope...

Yes, let's do that. Besides, we talk about these issues since we are hopeful. Yet, one should not deceive people and himself with his hope. My hope is not about the current situation or progression but about the future potential of Türkiye. I consider both the history accumulation and the human factor. The search for intellectual capacity and sophistication is crucial.

KENT HAYATININ ÇÖKÜNTÜ ALANI: YERALTI

WHERE THE CITY LIFE COLLAPSES: UNDERGROUND

Yeraltında tutunmak değil sürünmek esastır. Öfken, inadin ve başboşluğun en ele gelen tutamaklarıdır. Cildi soyulmuş bir gerçekliği kemiğine, iliğine, sinirine kadar hissedersin.

In the underground you do not hold on, you crawl. Your anger, stubbornness and idleness are what you hold onto. You feel a peeled truth in every inch of your body.

TEKİN ŞENER

Yeraltına çekilmek diye bir şey yoktur. Kişi yeraltına itilir. Yerüstünün parsellerine sığmamıştır ya da nizamî sahalarda yer bulamamıştır. Kentin parsellenmiş sathının, tanzim edilmiş hayatının, uygar ilişkiler ağının ücrasında kalmıştır. Usul usul taşınmıştır yeraltı âlemine.

Burada işler ortalık yerde değil kuytuda, ışıklar altında değil gölgede yürür. Görüp de görmezden gelmezsin, görmemen gerekeni zaten görmezsin. Bilmen gerekeni öğrenir, bilmemen gerekeni unutursun. Yerin üstünden tutunduğun dallarla birlikte yuvarlanırsın; yeraltında tutunmak değil sürünmek esastır. Öfken, inadin ve başboşluğun en ele gelen tutamaklarıdır. Cildi soyulmuş bir gerçekliği kemiğine, iliğine, sinirine kadar hissedersin. Fısıltılar dolgun ve ağır, çığlıklar yankısız ve kesiktir. Hikâye edilmez buralarda yaşananlar. Başa gelir ve geçer. Tecrübelerin başlangıcı ve sonu yoktur. Maceralar birbirine

karışır. Her şey karışır yeraltında; karamsarlık öfkeyle, acı intikamla, yalnızlık yarım-likla, keder heyecanla... Kuşku, kaygı ve güvensizlik tüm karmaşayı zar gibi sarar.

Kibirli, tedbirli, takvimli, süratli kent bünyesinin izbelerinde, yerüstüne değerek ama ondan ayrışarak var olur yeraltı. Yalnız olmasına yalnızdır da insan, daha çok yalındır. Varlığını sınırsız çevreleyen kentli katmanlar kavşamaya, medenî sargılar sızdırmaya başlamıştır. Kaygı dolu bir yalınlıktır bu; ölçüsüz sözleri, fevrî davranışları, çarpıntılı fikirleri, aşırı duyguları ve inzivayı destekler. Yukarıda tezatları örten perdeler, çarpıklıkları gözlerden saklayan gölgeler yeraltında silikleşir. Kentin terbiyesi, cilalı maskeleri burada iş görmez. İzole ruhların gerilimleri yayılır çevreye. O çevre ki yerüstüne taşar, dalgalar kent sathına vurur, geri çekilir. Gerilimin enerjisi sokak aralarını, açık ve kapalı mekânları, kestirme yolları, sıkılan canları ve bozulan kafaları çalkalar.

Altıyla, üstüyle, izbesiyle, açıklığıyla kent biyosferi bir bütündür. Ego ların tıktığı, çıkarların çatıştığı, hırsların kaynaştığı bu canlı bütün, her noktasında aynı açıklıkta veya koyulukta değildir. Kimi yerinde gayet akışkan, düzenli, göz önünde ve kayıt altında bir canlılık vardır. Kimi yerinde ise hayat koyulaşır, akışkanlığı azalır. Hayatın pıhtılaştığı, bu koyu sathlar yeraltına denk düşer. Sokaklar, batakhaneler, lüks ofisler, rezidanslar, kahvehaneler, parklar, barlar, merdiven altları, makam odaları, daha akla gelebilecek pek çok kent mekânı yeraltına açılan kapılar olabilir.

Atmosfer birden değişmez, yavaş yavaş ağırlaşır. "Yeraltına gider" yazan bir yol tabelası yoktur. Çünkü mekânlar yeraltı adına tanımlanmış ve ayırmış değildir. Kent hayatını temin eden kuralların ve ölçülerin sökmediği yerler, anlar ve zihinler yeraltına dâhildir. Kent hayatı burada teminat altında değildir; garantisiz, belirsiz, sabitesiz, serazat sürer.

Fotoğraf: Danilo Ugaddan

There is no such thing as going underground. A man is thrown in there. He was neither able to fit into the upper ground places nor could he find himself a place in the regular fields. He was left far away from the subdivided city and civilised relationships. He slowly moved to the underground. Here, things go silently and under shadows instead of publicly and under sunlight. You can't unsee what you have seen, but you certainly will not see what you need to not see. You learn what you have to know, but you will forget what you must not know. You hold on and roll with what you had on the upper ground, in the underground you do not hold on, you crawl. Your anger, stubbornness and idleness are what you hold onto. You feel a peeled truth in every inch of your body. Whispers are heavy and loud, screams are echoless. Experiences here can't be told about. They just happen. There are no starts or ends to experiences. Adventures mix into each other. Everything

is mixed in the underground, pessimism with anger, pain with revenge, loneliness with halfness, grief with excitement. Doubt, concern and distrust cover everything from the outside. The underground exists in the arrogant, cautious, fast-paced, dense city, by touching the ground but separating from it. Yes, a man is lonely, but his plainness is greater than that. The urban layers that tightly surround his existence have begun to converge and to seep in the civic wraps. It is an anxious simplicity; It promotes extravagant words, impulsive behaviour, pounding ideas, extreme emotions, and seclusion. The curtains that cover the contrasts above, the shadows that hide the distortions from the eyes, fade underground. The upbringing of the city and its polished masks, do not work here. The tensions of isolated souls spread to the environment. That environment that overflows above ground, waves hit the city surface, retreats. The energy of tension shakes streets, indoor and outdoor spaces, shortcuts, bored souls and disturbed minds.

The urban biosphere is a whole with its underground and upper parts, its seclusion and its openness. This living whole, in which egos are crammed, interests clash, and ambitions fuse, is not at the same lightness or darkness at every point. In some places, there is a very fluid, orderly, visible and recorded vitality. In some places, life gets darker and its fluidity decreases. These dark surfaces, where life coagulates, coincide with the underground. Streets, gambling dens, luxury offices, residences, coffee houses, parks, bars, under the stairs, office rooms, and many other imaginable urban spaces can be the gateways to the underground.

The atmosphere does not change suddenly, it gradually becomes heavier. There is no road sign that says "go underground". Because places are not defined and differentiated in the name of the underground.

Fotoğraf: Aytaç Ünal

Bağlardan kurtulmak lazımdır yeraltıyla tanışmak için ya da bağların teker teker kopması. Kişi burada uçlardadır, normallerden kopmuştur. Bir semt-i meçhulde, şimdiki zamanın ağırlığı altında, geçmişin ve geleceğin yüklerinden kurtulmuştur. Zaman yine akar ama an olanca ağırlığıyla ömre abanır.

“Yazık oldu” derler, “Yazık etti kendine” diye ahlanırlar, “Kendini harcadı” diye bilgiçlenirler. Emniyetli, teminatlı ortamlarında yaşayanlar yeraltı sakinlerini acımayla, empatiyle, sempatiyle, antipatiyle uzaktan izler. Bakar, bakar ve istikrarlı, başı bağlı hayatlarının kıymetini bir kez daha kavrarlar. Düştüğünü düşünürler, yeraltının düşkünlük diyarı olduğunu zannederler. Kendi sağlıklı rüyalarının, efektif hayallerinin ötesinde bir düşler diyarı olabileceğini asla akıllarına getirmezler. Hâlbuki insan yeraltına düşmez, itilir. Kendisine sunulan bağlara, atılan ağlara düşmeyen yeraltına düşer. Kategorilere, derecelere, gelişim programlarına sığmayanlar, nush ile uslanmayanlar da...

İnsanın çıplak varlığından başka yeraltına taşıyacağı şeyi yoktur. Yukarının hayat bilgisi, nasihati, doğruları, yön çizgileri burada işlemez. Varlığının ölçsüz, fütursuz, coşkun ve melankolik

Kibirli, tedbirli, takvimli, süratli kent bünyesinin izbelerinde, yerüstüne değerek ama ondan ayrışarak var olur yeraltı. Yalnız olmasına yalnızdır da insan, daha çok yalındır.

yansımaları çınlar ve dalgalarıdır. Kişi yeraltında şamatasından ve sükûtundan, iştahından ve tiksintisinden, kalabalığından ve yalnızlığından bilinir. Gazabı da, şefkati de, kederi de, şenliği de, cüreti de, korkusu da dolambaçsızdır. İnsan burada sade varlığını bir koçbaşı gibi kullanarak, kendine bir yol, bir alan açmak durumundadır. Sermayesi ömrüdür. Sermayeden harçayarak zamanını, zeminini kazanır. Kentin açmadığı damarların, esirgediği demlerin, sakladığı yüzlerin icabına bakar. İcabında canına okur, icabında canına can katar.

Yeraltına açılan ağızlar biz kentliler için çok da uzak değildir. Paralel bir evrene açılan solucan delikleri gibidirler, hemen şuracıkta faal olabilirler. Bazıları ruhunun derinlerinde bir çukur bulup oraya

çekilir, bazıları kentin gözeneklerinden sızar. Kiminin başı göğe erer, kimi alır başını gider. Kimi başa bir dünya sığar da o baş bir dünyaya sığmaz.

Yerüstü elebaşlarının hilafına veya inadına başına buyruk olanların; dünyayı, onu çok isteyenlere bırakıp yarıştan çekilenlerin boyutudur yeraltı. Yaşattığı onca hüsranın, yoksunluğun ve çarpıklığın hesabının kentten soruludur. Kent hayatının çöküntü alanı, insan ruhunun makyajsız ve maskesiz sahasıdır.

Fotoğraf: Ümmü Kandilcioglu

Fotoğraf: İsa Terli

The places, moments and minds that have not been dismantled by the rules and measures that ensure city life are within the underground. Urban life is not ensured here; unsecured, indefinite, unstable, , thus it lasts. lasts. It is necessary to get rid of the ties to meet the underground or to break the ties one by one. The person is on the fringes here, detached from the normal. In an unknown district, under the weight of the present, he is freed from the burdens of the past and the future. Time flies again, but the moment weighs heavily on life.

The underground exists in the arrogant, cautious, fast-paced, dense city, by touching the ground but separating from it. Yes, a man is lonely, but his plainness is greater than that.

They say, "It's a shame", they become smug, saying, "He's wasted." Those who live in their safe and secure environments watch the underground inhabitants from afar with pity, empathy, sympathy and antipathy. They look at it and realise once again the value of their stable, tied life. They think that they have fallen, they think that the underground is the land of falling. They never think that there might be a dreamland beyond their healthy and effective dreams. However, people do not fall underground, they are pushed. Pushed there. Those who do not fall into the vineyards offered to them, or to the nets thrown, fall to underground. Those who do not fit into categories, degrees, development programs...

Other than his bare existence, man has nothing to carry underground. The life knowledge, advice, truths and direction lines of the above do not work here.

The immeasurable, impudent, exuberant and melancholic reflections of his being resound and fluctuate. A person is known underground by his bustle and silence, his appetite and disgust, his crowd and his solitude. His wrath, his compassion, his sorrow, his festivity, his audacity and his fear are straightforward. Here, a person has to open a way and a space for himself by using his plain existence as a battering ram. Its capital is life. He earns his time and ground by spending capital. He takes care of the veins that the city does not open, the brews it withholds, the faces it hides. When necessary, it kills, and when necessary, it gives life to it.

The doors opening to the underground are not far away for us urbanites. They are like wormholes opening into a parallel universe, they can be active right there. Some find a pit deep in their souls and retreat there, some seep through the pores of the city. Some people's heads the sky, some takes their head and. Some people can fit in a world but that head does not fit in the world. The underground is the dimension of those... Those who are mavericks against the above-ground ringleaders or out of spite; of those who withdraw from the race and leave... leave the world to those who want it very. It is the question of the city to account for all the frustration, deprivation and distortion it has caused. The depressed area of urban life corresponds to the make-up and maskless area of the human spirit.

EKİNÖZÜ İÇMELERİ

EKİNÖZÜ SPAS

Şifanın Su Hali

Healing In Water Form

- **SUYLA GELEN ŞİFA: EKİNÖZÜ
İÇMELERİ**
THE REMEDY THAT COMES WITH
WATER: EKİNÖZÜ SPAS
- **KIVRIM TATLI, YILDIZ
SOKAK VE CELÂ**
KIVRIM DESSERT, YILDIZ
STREET AND CELA

SUYLA GELEN ŞİFA:

EKİNÖZÜ İÇMELERİ

THE REMEDY THAT COMES WITH WATER: EKİNÖZÜ SPAS

Ekinözü İçmeleri, Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 2006 tarihli Tıbbi değerlendirme raporuna göre; 1600,386 mg/lit toplam mineralizasyona sahip, kalsiyum bikarbonatlı mineralli su niteliğindedir.

According to the 2006 Medical Evaluation Report of the Ministry of Health, General Directorate of Primary Health Services, Ekinözü Spas have calcium bicarbonate mineral water with a total mineralization of 1600,386 mg/lit.

DOÇ. DR. NADİRE KARADEMİR

Günümüzde nüfus artışı, sanayi faaliyetleri, şehirlerin mekânsal olarak gittikçe genişlemesi ve monoton kent yaşamı, insanlarda fiziksel ve ruhsal sorunlara yol açmakta, hatta çeşitli hastalıkların ortaya çıkmasına neden olmaktadır. İnsanlar yoğun şehir hayatından uzaklaşmak, sağlığını korumak ya da iyileştirmek için doğal kaynaklara dayalı turistik bir tesise giderek kür uygulamakta, beslenme, dinlenme ve eğlenme gereksinimlerini karşılamaktadır. Dünyada turizm yalnızca gezmek, görmek, eğlenme değil; aynı zamanda sağlık açısından da önem taşıyan şifalı sulardan yararlanmaktadır. Sağlık turizmi, sağlığı korumak ya da iyileştirmek için belirli bir süre yer değiştiren insanların doğal kaynaklara dayalı turistik bir tesise gidip kür uygulamalarını, sıcak ve soğuk maden sularının içilmesini, banyo yapılmasını, çamurun sürülmesini kapsayan ve bunun dışında dinlenme, eğlenme ve rekreasyon faaliyetlerini de içine alan bir turizm türü olmuştur.

Ekinözü'nün Coğrafi Durumu

Kırıklı yapıların yer aldığı alanlarda dağılış gösteren kaplıca, ılıca, çermik, içmeler ve maden suları tarih boyunca insanların çeşitli şekillerde yararlandığı ve şifa buldukları alanlar olmuştur. Türkiye'de Neojen ve Kuvaterner dönemlerinde meydana gelen kıvrılma ve kırılmalar sonucunda birçok termal kaynak ortaya çıkmıştır. Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Fırat Bölümü içerisinde yer alan Ekinözü de bulunmuş olduğu coğrafi konum ve sahip olduğu termal kaynak potansiyeli ile sağlık turizmi açısından öne çıkan yörelerimiz arasında yer almaktadır. İlçe Şar Dağı'nın güney yamacında kurulmuştur. 16. yüzyıl Maraş Tahrir Defterlerinde Elbistan kazasının Nergele nahiyesine bağlı bir köy olan Cela adı 17. yüzyılda Osmanlı arşiv belgelerinde de geçmektedir. Cumhuriyetin kurulması ile daha önceden muhtarlık olan "Cela" köyü 1958'te Belediye Teşki-

latı kurularak belde olmuş; 1983'de ise "Cela" kasabasının adı Ekinözü olarak değiştirilmiştir. Daha önce Elbistan'a bağlı olan Ekinözü 1990 yılında çıkarılan 3644 sayılı kanunla da ilçe statüsüne kavuşmuştur. Ekinözü adı "sulak yer" anlamında kullanılmaktadır. Yerleşmenin kurulduğu sulak ve verimli alan ile yörede yeraltından kaynakarak çıkan içme suyuna bu ismin verilmesinin isabet olduğu ifade edilmektedir.

Ekinözü İçmeleri ve Sağlık Turizmi

Ekinözü ve çevresi Arap ve Anadolu levhasının çarpışma kuşağında, Anadolu Levhası üzerinde yer almaktadır. Kretase döneminde meydana gelen çarpışma, kuzey-güney kompresyonel rejimde kıvrılma, kırılma, bindirme ve sürüklenmelerin oluşmasına neden olmuştur. Alpin başı orojenezinde yükselme ve kıvrılmalar olduğu ve kaynakların çıktığı belirlenmiştir.

Today, population growth, industrial activities, spatial expansion of cities and monotonous urban life cause physical and mental problems in people and even cause various diseases. In order to get away from the busy city life, to protect or improve their health, people go to a touristic facility based on natural resources and apply a cure and meet their nutrition, rest and entertainment needs. Tourism in the world is not just traveling, seeing and having fun; it is also benefiting from the healing waters, which are also important for health. Health tourism has become a form of tourism, which includes people who move for a certain period of time to protect or improve their health, join a touristic facility based on natural resources and apply curing, drinking hot and cold mineral water, bathing, applying mud, and also resting, entertainment and recreation activities.

Geographical Condition of Ekinözü

Spas, hot springs, drinking springs and mineral waters, which are scattered in areas where broken structures are located, have been areas where people benefited and found healing in various ways throughout history. Many thermal springs have emerged as a result of bending and breaking that occurred in the Neogene and Quaternary periods in Turkey. Ekinözü, located in the Upper Euphrates Section of the Eastern Anatolia Region, is among our regions that stand out in terms of health tourism with its geographical location and thermal resource potential. The district was established on the southern slope of the Mountain Şar. In the 16th century Maraş Tahrir Registers, the name Cela, a village in the Nergele sub-district of the Elbistan district, is also mentioned in the Ottoman archive documents in the 17th century. With the establishment of the Republic, the village of "Cela", which

was previously a headman settlement, became a town with the establishment of the Municipal Organization in 1958, and the name of the town of "Cela" was changed to Ekinözü in 1983. Ekinözü, which was previously a part of Elbistan, gained the status of a district with the law no. 3644 enacted in 1990. The name Ekinözü is used in the sense of "wetland". It is stated that it is appropriate to give this name to the wet and fertile area where the settlement was established and the drinking water that comes out of the underground in a boiling form in the region.

Ekinözü Spas and Health Tourism

Ekinözü and its surroundings are located on the Anatolian Plate, in the collision zone of the Arabian and Anatolian Plates. The collision that took place during the Cretaceous period caused the formation of folding, fracture, thrust and drift in the north-south compressional regime.

Ayrıca yörede bulunan çamur banyoları da cilt hastalıklarının tedavisinde kullanılmaktadır. Orta içmelerdeki şifalı çamur, deri üzerine sürüldüğünde yara ve lekelerin kapanmasını sağlayan bir çamurdur.

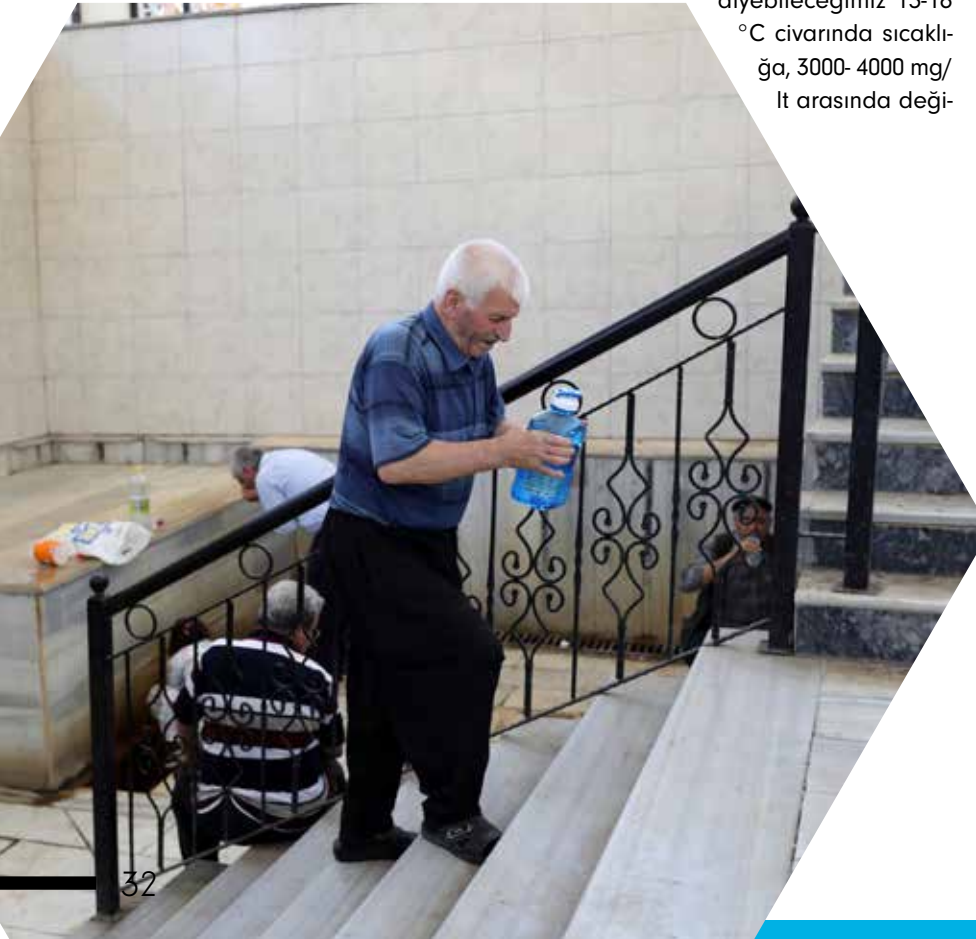
Ekinözü içmeleri aşağı, yukarı ve orta içmeler olmak üzere üç kaynaktan oluşmaktadır. Orta içme kaynağı normal fay hattından çıkarken, yukarı ve aşağı kaynakları, kuzeydoğudan güneybatıya doğru Cela Deresi boyunca devam eden ters faydan çıkmaktadır. Yukarı içme kaynağının debisi 0,96 lt/sn, sıcaklığı ise 13-13,3°C'dir. Romalılardan günümüze kadar kullanıldığı bilinen içmeler günümüzde kaptaj yapılarak

oluklara alınmış ve üzeri şadırvanla kapatılmıştır. Orta içme debisi 0,66 lt/sn, sıcaklığı ise 13,0- 13,1 °C arasında değişmektedir. Aşağı içme ise, birbirinden 6 m uzaklıkta iki ayrı kaynaktan çıkmakta olup Özdere yatağındaki alüvyonlar içinde debisi ise 0,41 lt/sn'dir. Bu içme sularının derinlerden kırıklar boyunca yükselerek yüzeye çıktığı tahmin edilmektedir. Yapılan analizlere göre sular kimyasal ve fiziksel özellikleri bakımından birbirine benzemekte ve kalsiyum, magnezyum, demir, sodyum, karbondioksit, bikarbonat gibi maden ve mineralleri içermektedir. Renksiz, kokusuz ve berraktır. İçinde bulunan demir ve diğer mineraller suya değil ama bir gün içerisinde çöktükleri zaman buldukları kaba ve çeşmenin döküldüğü yere kırmızı bir renk bırakmaktadır. Bu kaynaklar kimyasal sınıflandırmaya göre; bikarbonatlı, kalsiyumlu ve magnezyumlu sular grubuna girmektedir. Fiziksel sınıflandırmaya göre ise hipotermal, hipotonik sular grubu özelliği göstermektedir. Soğuk diyebileceğimiz 13-16 °C civarında sıcaklığa, 3000- 4000 mg/l arasında deği-

şen yüksek mineralizasyon oranına sahiptirler. Yılın her döneminde kaynakların üzerine yapılan çeşmelerden aynı debi ile akmaktadırlar.

Hangi Hastalıklara İyi Gelir?

Ekinözü İçmeleri, Sağlık Bakanlığı Temel Sağlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 2006 tarihli Tıbbi değerlendirme raporuna göre; 1600,386 mg/l toplam mineralizasyona sahip, kalsiyum bikarbonatlı mineral su niteliğindedir. İçme kürleri osteoporozda, üst mide-bağırsak sisteminin fonksiyonel rahatsızlıklarında ve üriner sistem taşlarının temizlenmesi için yardımcı tedavi olarak, romatizmal hastalıkların kronik dönemlerinde, kronik bel ağrısı, osteoartrit gibi yumuşak doku hastalıklarının tedavisinde tamamlayıcı tedavi olarak ve ortopedik operasyonlarda kullanılmaktadır. Lakin bu içmelerden daha çok içerek yararlanılmaktadır. İçmelerde suyun içilerek tüketilmesi dışında bir miktar da kaplıca suları ısıtılarak banyo yapılmaktadır. Ayrıca yörede bulunan çamur banyoları da cilt hastalıklarının tedavisinde kullanılmaktadır. Orta içmelerdeki şifalı çamur, deri üzerine sürüldüğünde yara ve lekelerin kapanmasını sağlayan bir çamurdur. Kükürtlü kil çamurunun insan vücudunda yaralara, egzama, sedef, mantar gibi birçok hastalıklara iyi geldiği, bağıışıklık ve sinir sistemini güçlendirdiği, ciltteki siyah noktaları giderdiği, kas sorunlarına ve strese de iyi geldiği ifade edilmektedir. Çamur banyolarının yanı sıra aynı bölgede bulunan doğal bir gaz ile hemoroit hastaları da şifa bulmaktadır. Yöre halkı içmelerin suyunu şişe ve bidonlara doldurarak evlerine götürmekte ve tedavilerini evlerinde de devam ettirmektedir. Fakat içmelerde şişelenen suların içindeki eriyik maddelerin bir gün sonra tortullaşarak şişenin dibine çökmesi nedeniyle suyun çıkarıldığı noktadan daha uzaklara götürülme şansı azdır.

In addition, mud baths in the region are also used in the treatment of skin diseases. The healing mud in the middle spas is a mud that, when applied to the skin, aids in the closure of wounds and stains.

It has been detected that there were uplifts and folds in the Alpine head orogeny and that the springs came out. Ekinözü springs consist of three springs as lower, upper and middle springs. The middle drinking spring originates from the normal fault line, while the lower and upper springs emerge from the reverse fault that continues along Cela Creek from northeast to southwest. The flow rate of the upper drinking source is 0.96 lt/sec, and its temperature is 13-13.3°C. The spas, which are known to have been used from the Romans until today, were caught in the gutters and covered with a fountain. The medium drinking flow rate is 0.66 lt/sec, and the temperature varies between 13.0 and 13.1 °C. The lower drinking water, on the other hand, emerges from two separate springs 6 m away from each other and its flow rate is 0.41 lt/sec in the alluviums in the Özdere bed. It is estimated that these drinking waters rise to the surface from deep along the fractures. According to the analysis, waters are similar to each other in terms of chemical and physical properties and contain minerals such as calcium, magnesium, iron, sodium, carbon dioxide, and bicarbonate. It is colorless, odorless and clear. The iron and other minerals in it leave a red color not to the water, but to the container they are in and to the place where the fountain is poured when they collapse within a day.

These sources are, according to chemical classification, in the group of bicarbonate, calcium and magnesium waters. According to the physical classification, it shows the characteristics of hypothermal, hypotonic water groups. They have a temperature of 13-16 °C, which we can call cold, and a high mineralization rate ranging from 3000 to 4000 mg/lt. They flow with the same flow from the fountains built on the springs in every period of the year.

Which Diseases Are They Good For?

According to the 2006 Medical Evaluation Report of the Ministry of Health, General Directorate of Primary Health Services, Ekinözü Spas have calcium bicarbonate mineral water with a total mineralization of 1600,386 mg/lt. Spa cures are used in osteoporosis, functional disorders of the upper gastrointestinal system and as an adjunct treatment for the removal of urinary system stones, as a complementary treatment in the chronic periods of rheumatic diseases, in the treatment of soft tissue diseases such as chronic low back pain, osteoarthritis, and in orthopedic operations. However, these springs are more frequently used for

drinking. Apart from consuming water by drinking, some hot spring waters are heated and bathed in. In addition, mud baths in the region are also used in the treatment of skin diseases. In addition, mud baths in the region are also used in the treatment of skin diseases. The healing mud in the middle spas is a mud that, when applied to the skin, aids in the closure of wounds and stains. It is stated that sulphureous clay mud is good for many diseases such as wounds, eczema, psoriasis, fungus in the human body, strengthens the immune and nervous system, eliminates black spots on the skin, and is also good for muscle problems and stress. In addition to mud baths, hemorrhoid patients also find healing with a natural gas in the same region. Local people fill the drinking water in bottles, cans and take them to their homes and continue their treatment there. However, since the dissolved substances in the water become sedimentary after a day and settle to the bottom of the bottle, there is little chance of carrying the water further than the point where the water is taken.

Ekinözü'nün Turizm Potansiyeli

Ekinözü'nde yükseltiye bağlı olarak havanın temiz olması insanların solunum organlarını güçlendirici ve kan dolaşımını hızlandırıcı etki yapmaktadır. Bu nedenle de içmelere gelen ziyaretçiler hastalıklarının yanı sıra iklim küllerinden de yararlanmakta, gezmeye, görme, eğlenme ve dinlenme amacıyla da içmelere gelmektedir. Yaz mevsiminde yöre halkının sürekli olarak kullandığı Yılan Ovasındaki Sinekli Yaylası, Salavan Dağı yükseklerindeki Sulak Yaylası yeşillik alanlarıyla ve temiz havasıyla önemli rekreatif mekânlar içerisinde yer almakta ve turist çekmektedir. Gözpinar mahallesindeki Nergete Çayı üzerinde ve Kandil Baraj Gölü'nde doğal alabalık tutulabilmekte ve günlük rekreatif faaliyetler yapılabilmektedir. Ayrıca bu alanlarda yöre yemeklerinin sunulduğu restoranlar da bulunmaktadır. İçmeler insan sağlığına yaptığı olumlu etkilerinin yanı sıra sağlık turizmi yatırımları ile de gelir sağlayıp, yöre ekonomisini güçlendirebilecek bir faktör durumundadır. Yörede daha çok alt ve orta gelir grubuna hitap eden düşük bütçeli otel ve pansiyonlar da bulunmaktadır.

Ekinözü İçmelerine insanlar daha çok idrar yolları, böbrek, romatizma ve nefes darlığı rahatsızlıklarını iyileştirmek amacıyla gelmektedir.

Neden Ekinözü İçmeleri?

Ekinözü içmeleri Türkiye'de bulunan içmeler arasında büyük bir önem taşımaktadır. Coğrafi nitelikleri ve kapasitesi açısından sağlık turizminin bölgeye çekilmesinde büyük rol oynayabilecek potansiyele sahip olduğunu düşünmekteyim. Bu şifalı suların yararlanmak isteyen çok sayıda insan her yıl Malatya, Batman, Elbistan, Gaziantep, Kahramanmaraş merkez ilçeleri, Pazarcık, İslâhiye, Afşin, Diyarbakır, Ankara, Hatay, Adana, Mardin, Sivas, Adıyaman, Kilis, Mersin, Osmaniye, İstanbul, Şırnak, Şanlıurfa, Adıyaman, Bitlis, Elazığ, Bingöl, Kars, Konya, Karaman ve hatta yurt dışına kadar yayılan bir coğrafyadan gelerek iç-

meleri ziyaret etmektedir. Özellikle yaz mevsiminde içmelerin ziyaretçi sayısı bariz bir şekilde artmaktadır. Ekinözü içmelerinde turistlerin daha çok aşağı içmelerde zaman geçirip dinlenmeyi tercih etmesi iş yerlerinin genellikle burada yoğunlaşmasına neden olmuştur. İnsanlar içmelere termal suyunun sağlığa faydası için daha çok dost-arkadaş tavsiyesi ile gelmekte ve yöreden memnun kalmaktadır. Lakin doktor tavsiyesi ile gelenlerin sayısının da artması gerekir. İnsanlar daha çok idrar yolları ve böbrek rahatsızlıkları için gelmekle birlikte romatizma, mide, cilt, kadın hastalıkları, karaciğer, şeker, astım-bronşit, nefes darlığı ve hemoroit gibi hastalıkları iyileştirmek amaçlı da gelmektedir. Hatta yörenin coğrafi yapısı, özellikle de iklimi (serin) nedeniyle gezmeye, eğlenme, dinlenme ve değişiklik amacıyla da özel araç ya da otobüs ile daha çok da aileleriyle birlikte gelenler bulunmaktadır. Haziran ayında başlayan ziyaret Temmuz ayında maksimum seviyeye ulaşmakta, okulların açılması ve havaların soğumasıyla (Eylül) da azalmaktadır.

Touristic Potential of Ekinözü

Due to the altitude, the clean air in Ekinözü strengthens the respiratory organs of the people and accelerates the blood circulation. For this reason, visitors who come to the spa take advantage of the climate cures as well as their illnesses, and they also come to spa for the purpose of sightseeing, touring, having fun and resting. Sinekli Plateau on the Snake Plain, which is constantly used by the local people in the summer season, and Sulak Plateau at the height of Salavan Mountain are among important recreational areas with its green areas and clean air and attract tourists. Natural trout can be caught on Nergele Stream and Kandil Dam Lake in Gözpinar district and daily recreational activities can be done. There are also restaurants serving local dishes in these areas. In addition to its positive effects on human health, spas are a factor that can provide income and strengthen the local economy with health tourism investments. There are also low-budget hotels and hostels in the region that appeal to the lower- and middle-income groups.

Why Ekinözü Spas?

Ekinözü Spas are of great importance among the spas found in Turkey. In terms of its geographical characteristics and capacity, I think it has the potential to play a major role in attracting health tourism to the region. A large number of people who want to benefit from these healing waters from Malatya, Batman, Elbistan, Gaziantep, Kahramanmaraş central districts, Pazarcık, İslâhiye, Afşin, Diyarbakır, Ankara, Hatay, Adana, Mardin, Sivas, Adıyaman, Kilis, Mersin, Osmaniye, İstanbul, Şırnak, Şanlıurfa, Bitlis, Elazığ, Bingöl, Kars, Konya, Karaman and even abroad come to the region in order to visit the spas every year. Especially in the summer season, the number of visitors who come

People come to Ekinözü Spas mostly to cure urinary tract, kidney, rheumatism and shortness of breath disorders.

to the hot springs increase significantly. The fact that the tourists prefer to spend more time and relax in the lower springs of Ekinözü has led to the concentration of businesses here. People come to the spas with the advice of friends for the health benefits of thermal water and they are satisfied with the region. However, the number of those who come with the advice of a doctor must also increase. Although people mostly come for urinary tract and kidney ailments, they also come to cure diseases such as rheumatism, stomach, skin, gynecological diseases, liver, diabetes, asthma-bronchitis, shortness of breath and hemorrhoids. Besides, there are those who come with their families by private car or bus for the purpose of sightseeing, entertainment, rest and change. change of air due to the geographical structure of the region, especially for the cool climate. The visitation, which starts in June, reaches its maximum level in July and decreases with the opening of schools and the cold weather (September).

KIVRIM TATLI, YILDIZ SOKAK VE CELÂ

KIVRIM DESSERT, YILDIZ STREET AND CELA

Ilıca Kaplıcaları'yla Ekinözü İçmeleri birlikte düşünülür. Birkaç hafta Ilıca'nın kırk dereceyi bulan sıcak sularında şifa arayan kişiler, bu sağlık gezilerini Ekinözü'ne gidip, oranın mineral deposu sularını içerek tamamlar.

Ilıca Thermal Springs and Ekinözü Spa are considered one. People who seek healing in the hot waters of Ilıca, which reaches forty degrees for a few weeks, complete their health trips by going to Ekinözü and drinking the mineral waters of the place.

HASAN KEKLİKÇİ

Halil Usta, fabrikanın çırçır makine-lerinin bulunduğu bölümünden çıktı, demir kapıyı kapattı. Elindeki anahtarları usta odasının duvarındaki yerlerine taktı. Bulduğu ilk iskemleye oturdu. Zihninde biraz önce tamir ettiği vargel kayışı, gözlerini Antep yoluna dikti. Şubat ayının son günleri, neredeyse yeryüzüne paralel duran ikinci güneşi, fabrikanın içini güneşle doldurmuş da pencerelerden, küçük küçük deliklerden dışarı taşıyormuş gibi bir görüntü kaplamıştı etrafı. Fabrikanın içerisinden taşan pamuk tozları her pencerede bir gökkuşağı meydana getiriyordu. Küçük, üstü camekanlı, altı kapalı, üç tekerlekli bir arabayı, sanki Antep'ten beri iteliyormuş gibi, ağır ağır Maraş tarafına doğru giden bir kıvrım

tatlıcı ilişti Halil Ustanın gözüne. O anda aklına bir şey geldi. Oturduğu iskemleden kalktı az önce çektiği kapının ağızında duran, yarısı yamalı, yarısı yırtık, tamamı lastik ayakkabıları ayağıyla bir araya topladı. Pencereden tatlıcıya seslendi. Elindeki tatlılardan bir an önce kurtulmak isteyen adam canlandı, merdivenleri koşar adım çıktı. Halil Usta adama kapıdaki ayakkabıları göstererek, "Bu ayakkabılara tatlı eder mi?" dedi. İki ayakkabıya bir tatlı olmak üzere anlaşılar. Halil Usta adama bir çuval uzattı. Ayakkabılar çuvala doldurulduktan sonra "Hadi içeri gir, herkese bir tane tatlı ver, sonra gel hesaplaşalım." dedi. Hesap sonunda bir ayakkabı eksik kaldı, tepside üç tane de tatlı. Adam kalan tatlıları

da Halil Usta'ya bıraktı, helalleşip gitti. Tatlıcı biraz uzaklaşmıştı ki, Halil Usta içeri girip işçilerden birini çağırırdı. "Oğlum biraz önce gelen tatlıcı var ya, bunların işi belli olmaz etrafa bir göz at, anahtar, kürek eksik bir şey var mı?" dedi. Ayakkabısına davranan işçi ayakkabıların yerinde olmadığını fark etti... Yalın ayak işçi önde, sırtında bir çuval ayakkabı ile tatlıcı arkada geldiler...

Halil Usta Yıldız Sokak'ta oturur. Dumlupınar Yıldız Sokak'ta. Yıldız Sokağı, Nahrönü'nden Mercimektepe'ye doğru aşağıdan yukarı üç sokak keser. Halil Usta'nın evi sokağın ortasındadır. Hemen Kalaycı Koca'nın dükkânının bitişiğinde. Çırçır işi mevsimlidir. Senenin yarısını çırçır fabrikalarında, kalan yarısını Pazar-

Halil Usta came out of the ginning part of the factory and closed the iron door. He put the keys in his hand on the wall of the master's room. He sat down in the first chair he found. The shaper belt he had just repaired in his mind fixed his eyes on the Antep road. In the last days of February, it was as if the afternoon sun, which was almost parallel to the earth, had filled the inside of the factory with sun and was pouring it out of the windows and small holes. The cotton dust overflowing from inside the factory created a rainbow in every window. Looking as though having been pushing a small, glazed, covered, three-wheeled car ever since leaving Antep, a curved dessert seller, who was slowly heading towards Maraş caught the eye of Halil Usta. At that moment, something fell

onto him. He got up from the chair he was sitting on and gathered the totally rubber shoes, half patched, half torn, standing in the doorway he had just pulled, together with his feet. He called out to the confectioner from the window. The man, who wanted to get rid of the sweets in his hand as soon as possible, came to life and ran up the stairs. Halil Usta showed the man the shoes on the door and said, "Can I get a dessert in exchange for these shoes?" They agreed to have a dessert for two pairs of shoes. Halil Usta handed the man a sack. After the shoes were stuffed into the sack, "Come in, give everyone a dessert, then come and let's settle accounts." he said. At the end of the bill, one shoe was missing, and three sweets on the tray. The man left the remaining sweets to

Halil Usta, said goodbye and left. The dessert seller had gone a little way when Halil Usta came in and called one of the workers. "Son, there's the dessert seller that just came, the might be a wrong number, take a look around, is there anything missing from the key or shovel?" said. The worker who headed for his shoes realized that the shoes were not in place... The barefoot worker at the front and the confectioner with a sack of shoes on his back came...

Halil Usta resides in Yıldız Sokak. Dumlupınar is on Yıldız Street. Yıldız Street cuts three streets from Nahirönü to Mercimektepe from the bottom up. Halil Usta's house is in the middle of the street. Right next to Kalaycı Koca's shop. Ginning is seasonal. He spends half of the year

çık ve Türkoğlu ovalarında, pamuk tarlalarında geçer. İşe gitmediği zamanlar komşularıyla birlikte; mevsim kış ise Biberçik Koca'nın kalaycı dükkânının içinde, yaz ise evlerin koyu gölgesinin düştüğü bir yerde otururlar. Birbirine laf verirler, geleenin geçenin selamını alırlar. Bazen sabahın erken saatinde, **"Çırpınır tutunacak dalı olmayan kuşlar/ Benim de acelem var! ..."** der gibi bir adam selam verir geçer gider yanlarından. Bazen aynı, krem rengi takım elbiseli, beyaz çizgili kravatlı adam; içi ağzına kadar kâğıt dolu, bir başından bir başına ağzı fermuarlı, kahverengi çantası koltuğunun altında uzaktan görünür. Bir oğlan çocuğunun çemberine takılır bakışları, bir bilyenin ardına düşer... Ve kara taşların üzerinde çınlayan bir gazoz kapağının sesine verir kulaklarını. Yanından geçtiği çocukların başlarını okşar, sarı saçlarında gezdirir ellerini. Ve simsiyah ellerine ilişir gözleri, pazar günü çeyiz sandığı cilalamış bir marangoz çırağının. O zaman belki de **"Hangi yayla serin, nerde bühtân yok,/ Gel seninle orda uçalım çocuk./ Meşeler, ardıçlar, çamlar yan yana/Biz kanat çırpınca dursun**

Kıvrım tatlının en güzeli Celâ'da yapılır, sıcak sıcak yenir. Üstüne içmelerin acı suyu içilir. Tatlı ve içmelerin acı suyu insanda dert maraz bırakmaz.

divâna./Bir çift beyaz kartal, hey bu da nesi?/Diyerek şaşırın çobanların hepsi;" der içinden. Halil Usta ve komşularının yanında bir an durur. Her zaman hafif öne eğik olan kametini doğrultur, yeni yeni ak düşmeye başlayan başını kaldırır, yüzünü insanlara döner ve selam verir. Sonra hiç konuşmadan Yıldız Sokağın güneybatısına doğru yürür gider. O geçip gidince içlerinden biri "Bu adam Elbistanlıymış, sokağın sonunda oturuyor." der. Bir diğeri ilave eder, "Bahaettin Karakoç derler. Celâ nahiyesinden, içmelerin olduğu yerden. Sağlıklıymış. Şiir yazarmış. Kaç tane kitap çıkartmış."

Yine bir gün "Peki, tatlıcıyla ne yaptın ya?" diye sorar sohbeta katılanlardan biri. Halil Usta önce anlamaz, "Hı" der.

Sonra yüzüne muzip bir tebessüm yerleştirir ve "Ha, o iş mi? Çay ikram ettik, hesabını ödedik, hatta kendinin bize ikram ettiği dört kıvrım tatlının yerine zorla beş tane tatlı parası verdik. Merdivenden inerken hâlâ başını sağa sola sallayıp gülüyordu, tatlıcı." der.

Tatlı, tatlı diyoruz da bizim Maraş'ta halka tatlıya kıvrım tatlı derler. Ve kıvrım tatlının en güzeli Celâ'da yapılır, sıcak sıcak yenir. Üstüne içmelerin acı suyu içilir. Tatlı ve içmelerin acı suyu insanda dert maraz bırakmaz.

"Hani beklenmedik yağmurlar vardır/Ansızın bastırıp çabucak giden..." Bir gün bir şey oldu. Celâ, Ekinözü oldu. Sokağa bir yıldız düştü. Yıldız, Şehit İsmail Ceyhan Sokak oldu. Bahaettin Karakoç Dede Korkut oldu, Türk Edebiyatına Beyaz Kartal oldu.

Sonra... Sonra **"Tesbihin ipliği kopuverdi/ Ortalığa saçıldı taneleri..."**

in the cotton gin factories and the remaining half in the Pazarcık and Türkoğlu plains and cotton fields. With his neighbors when he does not go to work; If it is winter, they live inside Biberçik Koca's tinsmith shop, and if it is summer, they live in a place where the dark shadows of the houses fall. They talk to each other and receive the greetings of passers-by. Sometimes in the early morning, a man, as if to say hello, passes by them. Sometimes the same man in a cream-colored suit and a white-striped tie; his brown bag, filled to the brim with papers and a zippered closure, is seen from afar under her arm. His gaze falls on a boy's circle, falling behind a marble... And he listens to the sound of a soda cap ringing on the black stones. He caresses the heads of the children he passes by and runs his hands through their blond hair. And the eyes of a carpenter's apprentice catch sight of his jet black hands, who had polished a dowry chest on Sunday.

The best of Kıvrım dessert is made in Celâ and it is eaten hot. On top of it, the bitter water of the spas is drunk. The sweet and bitter water of spas do not cause any harm to people.

Then maybe he sings a folklore song. He stops for a moment next to Halil Usta and his neighbors. He changes his posture, head, which is always leaning slightly forward, raises his head, which is just beginning to turn white, turns his face to people and greets them. Then, without speaking, he walks to the southwest of Yıldız Street. When he passed by, one of them said, "This man is from Elbistan, he lives at the end of the street." Another adds, "they say Bahaettin Karakoç. From the Celâna-hiye, from the place where the drinks are. He was a healthcare worker. He wrote poetry. How many books has he published?"

Again, one day, "Well, what did you do with the confectioner?" asks one of the conversation participants. Halil Usta doesn't understand at first, he says "Huh". Then he puts a mischievous smile on his face and says, "Oh, that job? We offered tea, paid the bill, and even paid forcibly for five curved desserts instead of the four that he offered us. He was still shaking her head and laughing as he came down the stairs stairs, that dessert seller.

We call it just a dessert but in Maraş, people call it circle dessert (halka tatlı) as a curved dessert (kıvrım tatlı). And the most beautiful curved dessert is made in Celâ and it is eaten hot. Then, the bitter water of the drinks is drunk. The sweet and bitter water of İçmeler irons out the troubles of people.

"There are abrupt rains / That will leave suddenly..." Something happened one day. Celâ became Ekinözü. A star fell on the street. The star became Martyr İsmail Ceyhan Sokak. Bahaettin Karakoç became Dede Korkut, he became the White Eagle for Turkish Literature.

Then... Then **"The beads of the prayer bead fell on the ground..."**

MARAS'TA **BİR AN**
A MOMENT IN **MARAS**

ÇUKURHİSAR KAYA MEZARLARI

GÜLİZAR GÜNEŞ

Şehir merkezine 70 km. uzaklıkta bulunan Çukurhisar Kaya Mezarları, fazlasıyla etkileyici bir güzergâha sahiptir. Fırız Çayının yer yer sakinleşip, yer yer de coşkuyla akan suları eşliğinde, ormanlık alanın içinden Çukurhisar Mahallesi'nin kayalıklar arasında uzanan düzlüğüne çıkmak, insanı tarihin ve doğanın en saf haline taşıyacaktır. Çukurhisar'da tarım alanı az olduğu için, mezarlar kayalara oyulmuştur. Diğer bir tahmine göreyse, ölümlere duyulan saygıdan dolayı yüksek yerlere yapılmıştır.

Çukurhisar Kaya Mezarları mimari açıdan Kapadokya, Kilikya ve Likya kaya mezarlarıyla benzerlik göstermektedir. M.Ö. 1. ve M.S. 4. yüzyıllar arasında yapıldığı tahmin edilen Çukurhisar Kaya Mezarları, Roma Dönemine aittir. Özenli işçiliğiyle de dikkat çeken Çukurhisar Kaya Mezarları, cephelerinde taşıdıkları kabartmalar ve içlerinde bulunan yazılarla, turizm açısından Kahramanmaraş'ın potansiyeli yüksek olan bölgelerinden biridir.

Çukurhisar'a gitmişken, buraya ismini bağışlayan kaleye de mutlaka tırmanmalısınız. Merak etmeyin, Kaynar Mahallesi'ndeki kaynak sularını içmek, serinlemenizi sağlayacaktır.

ÇUKURHİSAR ROCK GRAVES

Çukurhisar Rock Graves, located 70 km from the city centre, has an extremely impressive route. Seeing the Fırız Bourne get calm in some places and rage in other, arriving at the Rock Graves through a path in between trees in Çukurhisar Street will carry people to the cleanest version of nature and history. The graves are engraved in rocks because there is very little agriculture in Çukurhisar. Another belief is that they are put in elevated places because of the respect shown to the dead. Çukurhisar Rock Graves are very similar in architectural style to the graves in Cappadocia, Cilicia and Lycia. Çukurhisar Rock Tombs, which are estimated to have been built between the 1st and 4th centuries BC, belong to the Roman Period. Çukurhisar Rock Tombs, which attract attention with their careful workmanship, are one of the regions with a high potential in terms of tourism, with the reliefs they carry on their facades and the inscriptions inside. While you are in Çukurhisar, you should definitely climb the castle that gave its name to Çukurhisar. Don't worry, drinking the spring waters in Kaynar Mahallesi will cool you down.

ORKİS PRENSESİNİN EFSANESİ

Bilimsel adına Orchis Anatolica (Anadolu Orkidesi) denen bu çiçeğe orada yaşayanlar Maraş'ın orkidesi diye seslenince çiçekceğizin adı da bizim Geben Yaylası'nda hep böyle anıla gelmiştir.

The flower, scientifically called Orchis Anatolica (orchid of Anatolia) has been remembered as the orchid of Maraş after townspeople referred to it that way.

İNCİ OKUMUŞ

Efsanenin yazılış öyküsü...

Unutulmaz hatıralar yaşadığım gezinin tarihi 5 Mayıs 2009 yılıydı.

Bir programdaki görevim vesilesiyle, hayatımda ilk kez, köklerindeki yumruların (salep) Maraş dondurmasında kullanılmasından ötürü, Maraş Orkidesi olarak sahiplendiğimiz Orchis Anatolica'yı kalbinde gururla taşıyan Geben Yaylası'na çıkışım da bu tarihte olmuştü.

Tatlı bahar günü birkaç çalışma arkadaşımla gittiğimiz yaylada aniden çöken serin bir sis bizi koca dağ eteğinin küçük bir yerine sınırlayıvermişti. Oluşan sis duvarından dolayı etrafımızı ancak sınırlı olarak görebiliyorduk. Bu tam anlamıyla bir lütuftü. Bu sis içinde beliren ve yaylanın eteklerine inen onlarca leylek sürüsü bizlere hoş geldiniz dediğinde, bambaşka diyarlara dalıp

gidivermiştim. Hoş... O an, bütün gayretlerimize rağmen çöken sisin de etkisiyle orkideyi görmek nasip olmamıştı. Onun rengini ve güzelliğini daha çok merak ediyor ve nedense bu çiçeğe karşı ayrı bir heyecan duyuyordum.

İçimde tarifsiz bir kıpırtı vardı. Heyecanım kalemime yansıdı. Bir yıl sonra tamamlayacağım Maraş Orkidesi efsanesinin ilk satırlarını da hemen oracıkta yanımda bulunan fatura kâğıdının hemen arkasına yol arkadaşlarımın şahitliğinde not ediverdim. Efsaneyi ilkin böylece kaleme almaya başlamıştım. Onu görmeden Maraş'a dönmüştük.

Nice vakit geçmişti ki Maraş Ahır Dağı'nın sessiz güzellerini konuştuğumuz bir güzel ortamda yanımdaki dostlardan bu hususta bilimsel çalışmalar yapan hocaya, "Siz-

de Maraş Orkidesi'nin fotoğrafları var mıdır?" diye sormuştum. Kendi arşivinde olduğunu ve bana göndereceğini söylediğinde haberi müjde kabul edip fotoğrafı heyecanla beklemiştim.

Çiçeğin fotoğrafının henüz bana ulaşmamış olduğu o sohbet akşamının gecesini, çiçeklerin etkisinden midir nedir, bir rüya gördüm. Rüyamda yıl eweli gittiğim Geben Yaylası'ndaydım. Rüya öyle geliyordu ki, leylekler ve sis sahnesinde adeta kaleme aldığım efsane içinde buluvermiştim kendimi. O âna dek tek bir fotoğrafını dahi görmediğim orkideyi rüyamda görmüştüm.

Gecenin en koyu saatinde uyanıp kaleme koştuğumda artık söz benden çıkmıştı. Bütün bir hayatıyetiyle beni etkisi altına alan bir efsane içinde hem yaşamış hem de hayretler içinde yazmıştım.

The story of the recording process of the legend...

The date that brought me unforgettable memories was May 5th, 2009. Due to my mission in a program, I have been in the Upland of Geben for the first time, where *Orkis anatolica* that we accepted as the Orchid of Maraş since its bases have been added in the making of the ice cream of Maraş was abundant.

During one of the warm days of the spring, we went to the upland with a couple of colleagues, and suddenly a thick fog restricted us into a small area of the foothill. Because of that scotch fog, we had limited sight distance. It was literally a blessing. When the flock of storks coming through the mist and landing in the foothills welcomed us, I had already been lost in thought. Well...

At that moment, because of the fog, we could not see the orchid no matter how much we were urged to. I was really wondering about its colour and beauty even more and somewhat got excited about that flower.

I had indescribable feelings. My excitement affected my pen as well. I had written down the first lines of the legend of the Orchid of Maraş on a bill with the witnessing of my friends. I completed the legend a year later, but this was the first time I drew it up. We returned to Maraş without seeing the flower.

After a while, during the conversation about the silent beauties of the Maraş Ahır Mountain, I asked a colleague that had been scientifically working on these flowers "Do you have the pictures of the

Orchid of Maraş?" He told me that he had it in his archive and would send it to me, which I assumed was good news, and started to wait for the photographs.

In the evening of that day, I had still not got the images of the flowers, yet I had a dream that might be caused by the impact of the flowers. In my dream, I was in the Upland of Gebel where I had been before. The dream somehow put me in the middle of the legend with the fog and the storks that I had written. I saw the orchid at that moment even though I didn't even see a picture of it by then.

I woke up in the dead of night and picked up my pen, the words were no longer mine. I wrote down and lived in the legend that penetrated me with its liveliness.

Gece vakti son satırları da tamamlanmış olan efsaneyi sabah ilk iş olarak okurken, elektronik mektuplarının arasında yer alan hocanın göndermiş olduğu fotoğrafa baktığımda rüyama giren çiçekle benzerliğini görüp hayretler içinde kaldım. Aşağıda sizlerle paylaşacağım Maraş Orkidesi efsanesi işte böylece doğuverdi.

Dünyada eşi benzeri olmayan Kahramanmaraş'ın Geben Yaylası'na, daha bahar mevsimi başlamadan ewel adı Orkis olan, beyaz kadife tenli, zarif bir prenses gelirmiş. Orkis, yaylanın eteklerindeki köy ahalisinin gözleri uykuya banınca, uçar adımlarla Geben'in gökyüzüne en yakın dağındaki yalçın kayalıklarına koşarmış. Oturdu mu etekleri dağı kaplar, upuzun saçlarının eşsiz kokusu bütün yaylayı sararmış.

Tılsımlı rüzgâr eksik notalı bir şarkı gibi serenada başladığında, Orkis rüzgârın sevdasına karşı o upuzun saçlarını çözer ve gün doğasına dek tararmış.

Günlerden bir gün Prenses Orkis'in dağlardan ovalara inen eteklerine, göklerden süzüle süzüle gelen leylekler konuvermiş. Leylekler, Orkis'in sarı çiçekli eteklerinin üzerinde öyle güzel duruyorlarmış ki Orkis, gözlerini ayırmadan leylekleri seyre dalmış... Vakit öyle hızlı geçmiş ki... Günün akşama döndüğünü çok geç fark etmiş.

Dünyada eşi benzeri olmayan Kahramanmaraş'ın Geben Yaylası'na, daha bahar mevsimi başlamadan ewel adı Orkis olan, beyaz kadife tenli, zarif bir prenses gelirmiş.

Sırrının açığa çıkacağından korkup telaşlanan Orkis, eteklerini hızla dağın eteklerinden çekivermiş. Çekmiş çekmesine de eteklerinde bekleyen leylekleri unuttuğundan, göçe geride kalan yorgun leyleğin kanadını da kırıvermiş. Prenses Orkis, uçar adımlarla gelmiş leyleğin yanına. Yaralı leyleğin başında saatlerce gözyaşı dökmüşse de kanadı kırık leylek bir türlü gözlerini açmıyormuş. Orkis, saçlarından birkaç tel koparıp yaralı leyleğin kırık kanadını şefkatle sariverince, kendine gelen leylek birdenbire silkinip dünya güzeli bir delikanlı oluvermiş. Delikanlıyı görünce soluğu sepeti kesilen Orkis'in o an nutku tutulmuş, zaten söylemez dili hepten lal olmuş.

Derken delikanlının yaylayı çınlatan sesi duyulmuş: "Asırlar var ki ben, dağ taş diyar diyar dolaşıp, nice gökyüzü eskitip seni arıyordum," deyince, prenses Orkis, kendisini bu dağa çeken şeyin ne olduğunu işte o an anlamış. Delikanlı ve Orkis, konuşmadan, hal diliyle nice vakit öylece dağlarda kalmışlar.

Gelgelelim mutlu vakit tez geçmiş, havalar soğumaya başladığında delikanlı, Orkis'e dönüp; "Seninle uzun yıllar yaşayabilmem için şimdi gitmem gerek, mutlaka döneceğim," dedikten sonra, silkinip kar beyaz kanatlı bir leylek olup uçup gitmiş.

Orkis, bir kuş gibi uçup giden sevdiğinin ardında öylece kala kalmış. Titrek ellerini toprağa koymuş. Dermansız ayakları çözünürince, saçları kendinden ewel yığılmış toprağa. Prenses Orkis dağların kıyıymış artık. O günden sonra gözü yollarda sevdiğini bekleyen Orkis'in gözlerinin biri güler, diğeri ağlar olmuş. Biri sevdiğinin geleceğini umut eder, diğeri ümidi keser sızlanırmış. Kar beyaz kanatlı leylek niçin gelmemiş bilinmez ama günlerin yıllara dönmesi çok sürmemiş.

Rüzgâr her zamanki vaktinde gelip, Orkis'e: "Haydi, yine çöz bana saçlarını, kokusunu dağlara salacağım," dediyse de sevdiğini yıllar yılı bekleyen Orkis'in saçları orada çoktan toprağa kök salmış.

When I read the completed legend in the morning of that night, I saw the photograph of the orchid in my emails that came from the mentioned colleague and was stunned since it was the same as I dreamed of.

The legend of the Orchid of Maraş in belove has occurred so.

In the unprecedented Geben Upland in Maraş, a pale skinned princess called Orkis came just before the spring. Orkis was running towards the gusty bluffs which were the nearest to the sky while the folk were sleeping. When she sat down, her skirt was covering all over the mountain, and the amazing smell of her hair was spreading through the whole land.

When the charming wing started singing, Orkis was wearing her hair loose as an act for the love of the wind, and combing it till the sunrise. One day, the storks landed on the skirt of Princess Orkis that was covering all over the mountain. The storks on the flowery skirt were so splendid that Orkis' eyes were out on stalks.

Time has passed so fast... She later realised that the day evolves into the night. Orkis was concerned because she did

In the unprecedented Geben Upland in Maraş, a pale skinned princess called Orkis came just before the spring.

not want to take the lid off, and pulled her skirt back quickly. Unfortunately, she had forgotten the storks on her skirt, and a wing of the exhausted migrant stork was broken. Princess Orkis immediately ran towards the stork. Although she cried for hours at the stork's elbow, the stork with the broken wing did not open its eyes. Orkis pulled a couple of hair from her head and wrapped the wing kindheartedly, and the stork woke up and became a young handsome man.

When she saw the young man, Orkis was tongue-tied. She was already silent, she became totally mute. Then, the young man loudly spoke: "I was looking for you everywhere, in all the mountains and the lands, in all the levels of the sky for centuries." Princess Orkis realised that he was who attracted her into the mountain. Orkis and the young man stayed there for a while without speech,

they interacted through their thoughts. The happy phase soon ended. When the weather became colder, the young man said to Orkis "I need to go right now if we want to live together forever, I surely will be back" and then, he evolved into a snowy-white stork and flew away. Orkis was petrified after her beloved man fled away. She touched the earth with her shaking hands. Her tired feet got loosed, and her hair collapsed onto the ground before her body. Princess Orkis was hereupon the daughter of the mountains. From that day, one of her eyes was smiling whereas the other was crying. The former was hopeful, yet the latter was hopeless and groaning.

Nobody knows why snowy-white stork had not returned, but the days felt like years. The wind came accustomed and told Orkis "Let your hair be loose again so that I will carry its smell towards the mountains." Still, Orkis' hair was stuck into the soil since she was waiting for her beloved for a long time. Two pearly tears have dropped from her eyes one tear was her love and the other was her hope.

Orkis, who was despairing that her beloved would come, called the wind one last time: "Would you take me to those mountains?"

Fotoğraf: Mustafa Sümen

Orkis'in bir gözündeki yaş-
tan; sevdası, diğer gözündeki gü-
lüşten; umudu toprağa iki inci damlası
gibi dökülürmüş.

Sevdiğinin geleceğinden iyice umudu
kesilen Orkis bu sevdıyla günden güne
erirken, rüzgâra son kez seslenmiş: "Beni
götürüp şu dağlara serper misin?" Rüzgâr:
"Sana olmaz diyemem ama seni taşıma-
ya gücüm yetmez ki!" diye karşılık vermiş
Orkis'e. Orkis içli bir sesle: "Ben bende de-
ğilim ki, zaten zerrem kaldı, zorlanmazsın.
Sen bir es hele," demiş. Rüzgâr estiğinde,
gerçekten de Orkis rüzgârın içinde bir toz
misali erimiş ve kaybolmuş. O an bütün
dağı mis gibi bir koku kaplamış. Orada ya-
şayanlar o günden sonra, Orkis' in kendini
rüzgâra verdiği yerde bir çiçek buluvermiş-
ler. Çiçeğin beyaz kadife teni üzerinde, inci
gibi mor damlalar varmış. Köklerinde ise
iki damla gözyaşından doğmuş biri gülen
biri ağlayan iki yumru...

Bilimsel adına Orchis Anatolica (Anadolu
orkidesi) denen bu çiçeğe orada yaşayan-
lar Maraş'ın orkidesi diye seslenince çiçek-
ceğizin adı da bizim Geben Yaylası'nda
hep böyle anıla gelmiş... Efsanede adını
Maraş Orkidesi olarak anmışlığımızda bu
sahiplenmeye sadakatimizdendir.

İşte o günden sonra Maraş Orkidesi'nin ağ-
layan yumrusu toprakta kalmış, gülen yum-
rusu Maraş dondurasına lezzetini vermiş.
Çünkü orkideye adını verenler derler ki;
ağlayan yumru topraktan çıktığında hem

Maraş Orkidesi; sadakatin ve aşkın çiçeği olmuş. İşte Maraş Orkidesi'nin salebiyle yapılan dondurmayı yiyenler de bu aşkın lezzetine varıp sadakatine erenler olmuş.

orkidenin çiçeği hem de yetiştiği topraklar
ağlamış. Anlatılır ki; bu aşkın mevsimi her
geldiğinde, Geben Yaylası'na gelenler
Orkis'in burada bir çiçek olarak yaşadığı-
nı görürlermiş. Bilenler bu aşkı dünyada
tatmayan kalmasın diye, salebin gülen
yumrusundan, o dünyaca ünlü Maraş'ın
dövme dondurasını yaratmışlar. Maraş
dondurasına o eşsiz rayihayı ve esnek-
liği veren sır ise bu orkidenin köklerinde
bulunan gülen yumrudan başkası değilmiş.

Bu yaylayı ziyaret edenler, her seferinde
Orkis'in sesini de duyar gibi olmuşlar.
Çünkü Orkis bir zerre gibi uçup giderken
bundan sonraki bütün ziyaretçilerine şöyle
seslenmiş: "Ey dünyanın cümle yolcuları!

Sevdiğimin aşkına ve
benim sadakatime Geben'de
şahit olun!"

Gidip görene, duyup anlayabilene aşk
olsun vesselam. O günden sonra Maraş
Orkidesi; sadakatin ve aşkın çiçeği olmuş.
İşte Maraş Orkidesinin salebiyle yapılan
dondurmayı yiyenler de bu aşkın lezzetine
varıp sadakatine erenler olmuş. Âşık ley-
leğe, ne mi olmuş? Âşık leylek pir ihtiyar
olarak yıllar sonra gelebilmiş yaylanın
eteklerine. Sevdiğini bulamayan leyleğin
gözyaşları herkese sel gibi görünse de
Geben Yaylası'nda filizlenen orkide çi-
çeğine can suyu olmuş her seferinde de.
Âşık leylek, kanatları arasında sakladığı
Orkis'in bir tutam saçıyla ölesiye dek ora-
cıkta yaşamış. Gâh kanat çırpmış, gâh
ağlamış, gâh takırdamış sabahlara dek...

O günden sonra bütün leylekler her göç
vakti uğrar olmuşlar Orkis'in kendini
rüzgâra verdiği bu yere. Bilenler bilirler,
leylekler o günden sonra her göçte Ge-
ben Yaylası'na uğramışlarsa da orkide
çiçeğinin açtığı vakti bir türlü yakalay-
mamışlar. Yine de o günden sonra bu
dağın eteklerine konup, Orkis'in rüzgâra
sinmiş mis gibi kokusunu almadan uzak
diyarlara göç eden hiçbir leylek olmamış.

Fotoğraf: Mustafa Sümen

"I can't tell you that it's impossible but I'm incapable of that" answered the wind. Orkis told with a sentimental voice: "I'm not even myself, only a particle left in me, you won't have any difficulty doing that. You just blow." When the wind blew, Orkis truly melted and got lost just like dust in the wind. And that moment the whole mountain smelled like heaven.

After that day, townspeople found a flower where Orkis freed herself to wind. On the white skin of the flower, there were pearly purple drops. And on the roots there were two tubers; one was smiling, one was crying, which consisted of two tears. The flower, scientifically called as *Orchis Anatolica* (orchid of Anatolia) has been remembered as the orchid of Maraş after townspeople referred to it that way. The reason why we called it "the Orchid of Maraş" in the legend is our loyalty to that ownership. After that day, the tear from the hopeless eye remained in the soil, and the tear from the hopeful eye gave the flavour to Maraş ice cream.

The Orchid of Maraş was known as the flower of love and loyalty. Ones who tasted the Maraş icecream that were made out of the orchis anatolica had the chance to get the flavour of love and realised the loyalty.

Ones who named the orchid told that when the hopeless root got out from the soil both the orchid and the soil would cry. It has been narrated that when it was the season of this love, ones who go to the Geben Upland see Orkis in the form of a flower.

The witnesses of this love included the flavour of the orchis anatolica into the worldwide known Maraş ice cream. The essence of the smell and the taste of the ice cream had come from the hopeful root of the tears. The visitors of the upland usually felt like they had heard the voice of Orkis. It

is because Orkis addressed the visitors when she was flying away as "You all the visitors of worldly life! Witness my love and loyalty here, in Geben!" Hail to those who went and saw, heard and understood. From that day onwards, the Orchid of Maraş was known as the flower of love and loyalty. Ones who tasted the Maraş ice cream that were made out of the orchis anatolica had the chance to get the flavour of love and realised the loyalty.

So, what happened to the lover stork? The lover stork returned to the foothills after many years, when he was a wise old man. He could not find his love and cried too much, and every time his tears became the sap for the orchid in Geben Upland.

The lover stork lived there with a couple of Orkis' hair between his wings until his death. Sometimes he flapped, sometimes cried, and sometimes rattled till the sunrise. That place where Orkis flew through the wind became one of the landing areas of the migrant storks.

However, the storks could not catch the time when the orchid flowered even though they landed in Geben Upland every time. Yet, all of them landed in the foothills and smelled the beautiful odour of Orkis that spread through the wind, and then they continued their migration.

NAGEHAN VARILACAK ŞEHİRLER NEREDE?

WHERE ARE THE CITIES THAT
WOULD SUDDENLY BE ARRIVED?

Kahramanmaraş hayalini resmedip rüyasını gördüğüm şehirlerin başında gelir. Elbette bu şehrimizin epik ruhunun da (kahramanlığı ve Sütçü İmam) onunla kurduğum içsel diyalogda payı var.

Kahramanmaraş is the first and foremost city of those I dreamed of. For sure, the heroic story lying behind the re-foundation of the city (the story of Sütçü İmam during the Independence War) contributed to my emotional relationship with that city.

HÜSEYİN AKIN

Her şehir bir imgelem olarak muhayyilemede yer alır önce. Hayalini kurduğum şehri bir de rüyamda görmüşsem, artık onunla benim aramdaki bütün sınırlar kalkmış demektir. Biletimi gecikmeden alabilirim. Kimsenin beni çağırmasına gerek yoktur. Düşlerimin resmettiği, rüyalarımın giren o şehri yerinde görmeliyim. Aslında benimki bir bağdaştırma heves ve heyecanından başka bir şey değildir. İçimdeki şehir gerçekle yüzleştğinde acaba kendini inkâr edecek mi? Kahramanmaraş hayalini resmedip rüyasını gördüğüm şehirlerin başında gelir. Elbette bu şehrimizin epik ruhunun da (kahraman oluş hikâyesi ve Sütçü İmam) onunla kurduğum içsel diyalogda payı var. Lise yıllarımdan beri Faruk Nafiz Çamlıbel refakatinde gezdiğim Anadolu'nun en büyük kahramanlarından biri de bu şehrin ismini taşıyordu: "Yiğidim,

namıma Kerem diyorlar/ Aslımı el almış harem diyorlar/ Hastayım derdime verem diyorlar/ Maraşlı Şeyhoğlu Satılmış'ım ben." Gitsem varsam Kahramanmaraş iline Maraşlı Şeyhoğlu Satılmış ile karşılaşacağıma kâni idim.

Fakülteye başladığım yıllarda *İkindiyazıları* dergisi ile tanıştım. Merhum Mehmet Ali Zengin (Nedim Ali) dergi ile beraber bir de mektup göndermiş ve benim de *İkindiyazıları* dergisinde yazmamı istemişti. Nasıl heyecanlandığımı anlatamam. Kahramanmaraş'ın Andırın ilçesi Yokuş Sokak'ta çıkan *Andırın Postası*'nın edebiyat eki idi *İkindiyazıları*. İç içe geçmiş iki sarı sayfadan oluşuyordu. Ciddi anlamda ilk şiirlerimi bu dergide yayımlamaya başlamıştım. Üstelik bu derginin *100 Türk Büyüğü* arasında yer almış, Andırın'ın Yokuş Sokağını sanki

tek nefeste çıkmıştım. Andırın'ı da Yokuş Sokağı da tahayyül ve tasavvurumda çok sağlam bir yere yerleştirmiştim. Çok geçmedi, *İkindiyazıları*'nın sarı sayfaları ile mütevazı matbaası rüyama girmişti. Anlatılanla bana rüyamda gösterilen arasında hiç fark yoktu. Yanılmıyorsam doksanlı yılların sonuna doğru idi. Uzun bir otobüs yolculuğu ile dört arkadaş Kahramanmaraş'a davet edilmiştik. Sütçü İmam Üniversitesi öğrencileri tarafından çıkarılan *Ayna* dergisinin düzenlediği şiir yazma yarışmasının sonuçlarını ilan etmek için Kahramanmaraş'ta idik. Öğrenci evinde kalmayı tercih etmiştik. Bizi evinde ağırlayan kişilerden biri Alişan Demirci idi. Arif Ay Ağabey ile de orada tanışmıştık. Cafer Keklikçi ve İbrahim Gökburun jürisi olduğumuz şiir yarışmasında dereceye girmişti.

Cities appear in my mind in their imagery forms first. If I have a dream of the city that I had imagined, it means all the boundaries have disappear. I can buy a ticket without delay. I do not need an invitation. I shall see the city that I have imagined and dreamed by myself. This might be an enthusiasm and excitement for harmonisation of mine. Would the imagination of the city overlap its actual status? Kahramanmaraş is the first and foremost city of those I dreamed of. For sure, the heroic story lying behind the re-foundation of the city (the story of Sütçü İmam during the Independence War) contributed to my emotional relationship with that city. One of the greatest heroes of

Anatolia also had the name of the city that I encountered while I was travelling in company with Faruk Nafiz Çamlıbel: "I am brave, they call me Kerem / They say strangers kept Aslı as haram / I am sick, they say it is tuberculosis / I am Şeyhoğlu Satılmış from Maraş." I was sure that when I arrived in Kahramanmaraş I would see Şeyhoğlu Satılmış from Maraş.

I came across the magazine *İkindiyazıları* during my first years in college. Late Mehmet Ali Zengin (Nedim Ali) sent me a letter with the magazine and asked me to write for *İkindiyazıları*. I cannot describe how excited I was. *İkindiyazıları* was the literary addition of *Andırın Postası* that was published in the town of Andırın, in Yokuş Street.

It was composed of interwoven pieces of yellow paper. I formally published my first poems there. Moreover, I was among the 1000 Great Turks of the magazine, and it felt like I reached the top of Yokuş Street once. I firmly placed both Andırın and Yokuş Street in my imagination. After a short while, I dreamed of the yellow papers of *İkindiyazıları* and its modest edition. My dream and what I was told were totally the same. If I remember correctly, it was the late 90s. We, four friends, were invited to Kahramanmaraş and arrived through a long trip by bus. We were in Kahramanmaraş for the announcement of the results of the poetry writing of Ayna magazine that was published by the students of Sütçü İmam University.

Kahramanmaraş'ın gerçekten mümbit bir şair toprağı olduğunu bu arkadaşlarımızın yazdıkları şiirlerle bir kez daha anlamış olduk. Soyadının "Küçükürtül" olduğunu sonradan öğrendiğim şair Bünyamin K. ile uzun uzun Kahramanmaraş caddelerini turlamıştık. Aynı zamanda ressam olan Bünyamin dostumuza zihnimde hayallerim ve rüyalarım ile çizdiğim Kahramanmaraş tablosunu sordum, "Senin çizdiğin tuvalindeki resimlere benziyor mu?" diye. Sadece renklendirme farkım olduğunu söylemişti Bünyamin. Daha canlı renkler kullanmamı söylemişti hayallerimde ve rüyalarımında. Ben de söyleyecek bir şey bulamayıp "Kara Lise'yi ak mı çiziyem diyorsun?" diye sormakla yetinmişim.

Benim Kahramanmaraş'ım insana çay ocaklarının, balıkçı kahvelerinin önünden Cahit Zarifoğlu'nun geçeceği ümidini zerk eden bir şehirdi. O gün Zarifoğlu'nu göremesem de ona benzeyen 7'yi de aşan güzel adam görmüştüm. Bunlardan biri çarşı içerisinde bir camide imamlık yapan merhum Mehmet Gemci idi. Şair Gemci'nin imamı olduğu camide Cuma namazı kılma ayrıcalığını yakalamıştık o gün. Çünkü huzurede Sezai Karakoç'tan bahsetmişti.

Çatılarda kurutulan tarhananın kokusu uğan satılan çarşılarının kenevir kokusunda karışmış bir şehirdi gördüğüm bu şehir. Hiç yabancı olmadığını fark ettim. Ben en çok bin bir çeşit kokuyu içerisinde barındıran Kapalı Çarşısı'nı sevdim Kahramanmaraş'ın. Bir sokağın anahtarı sanki başka bir sokağın elindeymiş gibi ara sokakların bütün tarihini avare bir turlama ile okuyabilmek mümkün. İnişli çıkışlı sokaklarda sağlıklı solları sıralanmış çay ocakları şehrin hızını huzura tebdil ediyor gibiydi.

Benim Kahramanmaraş'ım insana çay ocaklarının, balıkçı kahvelerinin önünden Cahit Zarifoğlu'nun geçeceği ümidini zerk eden bir şehirdi.

"Yorulduğun yerde dur!" demek istiyor sanki gün ortasında çay içme düzeni almış olan tabureli çayhaneler. Sonradan adının Melek Geçmez olduğunu öğrendiğim şehrin sokak lezzetlerinin bolca yer aldığı çarşıya açılan sokakta müşteri değil bir misafir gibi karşılınca epey duygulanmışım. Burada bir yanlılık olmalı diye düşünmüştüm; esnafın tok gözlü, insani yaklaşımından mütevellit çarşının her bir tarafında melekler sağlıklı solları salınıyor gibiydi. Ahilik geleneği kendini ifşa etmeden şehrin birçok yerinde bütün canlılığı ile yaşıyor gibiydi. Maraş dondurmasının lezzetini tartışacak değilim elbette. Fakat insan bu şehirde dondurmanın da yavaş işleyen zamanla birlikte donduğunu görmekte zorlanmıyor.

"Şiir okur, çay içeriz," diyerek Kahramanmaraşlı birkaç arkadaş bizi aynı günün akşamı etrafı zeytin ağaçlarıyla çevrili bir bağ evine götürdüler. Burada Necip Fazıl'dan Nuri Pakdil'e, Cahit Zarifoğlu'ndan Alaattin Özdenören'e kadar

şairlerden şiirler okumuştuk. İnsanların yaşadıkları şehirlere benzediğini Kahramanmaraşlı şairleri tanıdıktan sonra daha iyi anladım. Dünyanın en güzel Elbistan'ını da bu ilk Kahramanmaraş seyahatinden sonra görme isteğim depremişti. Bahaettin Karakoç ve Yasin Mortaş'ı da bu bir günün içerisinde tanıma fırsatı bulmuştum. Bir günde bir şehre dair sağlıklı ve yeterli bir kanaat oluşturulabilir mi? Şair bakışı ile bakılıp aynı derin duyusla şehri içine çekerse insan elbette ki bu mümkündür. Bir de benim gibi öncesinde şehre dair bir iç hazırlık oluşmuşsa, hayal ve rüyanın en azından şehre dair ortaya koyduğu kara kalem çalışması bile bunu mümkün kılacaktır.

Umumiyetle bir yere gidip gelene "Yediğin içtiğin senin olsun, neler gördün bize onları anlat!" derler. Bu bazı şehirler için geçerlidir, fakat bunu Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay gibi gastronomi alanında dünyaca bilinen şehirler için söylemek öyle kolay değildir. Aynı şeyi Kahramanmaraş için de söylemek mümkün. Bir gün içinde yiyip içtiklerim midemin hafızasındaki yerini koruyor elbette. Ancak ben her biri adı ve lezzetiyle beni başka başka lezzetlere ulaştıran bu yemeklerin isimlerini bir türlü hatırlayamıyorum. Buna unutmak değil, olsa olsa lezzetin kana karışması diyebiliriz. Kahramanmaraş'ta bir gün kalsam da bendeki yaşanmışlığı iki gün gibiydi. Gündüzü ayrı bir gün gecesi ayrı bir gün diyebilirim. Bu sayede birçok Kahramanmaraşlı dostum oldu. Herkesin hayallerinin güzergâhı değişmiş, düşlerde kadim şehirlere sıra gelmiyor. Nagehan vardığımız şehirler nerede?

We preferred to stay in a student house. One of our hosts was Alişan Demirci. We met with Arif Ay as well when we were there. Cafer Keklikçi and İbrahim Gökburun were among the winners of the competition. Thanks to their poems, we realised one more time how fertile the soil of Kahramanmaraş is in terms of poetry.

We walked around Maraş with poet Bünyamin K. whose surname is, as I later learnt, Küçükkürtül. He was also a painter. I told Kahramanmaraş landscape that I dreamed of, and asked him "Is it similar to your paintings?" Bünyamin said only colours were differentiating. He asked me to imagine more lively colours. I did not have anything to say and just asked "Do you mean that I shall imagine The Black Highschool as if it was white?"

My imagination of Kahramanmaraş was a city that feels like Cahit Zarifoğlu would walk through the coffee shops and tea houses. I could not see Cahit Zarifoğlu that day, but I saw more than seven gentlemen who reminded me of him. One of them was the late Mehmet Gemci, the imam of the mosque inside the bazaar. We exercised the Friday prayer in that mosque by then. He mentioned Sezai Karakoç during his Friday speech.

This city was composed of the mixture of the smell of tarhana and of hemp cord that comes from the rope bazaar. I realised that I was not a stranger to

In my mind, Kahramanmaraş was a city where Cahit Zarifolu would walk around the cafes and tea houses.

this city. My favourite place in Maraş was the grand bazaar that included thousands of aromas in it. One street opens into another and thus, one can walk around the historical streets as a wanderer. The tea houses on both sides of the roads in a way replaces the chaos with the calmness. These tea shops with stools seem to have been calling the wanderers in the middle of the day: "Stop when you get tired!" I was impressed when I was welcomed not as a customer but as a guest in Melek Geçmez Street where street foods were available. I thought something was wrong because the artisans were so content that the bazaar would be the place where angels had been walking on. The tradition of brotherhood among the artisans was still alive but not very visible. No need to mention the tastiness of the ice cream of Maraş, for sure. Yet, one can see that ice cream cools down and freezes slowly.

A couple of friends from Maraş took us to a country cottage surrounded by olive trees in the evening in order

to read some poems and drink tea. We read the poems of Necip Fazıl, Nuri Pakdil, Cahit Zarifoğlu, Alaattin Özdenören and such. I made the interpretation after I met with the poets from Kahramanmaraş that people resemble the cities where they live in. After my first visit to Kahramanmaraş, I deeply wanted to see the world's most beautiful Elbistan. I had a chance to meet with Bahaettin Karakoç and Yasin Mortaş on that same day. Is one day enough to have an idea about a city? If you perceive and live the city as a poet, it is possible. Even if you are emotionally prepared for the city like me, at least a sketch of the dreams or imagination of the city would make it possible.

Usually when one visits somewhere and returns, he says: "Don't tell us about what you have eaten but tell us what you have seen." It is true for certain cities, but it is hard to say for gastronomically rich cities like Gaziantep, Şanlıurfa, Hatay. Kahramanmaraş is one of them, too. I still remember what I ate and drank in a day. Yet, I could not remember the names of these delicious dishes. It is not forgetting; we can say that it is the taste mixed with blood. Even though I stayed in Kahramanmaraş just one day, I felt like I lived there for two days. The daytime was like it took one day and the night as well. Thus, I had many friends from Kahramanmaraş. Everybody dreams of other things; the old cities are not popular in the dreams anymore. Where are the cities that we suddenly arrived in?

PULSUZ MEKTUPLAR (11)

STAMPLESS LETTERS (11)

Hayatımızdan matbu dergi ve kitaplar çekilecek mi? Maraşlı genç şair ve yazarların son bir yıl içinde sadeimge.com sitesinde buluşmalarını da konu edinen iki kadim dost; Hüseyin Yorulmaz ve Mustafa Aydoğın, bu ve buna benzer daha birçok soruya işaret ediyor.

Will printed press disappear from our lives? Two old friends, Mustafa Aydoğın and Hüseyin Yorulmaz talk about the gatherings of young poets and writers of Maraş at the site sadeimge.com in the recent year, and they mention further arguments regarding such issues.

HÜSEYİN YORULMAZ / MUSTAFA AYDOĞAN

Aziz dostum.

Pulsuz Mektuplar'ın bu bölümü Kurban Bayramına denk geldi. Bayramın mübarek olsun. Eskiden insanlar bayramlarda birbirine kartpostal gönderir, bayramını tebrik ederdi. Hatta bunun bir sektörü vardı. Bunlardan oluşan prestij baskılı birkaç kitap hatırlıyorum. Böylece son bir buçuk asırlık kültür hayatımızda adeta bir kartpostal kültürü oluşmuştur. Bayramda eski öğrencilerimden biri olan İsmail Toluay bu geleneği ihya ederek bir bayram tebriki gönderdiğinde düşündüm bütün bunları.

Bunu şunun için anlatıyorum: Sosyal medya denen şey nice adet ve alışkanlıklarımızı alıp götürdüğü gibi söz konusu ettiğimiz bayramlardaki yazışma kültürümüzü de silip süpürmüştür.

Yüz elli yıllık gelenek yok artık. Kimse eline kalem alıp tebrik de yazmıyor mektup da. Yazılı kültür materyalleri yerini yavaş yavaş sanal âleme bırakıyor. Uçsuz bucaksız bir âlem. Yok yok. Bak sen bile yıllarca *Edebiyat Ortamı* dergisini çıkardıktan sonra sadeimge.com'da karar kıldın. Aradığını ve umduğunu buldun mu peki? Ya da ne arıyordun, ne buldun? Bu gidişat nereye evrilecek?

Sahi matbaada basıldıktan sonra elinde tuttuğun derginin verdiği hazzı, ortada soyut bir boşlukta yüzen sanal âlemde alabiliyor musun?

Büyük şehirlerdeki yazılı kültür ve edebiyat mevkuteleri bir bir kapanıp, yerini sanal dünyaya bırakıyor. Bereket, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi mümbit bir edebiyat orta-

mında dergileri matbaaya göndererek bastırıyor. *Evelâhir*, *Yitiksöz*, *Müşterek* ve nihayet *Berdücesi* dergileri bunun bir tezahürü. Üstelik bir taraftan şehrin kültür ve edebiyat hayatını aksettiren kitaplarla da bunu destekliyor. İyi de ediyor. Şüphesiz şehrin ahali için yol, su, altyapı lazım; ama bunlar da gerekli. Hele Maraş söz konusu ise diğer şehirlerden ayrı bir rüçhanıyeti var.

Merak ediyorum: bu yeni dönüşüm hakkında ne düşünüyorsun? Bir zamanlar Bill Gates'in lafını ettiği kehanet gerçeğe mi dönüşüyor? Hani 'kalemi kıracağım' demişti ya! Kalem kırıldı mı?

Ne tuhaf, şu yazıyı bile sana WhatsApp'tan gönderiyorum. Sağlıcakla kal.

Hüseyin Yorulmaz
Geyve, 10 Haziran 2022 Pazar

My dear friend,

Stampless letters coincided with Eid al-Adha this time. I wish you a happy Eid! In the past, people were sending postcards to congratulate each other in Eids. There was even a business for it. I remember prestigious editions composed of these postcards. Those constituted the culture of postcards in the late one and a half century. One of my former students İsmail Toluay sent me a postcard in the eid so that I could think about all this stuff.

I mentioned these since social media eradicated the culture of correspondence alongside some other conventions. One and a half century-old tradition has gone. Nobody takes the pen in order to write a congratulation message or a letter. Written

culture materials are being replaced by the cyber world day by day. It is an endless world. Everything is included. Even you continued to be in sadeimge.com after publishing *Edebiyat Ortamı* for years. Did you find what you have been looking for? What have you been looking for, and what did you find? Where is it going?

Can you feel the same enthusiasm when you have the fresh edition of the magazine and when you publish in an abstract cyber world?

The written culture in big cities together with the literature spheres are replaced by the virtual world over time. At least Kahramanmaraş Metropolitan Municipality still publishes the magazines in press to continue its fertile literary spa-

ce. Some of these magazines are *Evelâhir*, *Yitiksöz*, *Müşterek*, and lately *Berdücesi*. On the other hand, these are supported by books that reflect the city life in terms of culture and literature. That is so fortunate. Needless to say, these works are required besides infrastructure for the city folk. Maraş has the priority when such studies are in question.

I wonder what you think about these changes? Is the prophecy of Bill Gates coming true? Remember that he said "I'll destroy the pen!" Is the pen destroyed?

How bizarre that I sent you all these writings via WhatsApp. Take care of yourself!

Hüseyin Yorulmaz
Geyve, June 10th, 2022, Sunday

Değerli Dostum,

Kurban Bayramı, birçok anlamı arasından pek azını gösteriyor bize. Rahmet ve bereket armağan ediyor. Şükürler olsun. Senin de bayramın mübarek olsun.

Kartpostal geleneğinden ve bu geleceğin kayboluşundan bahsetmişsin. Kartpostalları hepimiz sevmiştik ama vakti gelince onlar da çekip gitti. Sen gördüğüm kadarıyla güzel günlerin ve güzel hatıraların geçip gidişine hayıflanıyorsun. Ben şahsen pek öyle hayıflanmıyorum. Bill Gates'in sözünü daha önce duymamıştım. Doğru söylemiş. Kalem gerçekten kırıldı. Kalem yerini artık tuşlar aldı. Ben tuşların da eskiyeceğini düşünüyorum. Başka şeyler gelecek ve tuşlar da eskiyecek.

Yakın gelecekte sanal alan basılı yayını tamamen bitirecek. Özellikle süreli yayınları. Benim kehanetim de budur. Ben şahsen bu değişimi gördüm ve kendimce önlemimi aldım. Senin de bahsettiğin gibi sadeimge.com'u kurdum. Bir edebiyat ve düşünce dergisi olarak Temmuz ayında üçüncü yılına girdi. Basılı yayın büyük bir zahmet ve çok pahalı. Kargolanması bile başlı başına bir iş.

Sanal mekânın gerçek mekân olduğu henüz yeterince anlaşılamadı. Yazarlarımızın bir kısmı hâlâ bu geniş imkâna burun kıvırmaya devam ediyorlar. Galiba sıradan/etkisiz/kolaycı buluyorlar. Oysa günlerinin çoğunu sosyal medyada gevezelik ederek geçirdiklerini unutuyorlar.

Sadeimge, yazıya ve yazara mekân olma işlevini canlı bir şekilde sürdürüyor. Mesela Maraş'ta yetişmekte olan yeni bir genç yazarlar/sairler grubu var. Bunu sadeimge.com'u izleyerek görmek mümkün. Maraş'ın edebiyat mekânlarından biri de artık sadeimge.com. Ömer Yalçınova'nın emek verdiği, yetiştirdiği birçok genç var. Yine başka şehirlerden birçok genç imza sadeimge.com'da yazmak istiyor ve yazıyor. Bence gençler yaşlı yazarlara göre daha iyi görüyorlar sanal alanın imkânlarını ve etkisini.

Evelâhir, Yitiksöz, Müsterek ve nihayet Berdücesi dergileri... Büyükşehir Belediyesi üstelik bir taraftan şehrin kültür ve edebiyat hayatını aksettiren kitaplarla da bunları destekliyor. İyi de ediyor.

Basılı yayını/matbuatı elbette göz ardı edemeyiz. Henüz edemeyiz. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesinin çıkardığı dergiler bir emeğin, öngörünün ve fedakârlığın ürünü. *Evelâhir*, *Berdücesi*, *Müsterek* ve *Yitiksöz* birer imkân. Zamanı geldiğinde bu dergiler de sanal alanda kendilerine bir yer kollayacaklardır.

Selam ve muhabbetle.

Mustafa Aydoğan
Turkuaz, Ankara, 12 Temmuz 2022

My dear friend,

Eid al-Adha reflects less meaning than it has. It presents mercy and abundance. Thank God! I wish you a happy Eid, too!

You mentioned the tradition of sending postcards and its abandonment. We all liked postcards, but in time they have gone as well. I observe that you have been bewailing while thinking about the passing of the good old days and memories. Personally, I don't think so. I have not heard that quote from Bill Gates before. He is right. The pen is actually destroyed. The keyboard replaced the pen. I think keyboards will be replaced as well. Some other things will replace them.

The virtual world will end the printed publication, especially periodicals soon. That is my prophecy. Personally, I have seen this change and made provision for it. As you mentioned, I established sadeimge.com. It has been a literature and thought magazine for 3 years by July. Printed publication is inconvenient and expensive. Even sending by cargo is a huge business.

Evelâhir, Yitiksöz, Müşterek, and lately Berdücesi. On the other hand, these are supported by books that reflect the city life in terms of culture and literature. That is so fortunate.

It has not been quite understood that the virtual world is a real world. Some writers still turn up their noses at this vast opportunity. I guess they perceive it as ordinary, ineffective, and easy way out. They forget that they spend the majority of their daily life in social media babbling.

Sadeimge continues to be a place for literature and for writers. For example, there is a group of young poets/writers in Maraş. They are visible in sadeimge.com.

Sadeimge.com became one of the literary spheres of Maraş. There are so many young writers guided by Ömer Yalçınova. Youth from other cities want to write on sadeimge.com, and they do. I believe young writers are able to see the utilization and effects of the cyber world better than the older ones.

We cannot ignore the printed press, for sure. At least for now it is not possible. The magazines published by Kahramanmaraş Metropolitan Municipality are the results of great effort and sacrifice. Evelâhir, Berdücesi, Müşterek, Yitiksöz are opportunities. In due course, these magazines will seek a place in the virtual world.

Lots of love and all hail.

Mustafa Aydoğan
Turkuaz, Ankara, July 12th, 2022

KAHRAMANMARAŞ'IN MÜZİKAL KİMLİĞİ

THE MUSICAL IDENTITY OF KAHRAMANMARAŞ

Dulkadiroğlu Beyliğine ev sahipliği yapan ve günümüz coğrafyasında bölgelerin bir kesişim noktası halinde olan Kahramanmaraş'ın müzik kültüründeki çeşitlilik ve zenginliği tartışılmaz bir boyuttadır ve aynı zamanda yazılı literatürde eksik bir konu olması bağlamında araştırılması oldukça zorlayıcıdır.

The diversity and richness of the music culture of Kahramanmaraş, which is home to the Dulkadiroğlu Principality and is the intersection point of the regions in today's geography, is indisputable and at the same time, it is quite challenging to investigate in the context of being a missing subject in the written literature.

MEHMET ALİ ZARİFOĞLU

Kahramanmaraş müzik kültüründeki çeşitlilik ve zenginliği anlatmak oldukça zor bir durum. Bunun nedeni, bu yörenin müzikal kültürünün literatürde eksik bir kaynak olarak karşımıza çıkmasıdır. Anadolu'nun en eski yerleşim yerlerinden biri olan ve Bizanslı Etienne'nin aynı adla söz ettiği altı şehirden, Ceyhan üzerinde Kilikya Antiochesi unvanıyla kaydettiği¹; Dulkadiroğlu Beyliğine ev sahipliği yapan ve günümüz coğrafyasında bölgelerin bir kesişim noktası halinde olan bu kentin müzik kültüründeki çeşitlilik ve zenginlik tartışılmaz bir boyuttadır ve aynı zamanda yazılı literatürde eksik bir konu olması bağlamında araştırılması oldukça zorlayıcıdır. Dergimizde yer alan bu ilk makale ile aslında büyük bir çalışmanın temelini atıyoruz.

Bu yazımızda Kahramanmaraş müzik kültüründen genel olarak bahsetmemiz, devamında anlatacağımız konuların temelini teşkil edecektir.

Müzik sanatı kültürel değerlerimiz içerisinde bir öge olarak karşımıza çıkmaktadır. Kültürümüzü oluşturan etmenler doğrudan müzik sanatını da etkileyerek müziği bir sanat yapısından çok olduğu kültürün bir kimlik temsili haline getirir. Tarihte yaşanan göçler, savaşlar ya da toplumu derinden etkileyen olaylar; coğrafi konum, dini inanışlar ya da bunlara benzer sebepler müzikal kimliğin oluşmasında etkili faktörlerdir. Kahramanmaraş müzikal kimliği de tarihten bu yana bu gibi etkenler ekseninde şekillenerek günümüz formuna kavuşmuştur.

Bugün Anadolu'da çeşitli formlara kavuşmuş ve isimlendirilebilen müzikal yapıtlara rastlanır. Bunlara örnek olarak barak, bozlak, zeybek, yol havası, bar havası ve benzeri çeşitlendirmeler gösterilebilir. Kahramanmaraş'ta ise bu durum biraz farklıdır. Coğrafi açıdan Güneydoğu Anadolu ve İç Anadolu bölgelerinin kesişim noktası olan bir Akdeniz ili olması sebebi ile farklı kültürlerden beslendiği söylenebilir. Bazı kesimler Kahramanmaraş'taki bu müzikal formu "kırık barak" yani "barağa benzeyen" olarak adlandırmaktadırlar. Oysaki Meyrik türküsünün serbest kısmındaki ses yüksekliği hem bozlak tavrını hem de Antep barağı tavrını andırmaktadır.

¹ Charles Texiser, "Küçük Asya'da Maraş", *Seyahatname, Şehir Tarihi ve Coğrafya Kitaplarına Göre Maraş*, ed. Yaşar Alparslan, Serdar Yakar, Kahramanmaraş: Ukde Yayınevi, 2009, s.109.

It is very difficult to explain the diversity and richness of Kahramanmaraş music culture. The reason for this is that the musical culture of this region appears as an incomplete source in the literature. One of the oldest settlements in Anatolia and six cities mentioned by the Byzantine Etienne with the same name, he recorded on Ceyhan with the title of Antioch of Cilicia¹; The diversity and richness in the music culture of this city, which is home to the Dulkadiroğlu Principality and is an intersection point of regions in today's geography, is indisputable and at the same time, it is quite challenging to investigate in the context of being a missing subject in the written literature. With this first article in our journal, we are actually laying the foundation for a great study.

In this article, we will talk about the music culture of Kahramanmaraş in general, and this will form the basis of the topics that we will talk about later.

Music art emerges as an element in our cultural values. The factors that make up our culture directly affect the art of music, making music an identity representation of the culture in which it is composed, rather than a work of art. Migration, wars or events that deeply affect society in history; geographical location, religious beliefs or similar reasons are effective factors in the formation of musical identity. The musical identity of Kahramanmaraş has been shaped on the axis of such factors since history and has reached today's form.

Today, musical works that have attained various forms and can be named are encountered in Anatolia. Examples of these are barak, bozlak, zeybek, road music, bar music and similar variations. In Kahramanmaraş, the situation is slightly different. Geographically, it can be said that it is fed from different cultures because it is a Mediterranean province that is the intersection point of Southeastern Anatolia and Central Anatolia regions. Some people call this musical form in Kahramanmaraş as "broken barak", that is, "like a bar". However, the loudness of the free part of the Meyrik ballad resembles both the bozlak style and the Antep barağı style.

¹ Charles Texiser, "Marash in Asia Minor", *Marash by Travel Book, City History and Geography Books*, ed. Yaşar Alparslan, Serdar Yakar, Kahramanmaraş: Ukde Publishing House, 2009, p.109

Kahramanmaraş müzikal kimliği sadece coğrafi etkenlerle şekillenmemiştir.

Anadolu Aşıklık geleneğinin önemli temsilcilerinin bu topraklarda yetiştiğini söylemek mümkündür. Anadolu Aşıklık geleneğinin önemli bir merkezi olan Kahramanmaraş ili geçmişten bugüne kadar bünyesinde birçok halk ozanı yetiştirmiştir. 19. yüzyılda yaşadığı bilinen Hezârî, Şâzî ve Şîrâzî Kahramanmaraşlıdır. Bunların dışında Aşık Derdiçok ve Aşık Mahzuni Şerif gibi isimler de Cumhuriyet döneminin önemli halk ozanlarıdır. Bir iddiaya göre ise ünlü halk şairi Karacaoğlan, Maraşlı'dır.² Yazılı literatürde Maraşlı bir Karacaoğlan'dan bahsedilmesi bu toprakların çok büyük halk şairleri yetiştirdiğinin göstergesidir.

Geçmiş tarihte yaşanan göçler ve toplumsal olaylar Kahramanmaraş müzikal kimliğinin oluşmasında önemli etmenler olmuştur. Bugün Kahramanmaraş ili "Roman", "Yörük", "Tah-tacı", "Alevi", "Abdal" gibi isimlerle adlandırılan farklı kültürel topluluklara ev sahipliği yapmaktadır.

Coğrafi açıdan Güneydoğu Anadolu ve İç Anadolu bölgelerinin kesişim noktası olan bir Akdeniz ili olması sebebi ile Kahramanmaraş'ın farklı kültürlerden beslendiği söylenebilir.

Bu topluluklar il kültürü içerisinde önemli yerler edinin şehir kültürüne zenginlik kazandırmıştır. Mesela Kahramanmaraş'ta bulunan tüm kültürel toplulukların ortak bir noktası davul çalgısı olmuştur. Bunun sebebi Maraş işgal altındayken millî mücadele kahramanı Abdal Halil Ağa'nın sergilediği tutumdur. Kahramanmaraş'ın kurtuluş bayramı olan çete bayramında davul çalgısını merkezde görmek mümkündür.

Kahramanmaraş halkı bu ritüel içerisinde ortak bir payda etrafında toplanarak toplumsal aidiyet duygularını pekiştirmektedir. Ritüel içerisinde asıl görünenin dışında toplumsal bir ifadeyi simgeleyen davul, Kahramanmaraş ilinde özgürlüğün de bir sembolüdür.

İlerleyen sayılarda davul çalgısına dair bilgiler verecek, Kahramanmaraş'ta bu çalgının nasıl farklı şekillerde çalındığını ele alacağız. Tabii bu noktada çalgıların farklı sanatçılar elinde nasıl farklı şekillerde kullanılarak farklı ses, tarz ve ahenkler oluşturduğunu da belirtmek gerekir. Davul örneğinden yola çıkılarak Kahramanmaraş müzik kültürünün kendi içinde nasıl şekil aldığına da görmek mümkündür. Elbistan, Afşin, Nurhak ve diğer ilçelerde yaşatılmaya devam edilen geleneksel müzikler de değerlendirmeyi düşündüğümüz ve örnek olarak sunacağımız çeşit ve zenginlikler arasındadır.

² Hamdi Güleç, "Kahramanmaraşlı Halk Şairlerinden Bir Demet" I. Kahramanmaraş Sempozyumu, C.1., Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Kültür yayınları, 2004, s. 175.

Kahramanmaraş musical identity has not been shaped only by geographical factors. It is possible to say that important representatives of the Anatolian Aşık tradition grew up in these lands. Kahramanmaraş province, which is an important center of the Anatolian Aşık tradition, has trained many folk poets from past to present. Known to have lived in the 19th century, Hezârî, Şîzî and Şîrâzî are from Kahramanmaraş. Apart from these, names such as Aşık Derdiçok and Aşık Mahzuni Şerif are also important folk poets of the Republican period. According to one claim, the famous folk poet Karacaoğlan is from Maraş². The mention of Karacaoğlan in the written literature is an indication that these lands raised great folk poets.

Migration and social events in the past have been important factors in the formation of Kahramanmaraş musical identity. Today, the province of Kahramanmaraş hosts different cultural communities called "Roman", "Yörük", "Tahtacı", "Alevi", "Abdal". These communities have gained important places in the

Geographically, it can be said that Kahramanmaraş is fed from different cultures because it is a Mediterranean province that is the intersection point of Southeast Anatolia and Central Anatolia regions

provincial culture and enriched the city culture. For example, a common point of all cultural communities in Kahramanmaraş has been the drum instrument. The reason for this is the attitude of the national struggle hero Abdal Halil Ağa when Maraş was under occupation. It is possible to see the drum instrument in the center during the gang festival, which is the liberation day of Kahramanmaraş.

The people of Kahramanmaraş gather around a common denominator in this ritual, reinforcing their sense of social belonging. The drum, which symbolizes a social expression other than what is seen in the ritual, is also a symbol of freedom in Kahramanmaraş.

In the following issues, we will give information about the drum instrument and discuss how this instrument is played in different ways in Kahramanmaraş. Of course, at this point, it should be noted how instruments are used in different ways in the hands of different artists, creating different sounds, styles and harmonies. It is also possible to see how the music culture of Kahramanmaraş takes shape in itself, based on the example of drums. The traditional music that continues to be kept alive in Elbistan, Afşin, Nurhak and other districts is among the varieties and richness that we will consider and present as an example.

² Hamdi Güleç, "A Bunch of Folk Poets from Kahramanmaraş" *I. Kahramanmaraş Symposium, C.1.*, Kahramanmaraş Metropolitan Municipality Culture publications, 2004, p. 175.

MARAŞ'TA ÖRNEK BİR KÖY:

KADIOĞLUÇİFTLİĞİ

AN EXEMPLARY VILLAGE IN MARAŞ: KADIOĞLUÇİFTLİĞİ

Kadioğluçiftliği, geçmişten günümüze tarımsal üretim sahası olmuştur. Çiftliğin batı kısmında yer alan asırlık çınar ağaçları ve tarihi çeşme, köyün geçmişine dair önemli veriler sunuyor.

Kadioğluçiftliği has been an agricultural production area from past to present. The century-old plane trees and historical fountain on the western part of the farm provide important data about the past of the village.

İBRAHİM GÖKBURUN

Kadioğluçiftliği, Türkoğlu Ovası'nda göçle kurulmuş farklı bir köy yerleşimidir. Kahramanmaraş'ın güneyinde, il merkezine 30 kilometre mesafede yer alan Kadioğluçiftliği, idari olarak Türkoğlu ilçesine bağlıdır. İsminden mühlhem Kadioğluçiftliği, 1980'li yıllara kadar müstakil bir çiftlik yerleşimi olarak kullanılmıştır. Bu çiftlik, 1980'li yıllarda Bertiz yöresi Türkmenlerinin göç edip Kadioğluçiftliği'ne yerleşmesiyle tipik köy yerleşimine dönüşmüştür. Kadioğluçiftliği'nde ekonomi; tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Ancak 2007'de başlayan seracılık (örtü altı üretim) Kadioğluçiftliği'ni Kahramanmaraş'ta özel bir yere dönüştürdü. Seracılık faaliyetleriyle il ekonomisine değer katan köyün ünü şehrin sınırlarını aştı.

Kadioğluçiftliği, Türkiye'de çiftlik yerleşiminden köy yerleşimine evrilen yerlerden biridir. Türk Dil Kurumu Sözlüğü'nde çiftlik yerleşimi: "Tarım yapılan, hayvan yetiştirilen, çalışanlarının da oturması için evler bulunan geniş toprak parçası" şeklinde tanımlanmaktadır. Köyün adını aldığı ve ha-

len aktif olarak kullanılan çiftlik, Cumhuriyetin ilk yıllarında Kadioğlu ailesi tarafından inşa edilmiştir. Kadızadelerin kendilerine ait tarım arazilerini işletmek amacıyla inşa ettiği çiftlik evi, ambar, işçilerin konaklayacağı barınaklar ve araziler; 1980'li yıllarda farklı nedenlerle Kadızadeler tarafından Bertiz Yöresi Türkmenlerine satılmıştır. İlk olarak Bertiz köylerinden göç eden 7-8 hanenin çiftlik çevresinde inşa ettikleri meskenlerle köyün temelleri atılmıştır. Bertiz'in Başderişli, Hacıyüplü, Soğukpınar (Hombur), Kale, Kemallı, Yeniyanan, Sarıçukur ve Çakırdere köylerinden zamanla göç eden Türkmenler Kadioğluçiftliği'ni büyük bir köye dönüştürmüştür. 1980-1988 döneminde Özbek köyüne bağlı bir mahalle olarak idare edilen Kadioğluçiftliği, 1989 yılında müstakil köy niteliğine kavuşmuştur. Çiftlikten köy altı yerleşim birimi mahalleye; mahalleden köye dönüşen Kadioğluçiftliği'nde değişim sadece yerleşim dokusuyla sınırlı kalmadı. 2007 yılında başlayan seracılık faaliyetleri, köyde üretim biçimini ve halkın yaşam koşullarını değiştirmiştir.

Kadioğluçiftliği, geçmişten günümüze tarımsal üretim sahası olmuştur. Çiftliğin batı kısmında yer alan asırlık çınar ağaçları ve tarihi çeşme, köyün geçmişine dair önemli veriler sunuyor. Köy merkezinde Selçuklu dönemine ait olduğu söylenen tarihi bir han kalıntısından bahsediliyor. Köy sakinleri, han kalıntılarının olduğu çevrede zaman zaman Selçuklu ve Roma dönemine ait gümüş sikkelere rastlandığını vurgulamaktadır. Bu sahada arkeolojik anlamda bilimsel bir çalışma yapılmadığı için Kadioğluçiftliği'nin geçmişine dair farklı rivayetlere rastlanabiliyor. Rivayetleri ve söylentileri bir kenara bırakıp somut bilgilere bakıldığında; asırlık çınar ağaçları ve tarihi çeşmenin yanında bulunan çiftlik yapıları karşımızda çıkıyor. Maraş'ın ekâbir ailelerinden Kadızadeler tarafından kurulan bu çiftliğin kuruluş öyküsü, bir anlamda Türkiye'de çiftlik yerleşmelerinin kuruluş sürecini açıklıyor.

Kadioğluçiftliği, Osmanlı'nın son dönemlerinden günümüze toplumda yaşanan

Kadioğluçiftliği is a different village settlement established by immigration in Türkoğlu Plain. Kadioğluçiftliği, which is located in the south of Kahramanmaraş, 30 kilometres from the city centre, is administratively connected to the Türkoğlu district. Kadioğluçiftliği, known for its name, was used as an independent farm settlement until the 1980s. This farm turned into a typical village settlement in the 1980s when the Turkmens of the Bertiz region migrated and settled in Kadioğluçiftliği. Economy at Kadioğluçiftliği is based on agriculture and livestock activities. However, greenhouse cultivation (undercover production) that started in 2007 has turned Kadioğluçiftliği into a special place in Kahramanmaraş. The reputation of the village, which adds value to the provincial economy with its greenhouse activities, has exceeded the borders of the city. Kadioğluçiftliği is one of the places in Turkey that has evolved from a farm settlement to a village settlement. In the Dictionary of the Turkish Language Association, farm settlement is defined as "a large piece of land where agriculture

is done, animals are raised and there are houses for the workers to live in". The farm, named after the village and still actively used, was built by the Kadioğlu family in the first years of the Republic. The farmhouse, warehouse, shelters and lands for the workers were built by the Kadızades to operate their own agricultural lands; in the 1980s, it was sold to the Turkmens of Bertiz Region by the Kadızades for different reasons. First of all, the foundations of the village were laid with the houses built around the farm by 7-8 households who migrated from the Bertiz villages. Turkmens who migrated from Bertiz's villages of Başdervişli, Hacıyüplü, Soğukpınar (Hombur), Kale, Kemallı, Yenyapan, Sarıçukur and Çakırdere over time transformed Kadioğluçiftliği into a large village. Kadioğluçiftliği, which was managed as a neighbourhood affiliated to the Özbek village during the 1980-1988 period, became a detached village in 1989. Kadioğluçiftliği, which has turned from a farm to a sub-village neighbourhood; from a neighbourhood to a village, the change was not limited with the settlement pattern.

Greenhouse activities, which started in 2007, have changed the way of production in the village and the living conditions of the people. Kadioğluçiftliği has been an agricultural production area from past to present. The century-old plane trees and historical fountain on the western part of the farm provide important data about the past of the village. In the village centre, there is a mention of the ruins of a historical inn, which is said to belong to the Seljuk period. Village residents emphasise that silver coins from the Seljuk and Roman periods are occasionally found in the vicinity of the inn ruins. Since no scientific research has been carried out in this area in the archaeological sense, different rumours can be found about the past of Kadioğluçiftliği. Leaving aside rumours and looking at concrete information; century-old plane trees and farm structures next to the historical fountain appear before us. The story of the establishment of this farm, which was founded by Kadızadeler, one of the ekâbir families of Maraş, in a sense, explains the establishment process of farm settlements in Turkey.

ekonomik, sosyolojik değişimin kodlarını barındırıyor. Bilindiği üzere “*çiftlik yerleşmeleri*”, Osmanlı Devleti’nin son dönemlerinde yaygınlaşmaya başlamıştır. Ancak çiftlik kavramı, Tımar sisteminin terminolojik unsurlarından biri olması nedeniyle geçmişı Selçuklu dönemine kadar uzanmaktadır. Osmanlı döneminde, toprakların mülkiyeti devlete aittir. Devlet, hâkim olduğu toprakları verim durumuna göre sınıflandırarak bir çift koşum hayvanının işleyebileceği büyüklükte parsellere ayırmıştır. Belirli görev ve hizmet karşılığında, devlet kademesinde görevli şahıslara verilen topraklar işletilerek üretimin devamlılığı sağlanmıştır. Dağılma döneminde devlet otoritesinin zayıflamasıyla tımar sistemi de dağılmaya başlamıştır. Osmanlı’da merkezi yönetim yeniden yapılanırken taşrada yaşanan otorite boşluğu, asayiş olaylarına neden olmuştur. Üretim sistematiki işlemez olmuştur. Asayişin sağlanması için toprakların yönetimi, aşiret reisleri ve beyzadelerin kontrolüne geçmiştir. Bu topraklar, zamanla kişisel mülkiyete dönüşmüştür. Özel mülkiyete dönüşen tarım arazilerinin yanında bulunmak ve arazinin denetimini sağlamak isteyen beyzadeler; arazilerinin kenarında uygun yerlere bazı yapılar inşa etmiştir. Ambar, ahır, samanlık ile mülk sahibinin konakladığı konforlu bir meskenden oluşan bu yapıların hepsi birlikte “*çiftlik*” yerleşmesi olarak adlandırılmıştır. Bu dönemde ortaya çıkan çiftlik yerleşmeleri, bir anlamda aşiret reisleri ve beyzadelerin o arazilerin kendilerine ait olduğunu somut olarak kanıtlamak çabasıyla ortaya çıkmıştır. Kadioğluçiftliği’nin kuruluş öyküsü bu şekilde başlamıştır.

Kadioğluçiftliği halkının temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Ancak ilk yerleşmelerin başladığı 1980’li yıllardan 2006’ya kadar Kadioğluçiftliği’nde tarla tarımı (açık tarım) yapılmıştır.

Yerleşim doku, üretim biçimi ve halkın yaşam koşulları değişse de Kadioğluçiftliği’nin adı değişmedi. Bu noktada Kadioğlu ailesinden bahsetmek gerekiyor. Böylece Kadioğluçiftliği’nin toponomik öyküsü de ortaya konulmuş olur. Osmanlı’nın son dönemlerinde ziraatçılık faaliyetleriyle bilinen Kadızâdelerin Maraş çevresindeki etkisi, Cumhuriyet döneminde aynı zamanda idari görevlerle genişlemiştir. “Kadızâde” adının Osmanlı döneminde “kadılık” makamıyla muhtemel bir ilgisi olabilir. Bu konuda herhangi bir araştırma ve belgeye ulaşamadığımız için net bir şey söylemek mümkün değil. Ancak Cumhuriyet’in ilk yıllarında Kadızâde ailesi, Kahramanmaraş’ta yerel siyasetin baş aktörü olmuştur. Şehrin önemli kurumlarında Kadızâde ailesinin bireyleri bulunmuştur. Vilayet idare heyeti reisliğini Kadızâde Hacı Hasanoğlu Ziya Bey (Kadioğlu), Cumhuriyet Halk Fırkası Maraş İl Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini de yürütmektedir. Ziya Bey’in kardeşı Tefvik Kadioğlu, 1925-1933 yılları arasında 8 yıl belediye reisiği yapmıştır.

Kadızâde ailesinin damadı Abdulkadir Bey ise bu dönemde Maraş mebusu olarak mecliste şehri temsil etmiştir. Kadızâde-lerden şehrin ilk belediye başkanının adı ‘Tefvik Kadioğlu Bulvarı’nda yaşatılıyor. Ayrıca, Kadızâde Mehmed Ziya, Kadızâde Fehmi Bey, Kadızâde Ahmet Rıza Bey Millî Mücadelede Maraş’ta bilinen isimler arasında yer aldığı bilinmektedir.

Yüzyıllardır tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yürütüldüğü Kadioğluçiftliği, Cumhuriyet döneminde üç önemli olaydan etkilenmiştir. Birincisi, sıtmayla mücadele ve yeni tarım alanları açmak için 1952’de başlayan Gavur Gölü kurutma sürecidir. 1952-1966 döneminde açılan drenaj kanallarıyla Gavur Gölü tamamen kurutulmuştur. Böylece Türkoğlu Ovası’na yayılan bataklıklar ve sazlıklar tarıma açılmıştır. Türkiye’de tarımda makineleşme bu süreçte traktör kullanımının yaygınlaşmaya başlamıştır. Kadızâde kontrolündeki tarım alanları daha da genişlemiştir. İkinci olay ise 1932’de ulaşımaya açılan Fevzipaşa -Köprüağzı-Narlı-Gölbaşı demiryolu ile 1948’de hizmete giren Köprüağzı-Maraş demiryolu bölgede ulaşımı kolaylaştırmıştır. Bu gelişmeler, Kadioğluçiftliği’ni diğer çiftliklere göre gözde bir mekân halinde getirmiştir. Ancak en önemli değişim Kadioğluçiftliği’nin bir çiftlik yerleşiminden köy yerleşimine evrilme sürecidir.

Kadioğluçiftliği halkının temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktır. Ancak ilk yerleşmelerin başladığı 1980’li yıllardan 2006’ya kadar Kadioğluçiftliği’nde tarla tarımı (açık tarım) yapılmıştır. Seracılık (örtü altı) faaliyetleri 2000 yılında Antalya iline

Kadioğluçiftliği contains the codes of economic and sociological change in society from the last periods of the Ottoman Empire to the present. As it is known, "farm settlements" started to become widespread in the last period of the Ottoman Empire. However, the concept of farm dates back to the Seljuk period, as it is one of the terminological elements of the Timar system. During the Ottoman period, the ownership of the lands belonged to the state. The state classified the lands it dominated according to the level of productivity and divided it into parcels large enough for a pair of harness animals to work. Continuity of production was ensured by operating the lands given to individuals working at the state level in return for certain duties and services. With the weakening of the state authority during the disintegration period, the Timar system also began to disintegrate. While the central administration was being restructured in the Ottoman Empire, the authority vacuum in the provinces caused public order events. The production system has become inoperative. The management of the lands was under the control of tribal chiefs and beyzades in order to ensure security. These lands turned into personal property over time. The beyzades who want to be next to the agricultural lands that have turned into private property and to ensure the control of the land and they built some structures in suitable places on the edge of their lands. These structures, consisting of a barn and a comfortable residence for the owner, were collectively called the "farm" settlement. The farm settlements that emerged in this period emerged with the effort of the tribal chiefs and beyzades to prove concretely that those lands belonged to them.

The main livelihood of the people of Kadioğluçiftliği is agriculture and livestock activities. However, from the 1980s, when the first settlements began, until 2006, field agriculture (open agriculture) was carried out in Kadioğluçiftliği.

This is how the founding story of Kadioğluçiftliği started. Although the settlement pattern, production style and living conditions of the people have changed, the name of Kadioğluçiftliği has not changed. At this point, it is necessary to mention the Kadioğlu family. Thus, the story of Kadioğluçiftliği is revealed. The influence of the Kadızâdes around Maraş, known for their agricultural activities in the last periods of the Ottoman Empire, expanded with administrative duties at the same time in the Republican period. The name "Kadızade" may possibly have something to do with the office of "kadı" in the Ottoman period. It is not possible to say anything clear, as we have not been able to reach any research and document on this subject. However, in the first years of the Republic, the Kadızâde family became the leading actor of local politics in Kahramanmaraş. Members of the Kadızâde family were found in the important institutions of the city. Kadızade Hacı Hasanoğlu Ziya Bey (Kadioğlu) is the head of the provincial administrative com-

mittee, and he is also the Chairman of the Maraş Provincial Executive Board of the Republican People's Party. Tevfik Kadioğlu, brother of Ziya Bey, served as mayor for 8 years between 1925 and 1933. Abdulkadir Bey, son-in-law of the Kadızade family, represented the city in the parliament as a Maraş deputy during this period. The name of the city's first mayor, one of the Kadızades, is commemorated on Tevfik Kadioğlu Boulevard. It is also known that Kadızade Mehmed Ziya, Kadızade Fehmi Bey, Kadızade Ahmet Rıza Bey were among the well-known names in Maraş during the Independency War.

Kadioğlu farm, where agriculture and livestock activities have been carried out for centuries, was affected by three important events during the Republican period. The first is the drying process of Gavur Lake, which started in 1952 to combat malaria and open up new agricultural areas. With the drainage channels' opening in the 1952-1966 period, Gavur Lake was completely dried. Thus, the swamps and reeds spreading on the Türkoğlu Plain were opened to agriculture. Mechanisation in agriculture in Turkey has begun to spread the use of tractors in this process. The agricultural areas under the control of the Kadızades expanded further. The second event was the Fevzipaşa -Köprüağzı-Narlı-Gölbaşı railway, which was opened in 1932, and the Köprüağzı-Maraş railway, which was put into service in 1948, facilitated transportation in the region. These developments have made Kadioğluçiftliği a favourable place compared to other farms. However, the most important change is the evolution of Kadioğluçiftliği from a farm settlement to a village settlement.

göç eden bir ailenin yeniden köye dönmesiyle başlamıştır. Kadioğluçiftliği'nde 2007'de başlayan seracılık bölgeye yeni bir heyecan kazandırmıştır. Bilindiği üzere sera işletmelerinde, iklim koşullarına bağlı kalmadan gerektiğinde yıl boyunca kültür bitkilerinin yetiştirilmesi sağlanmaktadır. Bitki fizyolojisinin ısı, yağış, yükselti ve toprak yapısından etkilenmesi nedeniyle herhangi bir yerde tarımsal üretim türü ve biçimi toprak-yağış-sıcaklık değerlerine bağlıdır. Akdeniz iklim kuşağında yer almasına rağmen denize uzaklık ve yükselti nedeniyle Türkoğlu Ovası'nda Akdeniz iklim tipi kısmen değişikliğe uğramıştır. Ovanın denizden yüksekliği ortalama 500 metre civarındadır. Bu nedenle Kadioğluçiftliği'ndeki seralarda ürünlerin hasat dönemi, kıyı bölgelerine göre farklı zamanlara denk gelmektedir. Kıyı bölgelerdeki seralarda hasat sona ererken; tarla üretiminde ise hasadın henüz başlamadığı ara dönemde Kadioğluçiftliği'ndeki seralar ürüne hasatı başlamaktadır. Ürün arzının düşük olduğu bu dönemde burada seralarda üretilen sebzeler yoğun talep görmektedir.

2017'de kurulan Kadioğluçiftliği Tarım ve Hayvancılık Kooperatifi'nden alınan verilere göre 2007 yılında 3 dekar olan sera alanı 2022 yılında 1000 dekara yükselmiştir.

Seracılık köyde kooperatif faaliyetlerini de başlatmıştır. 2017'de kurulan Kadioğluçiftliği Tarım ve Hayvancılık Kooperatifi köyde üretim ve pazarlama sürecinde halkın ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Kooperatif hizmetleri kapsamında üreticiler, daha uygun fiyatlarla fide, gübre ve ihtiyaç duyulan diğer tarımsal ekipmanları temin etmektedir. Kadioğluçiftliği Tarımsal Kalkınma Kooperatifi'nden alınan verilere göre 2007 yılında 3 dekar olan sera alanı 2022 yılında 1000 dekara yükselmiştir. Kurulan sera alanına paralel olarak seracılık sektöründe istihdam edilen işçi sayısının artmıştır. 2007 yılında bir aile ile başlayan seracılık, 2022 yılında 85 aileye yükselmiştir. 2007 yılında köyde kurulan ilk

serada istihdam edilen işçi sayısı 4 kişi iken 2022 yılında 1100 kişiye yükselmiştir.

Seracılık faaliyetlerinde yaşanan gelişmeler hayvancılık faaliyetlerine de yansımıştır. Köyde hayvancılık yapan kişi sayının azalmasına rağmen toplam hayvan mevcudu artmıştır. Kadioğluçiftliği Tarımsal Kalkınma Kooperatifi'nden alınan verilere göre köyde 2 adet modern büyükbaş hayvan çiftliği bulunmaktadır. Bu çiftliklerde toplam 970 civarında büyükbaş hayvan barınmaktadır. Seracılık faaliyetleri öncesinde hayvancılık faaliyetlerinin genel olarak sadece ailelerin kendi ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yapılmıştır. Seracılık; tarımsal üretim ve hayvancılık faaliyetlerini profesyonelleştirmiştir.

Sera üretimi başlamadan önce Kadioğluçiftliği'nde işçi statüsünde olan birçok kişi; sera üretimiyle birlikte kendi üretim alanında işçi çalıştırmaya başlamıştır. Bu durum sosyal yaşama yansımıştır. Türkiye'de 1950 sonrası başlayan kırdan kente yönelik göç nedeniyle köyler hızla boşalırken, Kadioğluçiftliği bir cazibe merkezine dönüşmüştür. TÜİK verilerine göre 1990-2000 döneminde köyün nüfusu artmıştır. Kadioğluçiftliği'nin toplam nüfusu 1990 yılında 386 kişi iken; 2000 yılında 577 kişiye 2022 yılında ise 824 kişiye yükselmiştir. Ancak mevsimlik işçiler nedeniyle köyde barınan kişi sayısı her zaman 1500'ü aşmaktadır. Köyde toplam nüfusun artmasıyla eğitim ve sosyal imkânlar iyileşmiştir. Su, elektrik, altyapı, sağlık, eğitim gibi temel ihtiyaçların karşılanması köyü cazip hale getirmiştir. Köyde nüfusun artmasıyla öğrenci sayısı da artmıştır. Seracılık faaliyetlerinden önce köyde sadece ilkökul düzeyinde eğitim verilirken; şu anda anaokulu ve ortaokul kademelerinde eğitim verilmektedir. Ayrıca gençler, ziraat ve veterinerlik fakültesi gibi istihdam alanı tarım sektörü olan bölümlere yönelmeye başlamıştır.

Kadioğluçiftliği'ndeki seracılık alanı ve üretim miktarı bakımından Türkiye içinde çok küçük bir değere karşılık gelmektedir. Ancak köydeki seracılık, köydeki göçleri durdurmuş, kentten kıra doğru 'tersine göç' hareketi başlatmıştır. Bu nedenle Kadioğluçiftliği'nde hayata geçirilen tersine göç uygulaması, Türkiye'de benzer özellikler gösteren köylere bir model olarak sunulabilir.

According to the data obtained from Kadioğluçiftliği Agricultural Development Cooperative, the greenhouse area, which was 3 decares in 2007, increased to 1000 decares in 2022.

The main livelihood of the people of Kadioğluçiftliği is agriculture and livestock activities. However, from the 1980s, when the first settlements began, until 2006, field agriculture (open agriculture) was carried out in Kadioğluçiftliği. Greenhouse activities started in 2000 when a family who migrated to Antalya returned to the village. Greenhouse cultivation, which started in Kadioğluçiftliği in 2007, has brought a new excitement to the region. As it is known, in greenhouse enterprises, it is ensured that cultivated plants are grown throughout the year when necessary, regardless of climatic conditions. Since plant physiology is affected by heat, precipitation, altitude and soil structure, the type and form of agricultural production in any place depends on soil-precipitation-temperature values. Although it is located in the Mediterranean climate zone, the Mediterranean climate type has partially changed in the Türkoğlu Plain due to the distance and altitude. The average altitude of the plain is around 500 metres. For this reason, the harvest period of the products in the greenhouses in Kadioğluçiftliği coincides with different times compared to the coastal regions. While the harvest is coming to an end in the greenhouses in the coastal regions; in field production, the greenhouses in Kadioğluçiftliği start to harvest the product in the intermediate period when the harvest has not yet started. In this period when product supply is low, vegetables produced in greenhouses are in high demand.

Greenhouse has also started cooperative activities in the village. Kadioğluçiftliği Agriculture and Livestock Cooperative, which was established in 2017, meets the needs of the people in the production and marketing process in the village. Within the scope of cooperative services, producers provide seedlings, fertilisers and other agricultu-

ral equipment needed at more affordable prices. According to the data obtained from Kadioğluçiftliği Agricultural Development Cooperative, the greenhouse area, which was 3 decares in 2007, increased to 1000 decares in 2022. In parallel with the established greenhouse area, the number of workers employed in the greenhouse sector has increased. Greenhouse farming, which started with one family in 2007, increased to 85 families in 2022. While the number of workers employed in the first greenhouse established in the village in 2007 was 4, it increased to 1100 in 2022.

The developments in greenhouse activities were also reflected in livestock activities. Despite the decrease in the number of people engaged in livestock activities in the village, the total animal stock has increased. According to the data obtained from Kadioğluçiftliği Agricultural Development Cooperative, there are 2 modern cattle farms in the village. A total of 970 cattle are housed in these farms. Before greenhouse activities, livestock activities were generally carried out only to meet the needs of families. Greenhouse; has professionalised agricultural production and livestock activities.

Many people who were workers in Kadioğluçiftliği before the greenhouse production started to employ workers in their own production area. This situation is reflected in social life. While the villages emptied rapidly due to the migration from rural to urban areas that started after 1950 in Turkey,

Kadioğlu farm turned into a centre of attraction. According to TÜİK data, the population of the village increased in the 1990-2000 period. While the total population of Kadioğluçiftliği was 386 in 1990; it increased to 577 people in 2000 and 824 people in 2022. However, the number of people in the bar in the village always exceeds 1500 due to seasonal workers. With the increase in the total population in the village, educational and social opportunities have improved. Meeting basic needs such as water, electricity, infrastructure, health and education has made the village attractive. With the increase in the population of the village, the number of students also increased. Before the greenhouse activities, only primary school education was given in the village; currently, education is given at the kindergarten and secondary school levels. In addition, young people have started to turn to departments whose employment area is the agricultural sector, such as the faculty of agriculture and veterinary medicine.

Kadioğluçiftliği corresponds to a very small value in Turkey in terms of greenhouse area and production amount. However, greenhouse cultivation in the village stopped the migrations in the village and started the 'reverse migration' movement from the city to the countryside. For this reason, the reverse migration practice implemented in Kadioğluçiftliği can be presented as a model for villages with similar characteristics in Turkey.

Lezzetin Mekânı

ZİYAFET SOFRALARININ BAŞ TACI: ACEM PİLAVI

Delicacy Corner

THE CROWNING JEWEL OF MEALS: ACEM PILAF

Osmanlı'dan Kahramanmaraş mutfağına miras kalmış olan Acem Pilavı'nı günümüzde baharat ve fıstık kullanılıp kullanılmamasına göre sade, bademli, fıstıklı, tarçınlı, karanfilli ve karabiberli hali ile görebiliriz.

Today, we make the Acem pilaf, a heritage of Ottoman to Kahramanmaraş, with or without spices, nuts, almonds, cinnamon, cloves or black pepper.

İLKUR AVCI

Tahıl elde edilirken her türlü malzemenin değerlendirilmesine yönelik uygulamalar Kahramanmaraş coğrafyasında sıkça görülür. Tahıl grubuna giren tanelilerin en önemlisi olan pirinç ve bulgurla yapılan pilav çeşitlerinin Kahramanmaraş mutfağında çok çeşitli olduğu görülmektedir. Pişirirken pilavlara katılan yaş ve kuru sebze ile et türleri (mantar, nohut, bezelye, tavuk, kuzu vb.) pilavların besin değerini artırdığı gibi, görünümüyle iştah artırmakta ve yemeğe lezzet katmaktadır.

Güzel pilav yapmanın Türk mutfağında iki önemli ayrıntısı vardır. İlkin, pilav yapılacak tahıl ürünü serin yerde nem kaptırmadan saklamak. İkincisi ise, pilavlık malzemenin cinsini bilmektir. Çünkü bunu bilmemek pilavın çekeceği su oranını iyi ayarlayamamaya neden olabilir. Ayrıca pilavda sebze kullanılması, göz kararı pilav suyu ayarlama tecrübesini gerektirir.

Pilavlık malzemenin cinsini iyi bilmek hususunda Kahramanmaraş ovalarında yetişen *sarı çeltik pirinç* en kaliteli ve damak zevkine en uygun pirinç türüdür. Su çekme oranının yüksek olmasıyla pişirme kolaylığı sağlamaktadır.

1980'li yıllar sonrası pirinç ithalatının ülkemizde teşvik edilmesi çeltik tarımını olumsuz etkilemiştir. Kahramanmaraş'ta 2018-2021 yılları itibarıyla tohum ıslahı ve sarı çeltik pirince teşvik çalışmaları yapılmaktadır. Böylece Kahramanmaraş'ta ata tohumu olan *sarı çeltik pirinç* üretiminin tekrar artırılması hedeflenmektedir.

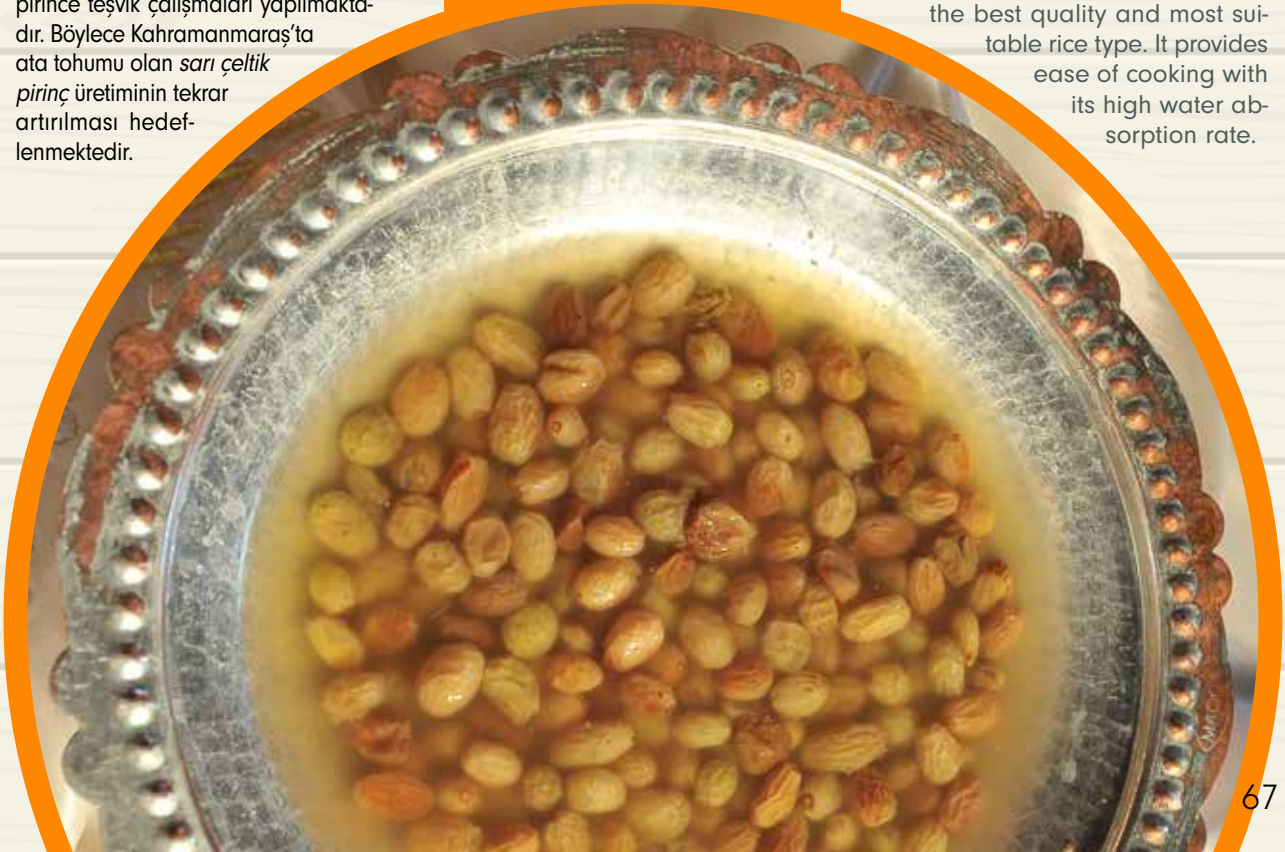
15. yüzyılda Osmanlı'da pilavlarda sadece safran kullanılırken, 16. yüzyıl itibarıyla fülül (karabiber) ile meyveli pilavlar yapılmaya başlanmıştır.

In the Ottoman tradition in the 15th century, only saffron would be added to pilaf, after 16th century, black pepper and various fruits were added.

Applications for the utilization of all kinds of materials while obtaining grain are frequently seen in Kahramanmaraş geography. It is seen that the varieties of rice made with rice and bulgur, which are the most important of the grains in the grain group, are very diverse in Kahramanmaraş cuisine. Fresh and dried vegetables and meat types (mushrooms, chickpeas, peas, chicken, lamb, etc.) added to pilafs during cooking not only increase the nutritional value of pilafs, but also increase appetite with their appearance and add flavour to the dish.

A delicious pilaf has two important details in Turkish cuisine. Firstly, the grain that will be used to make the pilaf must be stored in a dry place. Secondly, it is important to know the type of the ingredient. Because not knowing this may cause the doer to miscalculate on the water amount. Also, using vegetables in the pilaf requires so much experience in terms of calculating the rice-water ratio.

In order to know the type of pilaf material well, yellow paddy rice grown in Kahramanmaraş plains is the best quality and most suitable rice type. It provides ease of cooking with its high water absorption rate.

Maraş sarısına (pirincine) benzeyen Adıyaman ve Diyarbakır sarısı vardır. Bölgemizde yetiştiriliyor olsalar da Maraş sarısının kendine özgü lezzeti farklıdır.

Osmanlı sofralarının baş yemeği olan pirincin ulaşılması zor bir ürün olduğundan ilk başlarda sadece "elit" bir kesimin yiyeceği olduğunu söylemek yanlış olmaz. 15. yüzyılda Osmanlı'da pilavlarda sadece safran kullanılırken, 16. yüzyıl itibariyle fülül (karabiber) ile meyveli pilavlar yapılmaya başlanmıştır. Evliya Çelebi'nin *Seyahatname*'sinde pilavlarda safran, fülül ve karanfil kullanıldığı yazmaktadır. Osmanlı'da iç pilavlarla beraber sekiz çeşit pilav türü içerisinde çeşitli kullanımından da bahsetmek gerekir. Acem Pilavı ve Özbek Pilavı karanfil baharatının kullanıldığı pilav çeşitleridir. Acem Pilavı'nda tarçın ve karabiber de Osmanlı'da kullanılmıştır. Biz ise Osmanlı'dan Kahramanmaraş mutfağına miras kalmış olan Acem Pilavı'nı ise günümüzde baharat ve fıstığının kullanılıp kullanılmamasına göre sade, bademli, fıstıklı, tarçınlı, karanfilli ve karabiberli hali ile görebiliriz.

Osmanlı'da pilav tarifleri denilince ilk akla gelen isimlerden Şirvani, verdiği saray mutfağı tariflerinde: Tavuk, badem, safran ve şekerle yapılan muzafferiye tarifinden bahseder. Etili ve nohutlu dane-i kabuni bahsi geçen meşhur pilavlardandır. Fatih Sultan Mehmet Han'ın sadrazamı Mahmut Paşa'nın ziyafet sofralarını Osmanlı'da adını duymayan yoktur. Verdiği görkemli ziyafetlerde altın nohutlu pilav sunulurdu. Kimin kaşığına denk gelirse altın ile süslenmiş "nohutlu altın" ona hediye edilirdi. 16. ve 17. yüzyıl Osmanlı Saray Mutfağı'nda aslında bunlarla beraber renkli pilavlar da sofralarda yerini alırdı. Pilavları renklendirmede ise nar, ispanak ve safran suyu gibi meyve ve sebze suları kullanılırdı.

**Acem Pilavı
Kahramanmaraş'ta
bakır ve yatay olan
sahanlarda servis edilir.
Yanında ise saray usulüne
uygun olarak kuru meyve
veya taze meyve ile
yapılan hoşaf ikram
edilir.**

Renklerine göre de *kırmızı dane*, *yeşil dane* gibi isimlendirilirdi. Pilavların yanında ise en çok hoşaf tercih edilirdi. 19. yüzyılda yayımlanan yemek kitaplarına göre ise pilavlarda baharat kullanımı daha azdır diyebiliriz.

Kahramanmaraş'ta ise ziyafet sofralarının baş tacı ve sarı çeltiğe hakkını veren yemeğimiz Maraş Havuçlu Pilavı (Acem Pilavı)'dır.

Malzemeler

- 250-300 gr kuşbaşı kuzu eti
- 1 kuru soğan
- 2-3 tane havuç (750 gr)
- 3 su bardağı pirinç
- 1 tutam karabiber
- 1 tutam tarçın
- 1 tutam tuz
- Arzuya göre badem, çam fıstığı
- 1 çorba kaşığı tereyağı (sade yağ)

Yapılışı

Kuşbaşı kuzu eti haşlanır. Kefi (köpüğü) alınır. Etleri suyundan ayrılarak başka bir tencereye konur. Bademler veya fıstıklar 15 dakika kadar sıcak suda bekletilir ve kabukları ayıklanır. Havuçların kabukları soyulur ve suda bekletilen havuçlar ufak ufak doğranır (yarım daireler şeklinde iki veya üçe kesilerek). Havuçlar da tencereye eklenir. Yağını da ilave edip havuç, et ve soğanları ile kavurma işlemi yapılır. Sıcak su ile yıkanmış pirinçler tencereye eklenir. Etin suyu da eklemek istenilirse, eklenir ve pilavın suyu ayarlanır. 3 su bardağı pirinç 2-2,5 su bardağı su dökülür. Sebze bir pilav olduğundan dolayı suyunun fazla olma riskine karşı kontrollü konulmalı, gerektiğinde su ilave etmelidir. Tuzu da ilave edilen pilav artık kısık ateşte yavaş yavaş pişmeye bırakılır. Pişen pilav servis edilecek tabağa alınır. Ayrı bir tavada 1 yemek kaşığı tereyağı tavada eritilip, fıstık veya bademlerle kavrulur. Kavrulan yağ ve malzemeler pilav ile harman edilir. Üzerine tarçın ve karabiberi serpilir.

Saray mutfağından gelen lezzet olması sebebiyle Kahramanmaraş'ta ziyafet sofralarında bakır ve yatay olan sahanlarda servis edilir. Yanında ise saray usulüne uygun olarak kuru meyve veya taze meyve ile yapılan hoşaf ikram edilir. Bunun yanında artan havuçlarla yapılabilecek bir başka Maraş lezzeti ise "Havuç Ekşilemesi"dir. Havuçlu pilavın yanında ekşi bir tat arayanların bulabileceği bir diğer yemeğimiz de budur.

It is served on copper and horizontal plates at the banquet tables in Kahramanmaraş. Alongside it, compotes compote made with dried or fresh fruits in accordance with the palace style is served.

The promotion of rice imports in our country after the 1980s had a negative impact on paddy agriculture. As of 2018-2021, seed improvement and yellow paddy rice incentive activities are carried out in Kahramanmaraş. Thus, it is aimed to increase the production of yellow paddy rice, which is the ancestral seed, in Kahramanmaraş.

There are Adiyaman and Diyarbakır yellows, which are similar to Maraş yellow (rice). Even though they are grown in our region, Maraş yellow has a distinctive flavour.

It is not wrong to say that only the elite would eat pilaf because in the first place, it was very hard to have rice. In the Ottoman tradition in the 15th century, only saffron would be added to pilaf; after the 16th century, black pepper and various fruits were added. Evliya Çelebi wrote that pilaf has black pepper, saffron and cloves in it. We must talk about the pilaf types in Ottoman countries. There are eight pilaf types. Acem pilaf and Özbek pilaf are the ones that include cloves. Acem pilaf also includes cinnamon and black pepper. Today we make the Acem pilaf with or without spices, nuts, cinnamon, cloves or black pepper.

Şirvani is the first name that we think of in this topic. He wrote a "muzafferiyeh" recipe with nuts, cinnamon,

saffron and sugar in his book of palace dishes recipes. It is meaty and has chickpeas. Everybody knows about Mahmut Pasha's big feasts, who was the grand-vizier of Fatih Sultan Mehmet. In his feasts, people were offered a golden chickpea pilaf. Whoever gets the golden chickpea, it would be given to them as a present. In the Ottoman Palace Cuisine of the 16th and 17th centuries, colourful pilafs also took their place on the tables. Fruit and vegetable juices such as pomegranate, spinach and saffron juices were used to colour the pilaf. They were named according to their colours, such as red grains and green grains. Next to pilafs, compote was the most preferred. According to the cookbooks published in the 19th century, we can say that the use of spices in pilaf is less.

In Kahramanmaraş, the crown jewel of our meals and the meal that is known with the yellow paddy is Maraş Carrot Pilaf (Acem Pilaf).

Ingredients

150-300 grams chopped lamb
1 onion
2-3 carrots (750 gr)
3 glasses of rice
black pepper
cinnamon
salt
almonds, pine nuts (optional)
butter

Recipe

Boil the chopped lamb. Thor away the foam that is on the top of the boiling water. Take the meat into another pot. Put almonds or nuts in hot water for 15 minutes, then peel them. Peel the carrots and chop them (in the shape of semicircles). Then add the carrots. Add the oil and fry the meat, onion and carrots. Add the rice. Add the water carefully. You must be extra careful in calculating the water ratio because there are vegetables in it, and you can add hot water later if needed. Add the salt and cook it. When it is cooked, put it on a wide plate. In another saucepan, fry a tablespoon of butter and nuts or almonds. Then add this mixture to the pilaf. Sprinkle cinnamon and black pepper on top.

Because it is the taste that comes from the palace cuisine, It is served on copper and horizontal plates at the banquet tables in Kahramanmaraş. Alongside it, compotes compote made with dried or fresh fruits in accordance with the palace style is served. In addition, another Maraş dish that can be made with leftover carrots is "Carrot Sourdough". This is another dish that can be found by those looking for a sour taste next to carrot rice.

YEŞİLGÖZ

Suyun En Güzel Rengi

The Best Color of Water

- **HAYRETTİN GÜNGÖR:**
"YEŞİLGÖZ ADETA ŞEHİRİMİZİN
GÖZBEBEĞİDİR."
HAYRETTİN GÜNGÖR: "YEŞİLGÖZ
IS SO TO SAY THE APPLE OF OUR
CITY'S EYE."
- **YEŞİLGÖZ ÜZERİNE ANLATILAR - I**
NARRATIVES ON YEŞİLGÖZ - I
- **YEŞİLGÖZ'ÜN RENKLERİ**
THE COLORS OF YEŞİLGÖZ

HAYRETTİN GÜNGÖR:

“YEŞİLGÖZ ADETA ŞEHRİMİZİN GÖZBEBEĞİDİR.”

HAYRETTİN GÜNGÖR: “YEŞİLGÖZ IS SO
TO SAY THE APPLE OF OUR CITY’S EYE.”

Kahramanmaraş'ın en gözde noktalarından biri olan Yeşilgöz'ün çevresinde Büyükşehir Belediyesi tarafından yeni düzenlemeler yapılıyor. Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye Başkanı Hayrettin Güngör'le Yeşilgöz'ü ve onun çevresinde yapılan çalışmaları konuştuk.

The Metropolitan Municipality is making new arrangements around Yeşilgöz, one of the most popular spots in Kahramanmaraş. We talked to Kahramanmaraş Metropolitan Municipality Mayor Hayrettin Güngör about Yeşilgöz and the work done around it.

Söyleşi: ÖMER YALÇINOVA

Sayın Başkanım Yeşilgöz'ü bize anlatmanızı istesek, neler söylersiniz?

Yeşilgöz, Kahramanmaraş'ımızın yüzlerce nadide tabiat güzelliklerinden bir tanesi. Fırnız'ımız ayrı bir güzelliğe sahip, Aksu Gözü'müz ayrı, Elbistan Pınarbaşı veya Yedikuyular Kayak Merkezimiz ayrı. Yeşilgöz; Kahramanmaraş-Kayseri karayolu 40. kilometresinde Onikişubat İlçesi Tekir Mahallesine bağlı. Tekir, Yeşilgöz, onun öncesinde Döngele, su kaynakları açısından çok zengin bir bölge. Ayrıca burası mağaralar bölgesi olarak da bilinmektedir. Zaten Yeşilgöz'ün kaynağı olarak bu mağaralardan gelen sular gösterilmektedir. Yeşilgöz suyunun, dört mevsim soğuk olması, bu tespiti doğrular nitelikte. Yeşilgöz alanı, yüzeyde 30 metre genişlikte

olup, en derin yeri yaklaşık 50-55 metredir. Tabii Yeşilgöz'e dair araştırmalar devam ediyor. Bölgenin coğrafi yapısı hakkında net, kesin, yani bilimsel bilgilere ulaşılabilmiş değil. Bilindiği üzere, bilimsel tespit ve açıklamaların olmadığı yerlerde efsaneler doğar. Akıl, açıklayamadığı şeye, fizikötesi anlamlar yükler. Yeşilgöz'ümüz de bu şekilde birçok efsane ve masala konu olmuş. Hiç gittiniz mi bilmiyorum, Yeşilgöz'den çıkan suyun içinde, ayaklarınızı beş dakika bile tutamıyorsunuz. Öylesine soğuk ve ferahlatıcı. Yeşilgöz; hayranlık uyandırıcı zarafetiyle, adeta şehrimizin gözbebeğidir. Yeşilgöz günün farklı saatlerinde aldığı farklı renklerle de, ziyaretçilerini büyüleyen bir inceliğin de kaynağıdır.

Büyükşehir Belediyesi olarak Yeşilgöz çevresinde yeni çalışmalar yapıyorunuz. Bu çalışmalardan söz eder misiniz?

Şehre bütüncül bakmak gerektiğini düşünüyorum. Diğer bir ifadeyle şehrin tamamını hesaba katarak projeler geliştirilmeli ve uygulanmalı. Çok kıymetli, Maraşlı edebiyatçılarımızın isimlerini verdiğimiz tünellerden oluşan Edebiyat Yolu'muz, diğer ilçe ve şehirlerimizle irtibatımızı kolaylaştırmıştır. Edebiyat Yolu, bu bölgede yapacağımız çalışmalarımızın ilk etabını oluşturmuştur. İkinci etap diyebileceğimiz, ara yollar ve buralarda bulunan tabiat güzelliklerimiz var. Tabiat güzelliklerimizi korumak ilk vazifemiz. Yapacağımız çalışmalarda buraların doğal yapısına azami ölçüde dikkat ediyoruz. Diğer vazifemiz ise, bu güzelliklerden herkesin istifade etmesini sağlamaktır.

Fotoğraf: Sertaç Akkuş

Mr. President, if we asked you to tell us about Yeşilgöz, what would you say?

Yeşilgöz is one of the hundreds of rare natural beauties of our Kahramanmaraş. Our Firnız has a different kind of beauty, our Aksu Gözü has another, our Elbistan Pınarbaşı or Yedikuyular Ski Center have another one. Yeşilgöz is on the 40th kilometer of Kahramanmaraş-Kayseri highway, connected to Tekir District of February 12th District. Tekir, Yeşilgöz, and before that Döngeler, is a region rich in water resources. These places are also known as the region of the caves. As a matter of fact, the waters coming from these caves are shown as the source of Yeşilgöz. The fact that the water of Yeşilgöz is cold in four seasons confirms this detection. The area of Yeşilgöz is 30 meters wide on the surface and its deepest

point is approximately 50-55 meters. Of course, research on Yeşilgöz continues. Clear, precise, that is, scientific information about the geographical structure of the region has not been reached. As it is known, legends are born where there are no scientific determinations and explanations. Reason ascribes metaphysical meanings to what it cannot explain. Our Yeşilgöz has been the subject of many legends and tales in this way. I don't know if you've ever there, you can't even keep your feet in the water coming out of Yeşilgöz for five minutes. So cold and refreshing. Yeşilgöz, with its admirable elegance, is so to say the apple of our city's eye. Yeşilgöz is the source of a delicacy that fascinates its visitors with the different colors it takes at different times of the day.

As the Metropolitan Municipality, you are carrying out new constructions around Yeşilgöz. Can you talk about these constructions?

I think it is necessary to look at the city holistically. In other words, projects should be developed and implemented taking the whole city into account. Our precious Literary Road, which consists of tunnels named after our very valuable Maraş literary writers, has facilitated our communication with other districts and cities. The Literary Road constituted the first stage of our work in this region. There are by-roads and natural beauties that we can call the second stage. Protecting our natural beauties is our first duty. We pay maximum attention to the natural structure of these places in our works.

Yeşilgöz çevresinde yaptığımız rekreasyon çalışmalarında, önce bu bölgenin doğal yapısını inceledik. Doğal yapısına uygun projeler geliştirdik ve bu projeleri, Valiliğimiz, diğer resmî kurumlarımız ve sivil toplum kurumlarımızla yaptığımız toplantılarda değerlendirdik. Halihazırda zaten Yeşilgöz çevresinde piknik yapıyordu. Bu bölgede piknik imkanını geliştirmek, büyümek gerekiyordu. Fakat belirttiğim gibi, Yeşilgöz'ün doğal yapısına zarar vermeyecek şekilde. Piknik faaliyeti de öyle organize edilmeliydi ki Yeşilgöz'e herhangi bir zararın gelmesi önlensin. Bu amaçla yeni çevre duvarı, ahşap köprü, yürüyüş yolları ve ahşap iskeleler yaptık.

Yeşilgöz'e yeni çevre duvarı, ahşap köprü, yürüyüş yolları ve ahşap iskeleler yaptık. Ve kesinlikle o çevrede beton kullanmadık. Malzemeler bütünüyle doğal taş ve ahşaptan oluşuyor.

Ve kesinlikle o çevrede beton kullanmadık. Bütünüyle doğal, taş ve ahşap malzemeler kullandık. Buna ek olarak Yeşilgöz'e ulaşımı sağlayan yolu genişletip, asfaltla döşedik. Bölgede bulunan cami ve mescidi yeniliyoruz. Tabii bu gibi alanlarda otopark sorunu yaşanır; hemen yeni, geniş bir otopark çalışması içine girdik. Mangal ve benzeri etkinliklerin, diğer ziyaretçileri olumsuz etkilememesi için, yeni mekanlar oluşturduk. Restoran ve büfe tarzı yapılar da, Yeşilgöz'de vakit geçirmek isteyenleri rahatlatacaktır.

Yeşilgöz tabii ki sadece piknik alanı olarak düşünülmemeli. Yeşilgöz'ün çevresinde çadır kampı yapmak isteyenler için de alanlar oluşturuyoruz. Yeşilgöz'ün tespit edilebildiği kadarıyla- 50-55 metreyi bulan derinliği, uzman dalgıçların ilgisini çekecektir. Ayrıca yürüyüş yolları ve çocuk oyun alanlarını unutmamak gerekir. Bu düzenlemelerimiz tamamlanırken Yeşilgöz, hem hemşehrilerimiz hem de il dışından gelen misafirlerimiz için, Türkiye'nin spor yapmaya elverişli, temiz havası ve temiz suyuyla meşhur, doğayla baş başa kalarak dinlenmek isteyenler için uygun, nadide mekanlarından biri olacak.

Yeşilgöz ve çevresine dair yeni projeleriniz var mı?

Şehre bütüncül bakmaktan söz etmişim. Yeşilgöz'ün içinde bulunduğu bölgeye de bütüncül bakmalıyız. Bu bölgede çok büyük turizm potansiyeli mevcuttur. Biz de alt ve üstyapı güçlendirme çalışmaları yaparak, bölgenin katma değerini artırmak istiyoruz. Mesela aynı coğrafya içinde değerlendirilmesi gereken diğer bir tabiat güzelliğimiz Ali Kayası'dır. Ali Kayası'na ulaşımı sağlayacak yol çalışmalarımız başlamıştır. İlica Kaplıcaları ile Ali Kayası'nı birbirine bağlamak istiyoruz. İnşallah ilerleyen günlerde Fırın ve çevresini de aynı bütüncül bakışla projeye dahil edeceğiz. Dolayısıyla Kahramanmaraş, somut olmayan değerler noktasında (biliyorsunuz, Kahramanmaraş bir edebiyat şehridir) ne kadar büyük imkanlara sahipse, aynı şekilde sağlık, spor, inanca, mutfak ve benzeri turizm alanlarında da büyük ve çeşitli imkanların şehridir.

Our other duty is to ensure that everyone can benefit from these beauties. In our recreational activities around Yeşilgöz, we first examined the natural structure of this region. We have developed projects suitable for the natural structure of the environment and evaluated these projects at the meetings we held with our governorship, other official institutions and non-governmental organizations. There were already picnic events held around Yeşilgöz. It was necessary to develop and enlarge the picnic facilities in this region. But as I mentioned, in a way that does not harm the natural structure of Yeşilgöz. The picnic activity had to be organized in such a way that it would prevent any harm to Yeşilgöz as well. For this purpose, we built a new perimeter wall, wooden bridge, walkways and wooden piers for Yeşilgöz. And we certainly did not use concrete in that environment. The materials are entirely made of natural stone and wood. In addition, we widened the road that provides access to Yeşilgöz and paved it with asphalt. We are renovating the mosque and masjid in the region. Of course, there is a parking problem in such areas; we immediately started the construction of a new, large parking lot. We have created new venues so that barbecues and similar events do not negatively affect other visitors. Restaurant and buffet-style buildings will also relax those who want to spend time in Yeşilgöz. Yeşilgöz, of course, should not be considered only as a picnic area. We are also creating areas for those who want to camp around Yeşilgöz. Yeşilgöz's depth of 50-55 meters -as far as it can be determined- will attract the attention of expert divers. Also, the walking paths and children's playgrounds should not be forgotten.

We built a new perimeter wall, wooden bridge, walkways and wooden piers for Yeşilgöz. And we certainly did not use concrete in that environment. The materials are entirely made of natural stone and wood.

When these arrangements are completed, Yeşilgöz will be one of the rare places in Turkey suitable for sports, famous for its clean air and clean water, suitable for both our citizens and our guests coming from outside of the province, and those who want to relax by being alone in nature.

Do you have any new projects about Yeşilgöz and its surroundings?

I talked about looking at the city holistically. We should also take a holistic view of the region which Yeşilgöz is in. There is a huge tourism potential in this region. We also want to

increase the added value of the region by strengthening the infrastructure and superstructure. For example, another natural beauty that should be evaluated within the same geography is Ali Kayası. Our road works that will provide access to Ali Kayası have started. We want to connect Ilica Hot Springs and Ali Kayası to each other. Hopefully, in the coming days, we will include Firnız and its surroundings in the project with the same holistic view. Therefore, as Kahramanmaraş has great opportunities in terms of intangible values (You know, Kahramanmaraş is a city of literature.), it is also the city of great and diverse opportunities in the fields of health, sports, faith, cuisine, tourism and so forth.

YEŞİLGÖZ ÜZERİNE ANLATILAR - I

NARRATIVES ON YEŞİLGÖZ - I

Çok eski medeniyetlere de beşiklik eden bu güzel beldeyle ilgili geçmişte anne, baba, dede ve ninelerimizden dinlediğimiz birçok masal, hikâye ve efsane olmuştur. Zaman ve mekânın en berrak olduğu çocukluk yıllarımızda can kulağıyla dinlediğimiz bu anlatılar zihnimizde hâlâ yerini korumaktadır.

There have been many tales, stories and legends about this beautiful town, which was also the cradle of ancient civilizations, that we heard from our parents, and grandparents. These narratives, which we listened attentively in our childhood when time and space were the clearest, still preserve their place in our minds.

CAHİT KÜÇÜK

Tekir'den 1978 yılında ayrılmıştık. Bu ayrılış sonrasında şu ana kadar bir geri dönüş olmamakla birlikte yaz tatillerinde, bayramlarda, düğünlerde, cenazelerde okulların tatil zamanlarında ve bazı özel günlerde ara ara gelip gidişlerimiz hâlâ olmakta. Memlekette olan olaylardan ve gelişmelerden de hep haberdar olmuş, bağımızı da hiç kesmemişizdir. Memleket denince gururla söylediğimiz bu güzel belde içinde Döngeli, Kısık'ı, Yeşilgöz'ü, sonradan kurulan 12 Şubat Mahallesini ve şimdilerde beldenin çıkışında tünelin çevresinde yeni kurulan yerleşim yerlerini de barındırır. Beldenin çıkışındaki tünelin hemen altından çıkan su kaynağı Bâdaş (*Buhadar da denir, biz çocukluğumuzda Bâdaş derdik*) ve Yeşilgöz birleşerek, şifalı, temiz ve berrak bir akarsu olarak Kahramanmaraş'a kadar gidip Ceyhan

Nehrinin coşkusuna coşku katar. Tarlalara, barajlara, doğaya hayat kaynağı olur. Buraları adeta cennetten bir köşeye çevirir.

Çok eski medeniyetlere de beşiklik eden bu güzel beldeyle ilgili geçmişte annelerimizden, babalarımızdan, dedelerimizden, ninelerimizden duyduğumuz dinlediğimiz birçok rivayet, masal, hikâye ve efsane olmuştur. Zaman ve mekânın en berrak olduğu o çocukluk yıllarımızda can kulağıyla dinlediğimiz bu anlatılar zihnimizde hâlâ yerini korumaktadır. Zaman zaman biz de çocuklarımıza bu masalları anlatır, geçmişin gönlümüzde bıraktığı bu eşsiz lezzetleri onlara da tattırırız. Döngel, Kısık, Tekir, Yeşilgöz bizim çocukluğumuzun geçtiği ve duygularımızın yeşerdiği yerlerdir. Kısaca; manevi âlemimizde tüm yaşantımızı bir haritaya benzetsek çocukluğumuz kesinlikle bu âlemin merkezidir.

Yeşilgöz ve çevresiyle ilgili efsaneler konusunda hem bilgilerimi tazelemek hem de bilmediklerimle ilgili olarak köyün ileri gelenlerinden ulaşabildiğim birkaç kişiyle görüştüm. Çok kısa bir süre önce ebediyete göç eden dedeme (Hüseyin Çaka-Hösün Ağa) de bir şeyler sormak istedim ama bu kısmet olmadı. Yoksa dedem bu yörenin hafızasıydı. Çok zaman Yeşilgöz, Döngel, Kısık ve Tekir'in geneliyle ilgili bir söyleşi veya bir röportaj türü bir görüşme yapmak istedim ama dedem son birkaç yılda epeyce bir düşmüştü. Bir türlü kendimde bu cesareti bulamadım. Kısmet olmadı kısacası, tüm bildikleriyle beraber göçüp gitti. Nur içinde yatsın. Amcama (Remzi Küçük), babama (Mehmet Küçük), anneme ve birkaç eşe dosta sordum, bilmediklerim ve bildiklerimin de genişçe bir detaylı

We left Tekir in 1978. Although there has been no return so far after this departure, we still visit from time to time during summer holidays, holidays, weddings, funerals, school holidays and some special days. We have always been aware of the events and developments in the homeland, and we have never cut our ties. This beautiful town, which we proudly call homeland, also includes Döngeli, Kısık, Yeşilgöz, the February 12th District, which were founded later, and now newly established settlements around the tunnel at the exit of the town. The water source Bâdaş (also called Buhadar, we used to say Bâdaş when we were kids) and Yeşilgöz, which comes out just under the tunnel at the exit of the town, unite and go as far as Kahramanmaraş as a healing, clean and clear stream, adding enthusiasm to the rush of the Ceyhan

River. It becomes a source of life for fields, dams and nature. It almost turns this place into a piece from paradise.

There have been many tales, stories and legends about this beautiful town, which was also the cradle of ancient civilizations, that we heard from our parents, and grandparents. These narratives, which we listened attentively in our childhood when time and space were the clearest, still preserve their place in our minds. From time to time, we tell these tales to our children and make them taste the unique flavors that the past has left in our hearts. Döngel, Kısık, Tekir, Yeşilgöz are the places where we spent our childhood and our emotions blossomed. Briefly; if we were to liken our entire life to a map in our spiritual realm, our childhood is definitely the center of this realm.

I talked to a few of the village elders I could reach, both to refresh my knowledge and and ask about the the things that I don't know about the legends of Yeşilgöz and its surroundings. I would like to ask something to my grandfather (Hüseyin Çaka-Hösün Ağa), who we launched into eternity a very short time ago, but this was not my luck. My grandfather was the memory of this region. For a long time, I wanted to do an interview or a reportage type interview about Yeşilgöz, Döngel, Kısık and Tekir in general, but my grandfather had fallen off quite a bit in the last few years. I could never find this courage in myself. It was no luck, in short, he passed away with all he knew. May his soul rest in peace. I asked my uncle (Remzi Küçük), my father (Mehmet Küçük), my mother and a few friends, and I listened to a detailed version of what

halini dinleyip bilgilerimi tazeledim. Aşağıda bahsi geçen tüm rivayetler öteden beri buralarda anlatılır durur. Anlatılanlar doğru mudur, gerçek midir? Vardır, yoktur, olabilir; açıkçası bilemiyorum.

Göz'den Çıkan Aygır

Yeşilgöz ve çevresiyle ilgili ilk efsane; Göz'den (Eskiden biz bu göle "Yeşilgöz" değil de "Göz" derdik, suyun gözü olmasından kaynaklı olsa gerekir) çıkan bir aygır (İrice bir at veya cins bir hayvan veya emsallerine göre daha alımlı bir binek cinsi olarak zihnimizde yerleşmiştir. Eski masallardaki kanatlı beyaz at sanırdık çocukluğumuzda) üzerine anlatılır. Efsane şöyle; Eskiden bizim yaylalarda gezen, dolaşan, yakın memleketlerden gelen insanlar çok olurdu. Gelen de Yeşilgöz'ün başına uğrayıp suyundan bir yudum içmeden geçmezdi. Bilinirdi ki Yeşilgöz'ün suyu şifalıdır, mübarektir, soğuktur, ab-ı hayattır. Temmuz aylarında olsa gerekir, yayladan inen bir yolcu Göz'ün başında konaklıyor. Kısrağını da getirip suyun kenarında bulunan karadut (bundan 15-20 yıl önce gölün

Ziyaretçiler Yeşilgöz'ün başına uğrayıp suyundan bir yudum içmeden geçmezdi. Bilinirdi ki Yeşilgöz'ün suyu şifalıdır, mübarektir, soğuktur, ab-ı hayattır.

hemen altında irice bir dut ağacı vardı, zamanla kurudu) ağacına bağlıyor. Kendisi de hemen dutun gölgesinde, abdestini alıp namaza duruyor. Bir müddet sonra Göz'den bir aygır çıkıp kısrakla çiftleşiyor. Sonrasında ise suyun içerisinde kaybolup gidiyor. Aradan bir yıl geçiyor ki kısrağın da bu arada bir tayı dünyaya geliyor. Adam yine günlerden bir gün yayladan iniyor, atını karaduta bağlayıp namaza duruyor. Bir müddet sonra Göz'den yine o aygır olsa gerek, çıkıp kısrağın tayını alıp, suyun içerisinde gözden kayboluyor.

Bu efsaneyi ben bundan yıllar önce dedemden, bu yakınlarda da babamdan ve amcamdan yeniden dinledim.

Keş Dağının İsmi

Yeşilgöz'le ilgili diğer bir rivayet da şöyledir. Yaylaya göçen yöre halkı, (bunlar bizim babalarımız, dedelerimiz ve onların anne babaları) keçi sütünden yaptıkları yoğurtları beyazca, sıvı geçiren bir bez torbaya koyup, bunları oralarda bulunan sayların (düz kayalıkların) üzerine serermiş. Serilen bu yoğurtların suyu da sonradan sayların yüzünde kurutulup toplanarak kışın ekmeğe katık edilirmiş. Bahsi geçen bu maddeye "Keş" denirdi ve bu, bizim bildiğimiz çökelek türü, lor türü bir besindir. Ben de çok iyi hatırlıyorum ki biz de çok yedik bu besinden. Rivayet odur ki; "Keş Dağı" adının, Yeşilgöz'ün arka tarafına düşen ve yaylada konaklanan yurtların tam ortasında bulunan büyükçe bir kayanın üzerinde (bu kayanın büyüklüğü 1000 ton civarı söylenir) yapılan bu yiyeceğin adından gelir. Ayrıca bilgi olarak babam; bu yaylada yaklaşık

I did not know and what I knew, and refreshed my knowledge. All the rumors mentioned below have been told here for a long time. Is the story true or real? They are real, they are not, it can be; frankly I don't know.

Stallion Coming Out Of Göz

The first legend about Yeşilgöz and its surroundings is told on a stallion (*Appears in our minds as a large horse or a kind of animal or a more attractive mount than its peers. When we were kids, we used to think that as a pegasus horse in old tales.*) coming out from Göz (*We used to call this lake "Göz" instead of "Yeşilgöz", probably because the water has an "eye".*) The legend is as follows; in the past, there were a lot of people who came from nearby countries walking around in our highlands. The ones who came would not pass by without stopping by Yeşilgöz and drinking a sip of his water. Visitors would not pass by Yeşilgöz without stopping by and drinking a sip of his water. It was known that the water of Yeşilgöz is curative, blessed, cold and a symbol of life. It must be in

Visitors would not pass by Yeşilgöz without stopping by and drinking a sip of his water. It was known that the water of Yeşilgöz is curative, blessed, cold and a symbol of life.

July, a passenger who got down from the plateau was staying at the head of Göz. He had brought his mare and attached it to the black mulberry tree (*there was a large mulberry tree just under the lake 15-20 years ago, it dried up over time*) at the edge of the water. He himself, in the shade of the mulberry, took ablution and stood for prayer. After a while, a stallion emerged from Göz and copulated with the mare. Then it disappeared into the water. A year passed and a foal of the mare was born in the meantime. One day, the man came down from the plateau again, tied his horse to

black mulberry and stood for prayer. After a while, it must have been that stallion again, he took the mare's foal and disappeared into the water. I heard this legend from my grandfather years ago, and recently from my father and uncle once more.

The Name Of The Mount Keş

Another rumor about Yeşilgöz is as follows. The local people who migrated to the plateau (*these are our fathers, grandfathers and their parents*) used to put the yogurt they made from goat's milk in a white, liquid-permeable cloth bag and spread them on the "say"s (*flat rocks*) there. The juice of these spreaded yogurts was then dried on the faces of these rocks and collected and added to the bread in winter. The aforementioned substance was called "Keş" and it is a type of cottage cheese, curd type that we know. I also remember very well that we ate a lot of this food. Rumor has it that; "Keş Mountain" gets its name from the "Keş" food, similar to cottage cheese, made on a large rock (*the size of this*

Rivayet odur ki; “Keş Dağı” adını, Yeşilgöz’ün arkasındaki yaylada bulunan büyük bir kayanın üzerinde (bu kayanın büyüklüğü 1000 ton civarındır) yapılan çökelek benzeri “Keş” yiyeceğinden alır.

7 kulaç genişliğinde (bu da yaklaşık 10 m civarı bir uzunluk eder) ulu bir ağaçtan bahsetti. Eskiden bu ağacın etrafında konaklarmış. Yaylada evler Keş Dağının önündeki düzlükte kurulur ve hilal şeklinde yerleşilirdi ki bunun hem daha samimi bir ortam oluşturmak hem de güvenlik açısından yapıldığı anlaşılıyor.

Yeşilgöz’ün Kaynakları

Yeşilgöz’le ilgili bir başka rivayeti köylülerin hepsi ağız birliği etmişçesine aynı şekilde anlatırlar. Bir zaman suların yağın yağmurla bulanması, yukarıdan akan derelerin durumu ve biraz da meraktan olsa gerek, bir çuval samanı Keş Dağındaki bir mağara veya su kaynağından veya bir pınardan boşaltıyorlar. Bir zaman sonra da bu samanın Yeşilgöz’den çıktığını görüyorlar. Şimdilerde bilimsel araştırmalara da konu olan bu durum da gösteriyor ki Yeşilgöz mağara, yayla ve dağların zirvelerindeki karların erimesinden beslenmektedir.

Mübarek Bir Kaynak

Asıl Yeşilgöz’le ilgili en önemli ve kayda değer rivayetin gölün kuruması ile ilgili olduğunu düşünüyorum. Bazılarınca birkaç saat, bazılarınca bir gün, bir defasında da dört gün boyunca suyun tamamen kurumaya yakın bir duruma geldiği anlatılır. Bu dört gün olan, en uzun kuruma olayını amcamdan ve babamdan, yani yaşamış ve görmüş kişilerden duyduğumu söylemeliyim. Babam şöyle anlatır; Yeşilgöz’ün üst tarafında bir tarlamız vardı. Temmuz ayının ortalarıydı. Kumçukuru denen bu tarlamızda biz orakla ekin biçerken içme suyumuzu da Yeşilgöz’den çocuklar bidonlarla, kovalarla getirirdi. O günlerden birinde çok şiddetli bir yağmur yağdı oralara. Tansıra, Sivriye, Eşmeye, Küçyurdu, Başlamış, Yastımağara Ballık Boğazı ve Keş Dağına doğru şiddetli yağmur oldu. Keş Dağında ve çevredeki yaylalarda yağın yağmurlar dere yataklarında, vadilerde birleşerek ta Yeşilgöz’e kadar inerler ki bu yağmur sonrasında da öyle oldu. Yaklaşık 5-6 saat sonrasında şiddetli yağın yağmurun getirdiği çamurlar, taşlar, kayalar, odunlar ne varsa birden Yeşilgöz’ün içine doluverdi ve gölün tamamı kan çamur rengini alıverdi.

Aradan bir müddet geçtikten sonra da su tamamen kuruyup kesiliverdi, hiç akamaz oldu ki bir bahçe sulayacak, bir arktan akacak miktarda su kalmadı. Tamamen kurudu desek yeridir. Bu olay 3-4 gün kadar sürdü ve azıcık akan o su da kıpkırmızı renkte aktı.

3-4 günün sonunda her ne olduysa, su kendiliğinden akmaya başladı ve yeniden eski haline döndü. Bazıları bu suyun kuruma esnasında köylülerin duaya çıktığını, kurbanların kesildiğini de anlatırlar ki suyun yeniden akmasının sebebini ancak Allah (cc) bilebilir. Bu olay, babamın söylediğine göre “60’lı yılların sonlarına doğru” gerçekleşir. Suyun şifalı ve mübarek bir kaynak olmasına inanan köy halkı bu kurumunun sebebini o zamanlar yörede konaklayan ABD ve diğer müttefik askerlerine bağlarlar. O askerler Göz’ün başında konaklar, orada yatar, orada kalkar, gölden balık avlarlar, gölün başında da uygunsuz davranışlarda bulunurlarmış. Bunun haricinde yine farklı zamanlarda birçok kez bu şekilde kısa süreli suyun kuruması oldu ama en uzun süreli olanı bu yukarıdaki anlatılanıdır.

Rumor has it that; “Keş Mountain” is named after the “Keş” food, similar to cottage cheese, made on a large rock (the size of this rock is around 1000 tons) located on the plateau behind Yeşilgöz.

rock is around 1000 tons) located on the plateau behind Yeşilgöz. Also, as information, my father told me about a great tree, about 7 fathoms wide (*which is about 10 m long*) on this plateau. They used to stay around this tree in the past. The houses on the plateau were built on the plain in front of Keş Mountain and placed in the shape of a crescent, which seems to have been done both to create a more intimate environment and for security.

The Sources Of Yeşilgöz

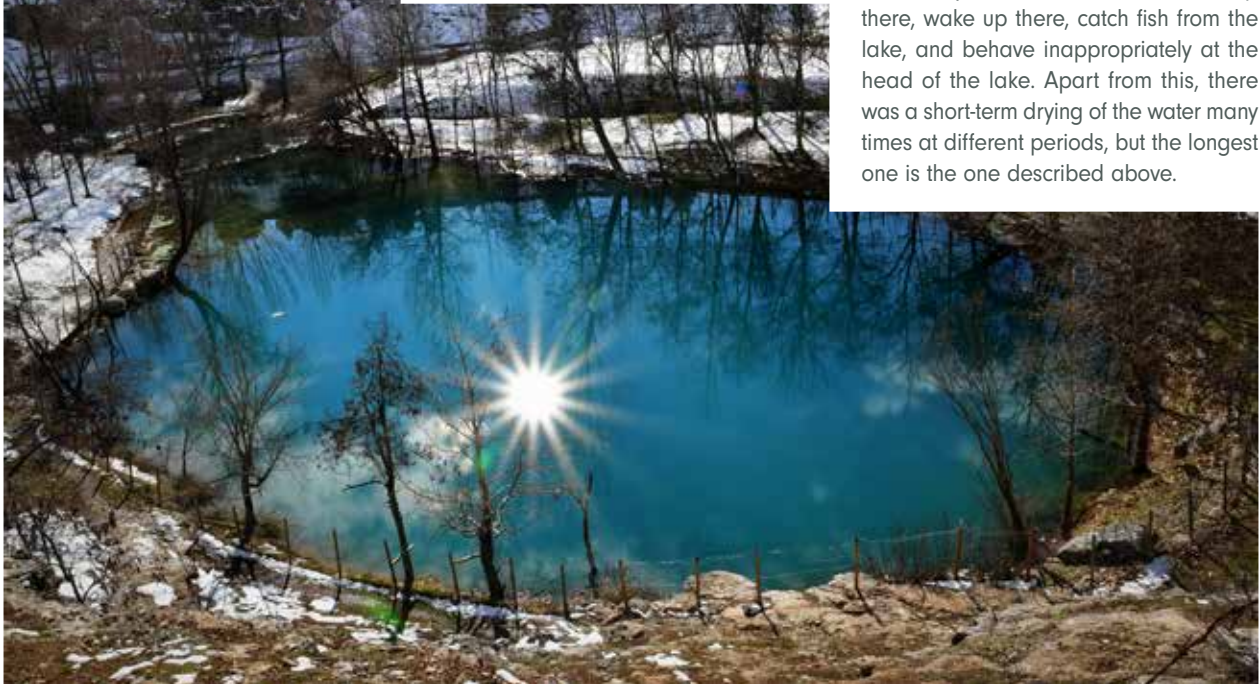
The villagers tell another story about Yeşilgöz in the same way, as if they were unanimous. Once upon a time, they discharged a sack of straw from a cave or water source or a spring on Keş Mountain, perhaps due to the fact that the waters were clouded by the pouring rain, the state of the streams flowing from above, and a bit of curiosity. After a while, they see that this straw comes out of Yeşilgöz. This situation, which is now the subject of scientific research, shows that Yeşilgöz is fed by the melting of snow on the summits of caves, plateaus and mountains.

A Blessed Source

I think the most important and noteworthy rumor about the Yeşilgöz is about the drying up of the lake. It is described by some for a few hours, by others for a day, and once for four days, when the water is almost completely dry. I must say that I heard about this longest drying event of four days from my uncle and my father, people who have experienced and seen it. My father explains: We had a field above Yeşilgöz. It was mid-July. In this field called Kumçukuru, while we were reaping crops with sickles, children from Yeşilgöz would bring our drinking water in bins and buc-

kets. One of those days, it rained heavily there. It rained heavily towards Tansıra, Sivriye, Eşmeye, Kücyurdu, Başlamış, Yas-tımağara Ballık Gorge and Keş Mountain. The rains falling on Keş Mountain and the surrounding plateaus converge in the stream beds and valleys and descend all the way down to Yeşilgöz, which was the case after the rain as well. After about 5-6 hours, the mud, stones, rocks and woods brought by the heavy rain suddenly filled Yeşilgöz and the whole lake turned into a bloody mud color. After a while, the water dried up completely and stopped flowing, and there was no water left to irrigate a garden or flow from an arc. It's okay to say it's completely dry. This event lasted for 3-4 days and that little water flowed in crimson.

After 3-4 days, whatever happened, the water started to flow by itself and returned to its original state. Some also say that during the drying of this water, the villagers prayed and the victims were slaughtered, so that only Allah (swt) knows the reason for the water to flow again. This event takes place in the "late 60's," as my father said. The people of the village, who believe that water is a healing and blessed source, attribute the reason for this drying up to the US and other allied soldiers staying in the region at that time. Those soldiers would stay at the head of the Göz, sleep there, wake up there, catch fish from the lake, and behave inappropriately at the head of the lake. Apart from this, there was a short-term drying of the water many times at different periods, but the longest one is the one described above.

YEŞİLGÖZ'ÜN RENKLERİ

THE COLORS OF YEŞİLGÖZ

Hakkında anlatılan efsanelerle birlikte su kaynağının bulunamıyor ve yıl içerisinde değişen renginin açıklanamıyor olması buranın "Gizemli Cennet" adıyla da anılmasını sağlamış.

Its nick-name, "The Mysterious Paradise," stems from legends that had been told as well as the fact that its source cannot be determined and that the reason for its shifting colors is unknown.

ALP EROĞLU

Esasen Maraş'ın doğal güzellikleri anlatılmakla bitmez. Başkonuş Yaylası, Fırız Mesire Alanı, Kanlıböğeti... Bu sayısız isimlerin yanında biri var ki güzelliğinin yanında sırlarla dolu olması ilgi çekiciliğini diğerlerine nazaran bir kat daha artırıyor.

Hakkında anlatılan efsanelerle birlikte su kaynağının bulunamıyor ve yıl içerisinde değişen renginin açıklanamıyor olması buranın "Gizemli Cennet" adıyla da anılmasını sağlamış. Çınarlar ve salkım söğütlerinin su kenarındaki görüntüleriyle beraber Yeşilgöz Mesire Alanı dört mevsim yoğun ilgi görüyor.

Hayranlık uyandıran Yeşilgöz'ün suyu 20 metre derinlikteki bir obruktan çıkıp Tekir Deresiyle birleşiyor. Su, yazın bile çok soğuk. Öyle ki ayağınızı deryeye soktuktan birkaç dakika sonra parmaklarınızda keskin bir acı hissediyorsunuz. Soğuk suyunun yeşil, turkuaz ve mavi renklerini

alması kimine göre güneş ışınlarının suya düşüş açısından, kimilerine göre de obruğun derinliği ve çevresindeki ağaçlardan kaynaklanıyor. Ancak şimdiye kadar ortaya bilimsel bir tanı konulamamış.

Hiç eksilmeden akıp Tekir Deresi ile buluşan suyun nerden geldiği ise bir muamma. Kaynağını tespit etmek için 2008 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Sualtı Topluluğu ile Anadolu Speleoloji Grubu Derneği'nden (ASPEG) 16 kişilik bir ekip kurulmuş. Aynı yıl Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Daire Başkanlığı Sualtı Arama Kurtarma ekibi tarafından da araştırmalar yapılmış. Fakat ne ODTÜ' nün kurduğu ekip ne de belediye hiçbir sonuç elde edememişler.

Belediyeye ait dalgıçlar, obruğun dibine indiklerinde 3 metre genişliğinde ve 3 metre yüksekliğinde mağaraya benzer bir koridorla karşılaşmışlar. Yeşilgöz'deki bu

mağaranın eğimli bir şekilde ilerliyor olmasıysa bir diğer dikkat çekici nokta. Zira bu tür mağaralar yatay bir şekilde ilerlermiş. Bu koridora giren dalgıçlar 135 metre sonra dar bir boğazla karşılaşırken derinliği de 47,5 metre olarak ölçmüşler. Mevcut ekipmanlar nedeniyle daha fazla ilerleyemeyen dalgıçlar geri dönmek zorunda kalmışlar.

Yeşilgöz'ü diğer obruklardan ayıran bir diğer husus ise suyun akış hızı. Başka obruklarda akış hızı fazla olduğu için su bulanık olurmuş. Fakat buradaki suyun akış hızının ideal olduğu gözlemlenmiş. Bu durum derinlerde olmasına rağmen suyun berrak ve görüş imkânının ise çok net olmasını sağlıyormuş.

Gizemi çözülemeyen Yeşilgöz'ün efsaneleri de az değil. Bunlardan en çok konuşulana 20 sene önce yaşanmış. Anlatılanlara göre o sene şiddetli bir yağmur yağmış.

Actually, the natural beauties of Maraş are uncountable: Başkonuş Upland, Fırız Picnic Area, Kanloböğüt... Besides these places, there is one place that is filled with mysteries besides its beauty, which makes it more attractive from the others.

Its nick-name, "The Mysterious Paradise," stems from legends that had been told as well as the fact that its source cannot be determined and that the reason for its shifting colors is unknown. With the reflection of plane trees and drooping willows on the water, Yeşilgöz Picnic Area is frequented in all seasons. Majestical Yeşilgöz's water merges with the Tekir Stream after coming out from a 20 meters depth sinkhole. Its water is quite cold even in summer so that you feel a searing pain on your toes after a couple of minutes when you put your feet into the stream. Meanwhile, according to some people, the colors green, turquoise and blue can

be seen on the cold water welded from sun ray's drift angle; some others argue that it is based on the depth of sinkhole and trees around. However, there is no presented scientific diagnosis so far. It is a mystery where the water that flows unabated and merges with Tekir Stream springs from. A team of 16 researchers from the Middle East Technical University (METU) Underwater Society and the Anatolian Speleology Group Association (ASPEG) was formed in 2008 to identify its source. In the same year, research was also carried out by the Underwater Search and Rescue team of Kahramanmaraş Metropolitan Municipality Fire Department. However, neither the team established by METU nor the Municipality achieved any results.

When the divers of the Municipality descended to the bottom of the sinkhole, they encountered a cave-like corridor

which is 3 meters wide and 3 meters high. Another spectacular point of this cave in Yeşilgöz is its advancing on an incline. This is because such caves run horizontally. Divers who had entered this corridor encountered a narrow strait after 135 meters and measured the depth as 47.5 meters. Divers could not go further due to the lack of available equipment, and they had to turn back.

Another point that differentiates Yeşilgöz from other potholes is the flow rate of its water. The water would be cloudy in other potholes since the flow rate is fast. Yet, it has been observed that the flow rate there is ideal. It results in the emergence of clear water and visual acuity.

The legends of the mysterious Yeşilgöz are numerous. The most popular one occurred 20 years ago. The narratives claim that a gust of rain had happened that year.

Soğuk suyunun yeşil, turkuaz ve mavi renklerini alması kimine göre güneş ışınlarının suya düşüş açısından, kimilerine göre de obruğun derinliği ve çevresindeki ağaçlardan kaynaklanıyor.

Obruktan gelen ve hemen önündeki de-reyle birleşen akıntı kuruyarak su, göl halini almış. Ardından kan şeklinde ak-maya başlamış. Bunun üzerine mahalleli toplanıp dua etmişler. Duadan yarım saat sonra su tekrar eski halini almış.

Yeşilgöz şehir merkezine 60 km uzaklık-ta bulunan Kahramanmaraş – Göksun Karayolu üzerindeki Tekir Mahallesi'nin içlerinde yer almaktadır. Yapımı 2 yıl önce tamamlanan bu yola Edebiyat Yolu denil-mektedir. Üzerindeki tünel ve viyadüklere Maraşlı şair, yazar ve aşıkların isimleri verilmesi hasebiyle bu ismi almıştır.

Edebiyat Yolu göze hitap eden doğa man-zarasıyla beraber geniş ve düzgün bir yola sahiptir. Bundan ötürü Yeşilgöz'e gi-derken rahat bir yolculuk yapabileceğinizi şimdiden gönül rahatlığıyla söyleyebilirim.

Edebiyat Yolu'nda ilerlerken Cahit Zarifoğ-lu Tüneli'ni geçtikten kısa bir süre sonra Te-kir Mahallesi'nin merkezine varacaksınız. Bundan sonra trafik tabelalarına dikkat etmekte fayda var. Tabelalar yardımıyla mesire alanını rahatlıkla bulabilirsiniz. Piknik alanına varmadan önce Yeşilgöz Köyü'nün içinden geçeceksiniz. Köyün temizliği ve yol üzerindeki selvi ağaçları benim kadar sizin de dikkatinizi çekecektir.

Fakat şimdiden uymalıyım. Bu aralar piknik alanında geniş çapta hummalı bir çalışma var. Toplamda otuz üç bin metrekarelik alanda gerçekleştirilen çev-re düzenleme çalışması... Zaten piknik alanına vardığınızda sizi iş makineleri karşılayacak. Çalışma bittiğinde Yeşilgöz yeni yürüyüş yolları, gölet iskelesi, ahşap köprüsü, çocuk oyun alanı ve kent mobilya-larıyla ziyaretçilerini ağırlayacak. Otopark ve yeme, içme alanlarını da unutmuyayım.

Öncelik piknik alanı olsa da bu çalışmalar Yeşilgöz'e ulaşımı sağlayan arter üzerinde de devam edecek. 2500 metre uzunluğun-daki bozulan yol genişletilecek ve sıcak asfalt işlemleriyle düzenlenecek. İşlemler sonunda arter genişliği 7 metreyi bulacak.

Bu çalışmalar sonunda buraya gelen ziya-retçi sayısının artacağına eminim. Aslında, Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi sadece mesire alanının değil şehrin de tu-rizm pazar payını arttıracak bir çalışmaya imza atıyor. Zira yakın civarında bulunan meşhur Tekir Alabalık Tesisi ve yine Ede-biyat Yolu üzerindeki Döngel Mağaraları olumlu yönden nasibini alacaktır.

Çalışmalar devam ettiği için Yeşilgöz'e gidemeyeceğiz diye sakın üzülmeyin. Çünkü belediye, bölgenin bir bölümünü halka açık tutuyor. Şu an için bile gidip görülebilir. Piknik malzemelerinizi alıp, çardaklarında oturup, sevdiğinizlerle güzel vakit geçirebilirsiniz. Ben kısa bir süre önce gittim ve çok beğendim. Yalnız şimdiden uyarımı yapayım. Sabah erken gidin. Zira boş çardak bulamayabilirsiniz.

The flow came from the pothole and merged with the stream ahead and became a lake. Then, it started to flow like blood. Followingly, the folk gathered and prayed. Half an hour after the prayer, the water returned to its usual status.

Yeşilgöz is located in the central area of Tekir Neighborhood that is 60-kilometers-away from the Highway of Kahramanmaraş-Göksun. This road is called the Road of Literature, and was constructed 2 years ago. The tunnels and the viaducts on the road are named after poets, singers and writers from Maraş. The Road of Literature is wide and shaped, and has a wonderful natural landscape. That's why I can unhesitantly say that you would have a comfortable journey on the road to Yeşilgöz. You will arrive in the center of Tekir Neighborhood after you pass through Cahit Zarifoğlu Tunnel in the Road of Literature. You should watch out for traffic sign boards from there. With the help of the signs, you can easily find the picnic area. You will stroll through the Village of Yeşilgöz on the way. You might notice the cleanliness of the village and the cypress trees on the road as I did.

Henceforth, I have to warn you that a huge effort has been shown in the making of new picnic areas. It is a landscape plan for 3000 meters squared in total. When you arrive in picnic areas, you will encounter heavy equipment. When the work is done, Yeşilgöz will host its guests with new walking trails, the pier of the pond, wooden bridge, playing area for children, and park furniture. We should also mention the parking lot and restaurant and cafes. The priority belongs to the picnic area, but constructions will be held on the arterial road of Yeşilgöz as well. The corrupted 2500-meter-long road will be widened and rebuilt with hot asphalt. At the end of the process, the width of the arterial road will reach 7 meters.

I believe the number of visitors will rise after the construction process. Actually, Kahramanmaraş Metropolitan Municipality contributes not only to the picnic areas but also touristic activities. It is because

nearby places such as Tekir Trout Institution and Döngel Caves on the Road of Literature will be positively affected.

Don't worry if you think you cannot visit Yeşilgöz due to the construction. The municipality opened a part of the area for visit. You can go and visit even now. You can pick up your picnic equipment, take a seat in an arbor and have a good time with your beloved. I visited a short while ago and loved it there! I just advise you to go there early in the morning. Otherwise, you may not find an available arbor.

According to some people, the colors green, turquoise and blue can be seen on the cold water welded from sun ray's drift angle; others argue that it is based on the depth of sinkhole and trees around.

UNUTULMUŞ ŞAIRLER KATALOĞUNDA BİR ŞAİR:

ŞEREF TURHAN

A POET IN FORGOTTEN POETS
CATALOGUE: ŞEREF TURHAN

Lirik, kırılğan bir şair Şeref Turhan. Yer yer Garip şiirinin gündelik temalarına, yer yer de İkinci Yeni'nin dili zorlayan anlayışına ve yer yer de hece şiirinin söyleyiş estetiğine yaslanıyor.

Şeref Turhan is a lyrical and fragile poet. He sometimes writes on the everyday themes of Garip poetry, sometimes on the language-forced understanding of the İkinci Yeni, and sometimes on the phrasing of syllabic poetry.

MUSTAFA KÖNEÇOĞLU

Şiir yıllıklarının ya da cönklerin unutulmuş şairler kataloğu olduğunu hepimiz biliriz. Belki de unutulmuş şairler yerine "ölü şairler" demeliyim; ama bir şair olarak gönlüm buna pek el vermiyor. Yazarak zamana direnmeye çalışan şairler açısından ölmekle unutulmak arasında fazla bir fark yok. Bununla birlikte, zamanın kıyıcılığını aşarak yeni nesillere sesini ulaştırabilmiş şair sayısı unutulmalarının yanında o kadar az ki, nerdeyse yazmayı beyhude bir uğraş olarak göreceğiz. Fuzûlî'nin, Nâbî'nin ya da Şeyh Galip'in çağdaşı olup da cönkler arasında unutulmuş yüzlerce şair var. Keza Yahya Kemal'in, Ahmet Haşim'in, Necip Fazıl'ın, Nazım Hikmet'in ya da diğer büyük şairlerimizin yanı sıra, belli bir estetik seviyeyi tutturmasına rağmen unutulup giden onlarca şair!.. Kimisi birkaç kitapla kimisi de birkaç güzel

şiirle unutulan şairler kataloğundaki yerini almış. Bazen mesut bir tesadüf bizi onlarla tanıştırdı. Tıpkı benim şair Şeref Turhan'la tanışmam gibi. İsmi yıllardır duymakla birlikte, doğrusu bu kadar iyi bir şairle karşılaşacağım aklımın ucundan bile geçmezdi. Onunla ilgili olarak zihnimde, Nuri Pakdil'in, Rasim Özdenören'in, Cahit Zarifoğlu'nun yanında, adı sıklıkla anılan, genç yazarları destekleyen, sanat ve kültüre meyilli bir gazeteci imgesi vardı. Ta ki, tek şiir kitabı *Bildiri*'yi okuyana kadar. Zihnimdeki mahut imge nedeniyle kitabı başta fazla önemsemedim. *Bildiri*'nin yanında bir de *Maraslı Şairler Antolojisi* var. Antolojinin önsözünü de Nuri Pakdil yazmış. Her iki kitap cep boy diye adlandırdığımız boyutta. Merhum şair bunları kendi matbaasında, 1960'ta basmış. *Bildiri*'yi öylesine karıştırırken bir şiirde durdum,

durmak zorunda kaldım; daha doğrusu şiir beni durdurdu. Şiirin başlığı şöyle: "İlk Sevilerde İnsan Susması Sonuçları" Yıllardır yaşamakta olduğum şehirde modern şiirimizin güzel bir örneğiyle karşılaşmak hem şaşırttı hem de heyecanlandırdı beni. Şiir, sanki İkinci Yeni şairinin elinden/dilinden çıkmış gibi taze, yeni ve başka:

*Adamın elinde bıçak
Bıçağın elinde adam
Sonra hep bir adam hep bir bıçak
Topu-topu bir ölü. (Bildiri)*

Bu güzel şiirden sonra kitaptaki diğer şiirleri de okudum; lirik, kırılğan bir şair Şeref Turhan. Yer yer Garip şiirinin gündelik temalarına, yer yer de İkinci Yeni'nin dili zorlayan anlayışına ve yer yer de hece şiirinin söyleyiş estetiğine yaslanıyor.

Şeref Turhan, Nuri Pakdil

We all know that poetry annuals or "cönk"s are forgotten poets catalogues. Maybe I should name them dead poets instead of forgotten poets, but I just cannot because I am a poet too. There is no difference between being dead and forgotten for poets who tried to resist time with their poems. However, the number of poets who have overcome the cruelty of time and conveyed their voice to new generations is so few compared to the forgotten ones, that we will almost see writing as a futile endeavor. There are hundreds of contemporary poets of Fuzûli, Nâbi, or Şeyh Galip, written and forgotten in cönks. So many poets forgotten even though they have succeeded to have an aesthetic level just like Yahya Kemal, Ahmet Haşim, Necip Fazıl, Nazım Hikmet and other important poets.

They are all recorded in the catalogue, some with the books they have written and some with poems. Sometimes a nice coincidence meets us two. Like how I met with poet Şeref Turhan. I have heard his name before but I would never think that we would meet this way. In relation to him, I had the image of a journalist who is often mentioned, who supports young writers and who is inclined towards art and culture, alongside Nuri Pakdil, Rasim Özdenören, and Cahit Zarifoğlu. That is, until I read his only poetry book, *Bildiri*. I didn't pay much attention to the book at first because of the particular image in my mind. Besides *Bildiri*, there is an *Anthology of Poets from Maraş*. Nuri Pakdil wrote the foreword of the anthology. Both books are in what we call pocket size.

The deceased poet printed them in his own printing house in 1960. While I was reading *Bildiri*, I stopped at a poem, I had to stop; in fact, poetry stopped me. The title of the poem is: "Human Silence in the First Levels Results". I was surprised and excited to encounter a beautiful example of our modern poetry in the city where I have been living for years. The poem is fresh, new and different, as if it came out of the hand/language of the İkinci Yeni poet:

*The knife in his hand
The man in its hand
Then a man and a knife
There you have a dead (Bildiri)*

After reading this I read other poems in the book, Şeref Turhan is a lyrical and fragile poet. He sometimes writes on the everyday themes

Fakat kendi sesini çoktan bulmuş, özge ve rahat bir söyleyiş yakalamış, yaşadığı dönemin sanat-edebiyat yönelimlerine vakıf olmuş bir sanat adamı. Kaderin bir cilvesi olsa gerek bu sanat adamı, sözünü ettiğim unutulmuş şairler kataloğundaki yerini erkenden almış. Bu önemli şairle ilgili bir çalışma var mı yok mu diye soruştururken, güzel bir kadirşinaslık örneği olarak, Serdar Yakar'ın Ukde Yayınlarından çıkan *Şeref Turhan'ın Bütün Şiirleri* adlı çalışmasından haberdar oldum.

Serdar Yakar, *Şiir İçin Şiir Gibi Yaşayan Adam: Şeref Turhan* başlıklı giriş yazısında önemli bilgiler aktarıyor. Rasim Özdenören'in, Şeref Turhan'ı, kendisi ve arkadaş grubu için bir şans olarak gördüğünü, "Şarkı" adlı şiirinin Cahit Zarifoğlu'nun dilinden düşmediğini, Nuri Pakdil'le yakınlıklarını, şairin yerel ve ulusal gazetelerde yazılar yazdığını, şiirsiz bir hayatın duygusuz bir hayat olacağından, "duygusuz" bir hayata razı olmadığını ve "Salt var olduğum için yaşamak istemem." dediğini, Serdar Yakar'ın çalışmasından öğreniyoruz. "Yazmanın, ama sürekli yazmanın gereğine inanıyorum. İnsanoğlu ancak böyle kurtulabilir tükenmekten" diyen bir şairin, yazmayı bırakarak unutulmuş şairler kataloğuna girme öyküsü de

Nuri Pakdil, Rasim Özdenören, Alaeddin Özdenören, Akif İnan, Şeref Turhan

Yahya Kemal'in, Ahmet Haşim'in, Necip Fazıl'ın, Nazım Hikmet'in ya da diğer büyük şairlerimizin yanı sıra, belli bir estetik seviyeyi tutturmasına rağmen unutulup giden onlarca şair!..

çili bir manifesto gibi: "Yıllar önce basılan 'Acılar Baladı'ndan bu yana şiir yazma alışkanlığımı yitirdim. Sanırım bu yitişle başladı yılların iyi şeyler getirmeyişi, ya da bu yitişle koptum sanattan, edebiyattan. Sanattan, edebiyattan soyutlanmak kişinin en iyi, en güzel, en gerekli yönlerini alıp götürüyor. Ak duygularla beslenen yüreklerdeki sevecenliği kanatıyor,

giderek tüketiyor onu. Tükeniş, ölümü değil midir güzelliğin? Oysa, ozanın işlevi, korumak değil midir güzelliği?"¹

Şair, yazsa kim bilir hangi güzellikleri çoğaltacaktı, kim bilir hangi nedenlerle koruyamadı çok sevdiği güzelliği; niçin sanattan, edebiyattan erkenden soyutladı kendisini ve niçin ölüme sessizce razı oldu? Elbette bize meçhul bir hikâyesi vardır şairin. Fakat biz Cahit Zarifoğlu'nun çok sevdiği "Şarkı" adlı şiirinin ilk dördlüğüyle bitirelim yazıyı. Dörtlüğü okurken, bir yandan da Ahmet Muhip'in, Cahit Sıtkı'nın ve hatta Tanpınar'ın Türkçesindeki eşsiz müziği hatırlayalım.

*Bir şarkı var söyleyemediğim
Ölüm kadar ağır
Her duyuşumda bu şarkıyı
İsteklerim dua-dua dağılır*

¹ Serdar Yakar, Şeref Turhan'ın Bütün Şiirleri, Ukde Yayınları, Kahramanmaraş, 2012.

Şeref Turhan, Nuri Pakdil

So many poets forgotten, even though they have succeeded to have an aesthetic level just like Yahya Kemal, Ahmet Haşım, Necip Fazıl, Nazım Hikmet and other important poets.

of Garip poetry, sometimes on the language-forced understanding of the İkinci Yeni, and sometimes on the phrasing of syllabic poetry. But he has his own voice, has a clear way with his words, an artist who was aware of the art-literature tendencies of the period in which he lived. But unfortunately, he got into that catalogue way too early. While investigating whether there is a study

about this important poet or not, as a good example of appreciation, I became aware of Serdar Yakar's work titled *Şeref Turhan'ın Bütün Şiirleri* (*Şeref Turhan's All Poems*) published by Ukde Publishing. Serdar Yakar provides important information in his introductory article titled *The Man Who Lives Like Poetry for Poetry: Şeref Turhan*. That Rasim Özdenören sees Şeref Turhan as a chance for himself and his group of friends, his poem named "Şarkı" is kept on being read by Cahit Zarifoğlu, his closeness with Nuri Pakdil, the poet wrote articles in local and national newspapers, a life without poetry is emotionless. Since there will be a life, he does not agree to a "feelless" life and says, "I don't want to live just because I exist." We learn what he said from the work of Serdar Yakar. The poet who said "I believe that writing, writing non stop is necessary. It is the only way to save the

humankind." has a story of entering the forgotten poets category, almost like a sad manifest: "I have lost the habit of writing poetry since "Açılar Baladı", which was published years ago. I think it started with this loss, the years did not bring good things, or I broke away from art and literature with this loss. Being isolated from art and literature takes away the best, most beautiful and most necessary aspects of a person. It bleeds the tenderness of hearts fed with white feelings, gradually consuming it. "Is not extinction the death of beauty? However, isn't the poet's function to preserve beauty?"

If the poet had written, who knows what beauties he would have multiplied, who knows for what reasons he could not preserve the beauty he loved so much; why did he isolate himself from art and literature early and why did he quietly consent to death? Of course, the poet has an unknown story to us. But let's finish the article with the first stanza of Cahit Zarifoğlu's favorite poem "Şarkı". While reading the stanza, let's remember the unique music in Turkish of Ahmet Muhip, Cahit Sitki and even Tanpınar.

*There is a song that I cannot sing
Heavy as death
Every time I hear it
My wishes are scattered into prayers*

DR. MUSTAFA KÖK:

"ŞÜPHE SİZ, OKUMAK BİR MERAK VE ZEVK İŞİDİR"

DOUBTLESSLY, READING IS CONNECTED WITH CURIOSITY AND PLEASURE

10. sayımızda Dr. Mustafa Kök'le çocukluk yıllarını konuşmuştuk. Söyleşimiz bu sayıda onun yazdığı eserleri, lise ve üniversite yılları, Kahramanmaraş'ın dün ve bugününe dair gözlem ve tespitleri doğrultusunda devam ediyor.

In our 10th edition, we talked with Dr. Mustafa Kök about his childhood. Our conversation continues in line with about his works, high school and university years, and the past and his observations and determinations about present of Kahramanmaraş.

Söyleşi: ÖMER YALÇINOVA

Çocukluk yıllarınızdaki Kahramanmaraş'ı bize anlatır mısınız? İnsanı, şehir yapısı, doğası ve kültürüyle birlikte... O yılların Kahramanmaraş'ıyla günümüz Kahramanmaraş'ı arasında ne gibi farklar görüyorsunuz?

Önceden söylediğim gibi, ben Elbistanlı olduğum için çocukluğum orada geçti ve Maraş'tan (malûm, henüz "Kahraman" sıfatı da eklenmemişti), ancak ortaokul sonrası gelip geçmeye başladım. 1962 baharında Elbistan'dan, sanırım bir sınav dolayısıyla ilk gelişimde çok heyecanlıydım. Çünkü ilk defa yaklaşık 60 bin nüfuslu olduğunu öğrendiğimiz bir "büyük şehre", hem de kendi ilimize giriyorduk (1960 sayımına göre merkez nüfus 54.447, 1965'te 62 bin küsur).

Bugünden o günkü Maraş izlenimlerime bakınca, ne kadar da sakin bir şehirdi. Düz ovada durgun akan bir ırmak kadar sakin göründüğünü söyleyebilirim. Bakırcılar Çarşısı'nın çekiç sesleriyle otobüs garajlarının gürültüsü de olmasa (malûm, bugünkü Selçuk İş Hanının yerinde), başka bir ses duyulmazdı âdeta... Ne kadar az araba vardı!.. Kimsenin binmediği, âdeta boş hareket eden bir belediye otobüsü olduğunu hatırlar gibiyim (acaba sayısı kaç taneydi?). Ama gelip geçtikçe çarşısını, özellikle Kapalı Çarşısı'nı hayranlıkla gezdiğimiz aklımızda. Garajların üst tarafından kalkan dolmuş taksilerle, özellikle bahar aylarında yemyeşil ovasından geçerek Antep'e giderdik. Elbistan gibi, zemin ya da çoğu tek katlı evlerde oturulduğu belli olan (o yıllar apartmanları

henüz filmlerde gördük) her yanından şarıl şarıl sular akan yeşil bir Anadolu şehri.

1979 Kasım ayından itibaren ise (10 yıllık bir Erzurum ikametini hâric) hep burada oturdum. 1979'dan Erzurum'dan ayrıldığımız 1987'ye kadar bile bu şehir ana dokusunu nerdeyse korudu denebilir. Özal döneminin getirdiği kooperatifleşmeyle birlikte genişleme ve büyüme başlasa bile, henüz şehrin çevresi bağlar-bahçelerle, marul tarlalarıyla donatılı ve apartmanlar azami 3-4 katlıydı. 1997'de döndüğümüzde ise şehir çeperlere doğru hızla büyümüş, zeytinlik ve bağların yerinde yeller esmeye başlamış, "Binevler" semtiyle Üngüt'e yaklaşmıştı. O günden bu güne geçen 25 yılda ise geldiğimiz nokta malûm: İlk geldiğim yıldan bu yana nüfusu

Mustafa Kök, Ezel Elverdi

Can you tell us about Kahramanmaraş in your childhood years? Along with its people, city structure, nature and culture... What kind of differences do you see between Kahramanmaraş of those years and today's Kahramanmaraş?

As I said above, since I am from Elbistan, I spent my childhood there and I started to get about Maraş (you know, the adjective "Hero" had not been added yet back then), after secondary school. In 1962 spring when I first came, I suppose that it was because of an exam, I was so excited. Because for the first time, we were entering a "big city", which we learned had a population of approximately 60 thousand, as well as it is our own city (according to the 1960 census, the central population

was 54,447, in 1965 it was over 62 thousand-odd). Looking at my impressions of Maraş from today, what a quiet city it was. I can say that it looked as calm as a still flowing river on the flat plain. If it were not for the hammering sound of the coppersmiths' bazaar and the noise of the bus garages (in the place of today's Selçuk İş Han, as you know) there would be no other sound. There used to be so few cars... I seem to remember that there was a city bus going around almost empty, like no one got on. (I wonder how many there was...) But I still remember that as we were passing by we visited the bazaars, especially The Grand Bazaar with admiration. We used to go to Antep, especially in the spring, by taking the minibus taxis departing from the top of the garages, passing through the

lush plain. Just like Elbistan, Maraş was a green Anatolian city with flowing waters all around, evidently inhabited in ground or mostly single-storey houses (we used to see apartments in the movies in those years).

Since November 1979, I have always lived here (except for a 10-year residency in Erzurum). It can be said that this city almost preserved its main texture from 1979 until 1987 when we left Erzurum. Even though the expansion and growth started with the cooperatives brought by the  zal period, the surrounding of the city is still equipped with vineyards-gardens, lettuce fields, and the apartments have a maximum of 3-4 floors. When we returned in 1997, the city had grown rapidly towards the periphery, olive groves and vineyards were gone fo-

tam 10 katı artmış, etrafındaki bilmem kaç köyü de yutmakla 600 bini aşmış bir şehir!... Üniversiteden Ahır Dağı yamaçlarına bakınca, dağın orta yerine kadar tırmanmış, heyula gibi dikilen serapa bir beton ormanlığı. Peki, böylesi doğru değil idiyse, ne yapılabilirdi? Uzun hikâye!..

Öğrencilik yıllarınızdan en çok neyi özlüyorsunuz? Bir arkadaş, öğretmen, bir ders, aktivite...

Liseli yılların arkadaşlıkları bir başka oluyor galiba. Daha içten, daha fedakârca... O yıllardan iki arkadaşım vardı, ikisini de geçtiğimiz yıllarda kaybettik. Birisi sonra FKB öğretmeni olan kendi köyümden Mustafa Pakdil, maalesef 23 Ocak 2014 yılında dramatik bir şekilde, İzmir’de hayata vedâ etti. Diğeri de okuduğu İstanbul Hukuk Fakültesini bırakıp sonra sınıf öğretmenliğini seçen İslâhiyeli Ökkeş Şentürk ki, onu da 20 Kasım 2017’de kaybettik. Her ikisiyle de hem lise- de hem İstanbul’da beraberdik. Her ikisi de

zekî ve kabiliyetli oldukları hâlde inanılmaz sebeplerle yeteneklerinin meyvelerini de-remeden yaşadılar ve göçtüler. Karşılıksız sevgi ve bağlılıklarımız vardı. Sanatkâr olsam, her ikisinin de romanını yazmak isterdim. İkisini de özlemle anıyorum. Öğretmen olarak Prof. Nermi Uygur’un ders anlatışını özlemem mümkün değil, felsefeyi şiir gibi anlatırdı. Aktivite olarak da, çok azına katılabildiğim İstanbul’daki Nurettin Topçu sohbetlerine niye daha çok katılamadım diye hayıflanırım. Tarihçi Prof. Ali Birinci (2008-2011 arası TTK Başkanı) arkadaşımız Ankara’da Siyasal Bilgiler öğrencisi iken, 1960’ların sonunda sırf onu dinlemek için her cuma akşamı çıkıp en ucuz otobüslerle sabah İstanbul’a iner, cumartesi *Hareket* dergisinde öğlen sohbetine katılıp yine en ucuz otobüslerle akşamına dönermiş. İşte bir insanı keşfetmek ve sevmek budur. (Bkz: *Bir İnsanla Karşılaşmak*, Dergâh y. 2020) Andıklarımızın cümlesine rahmet olsun.

Elbistan gibi, Maraş da zemin ya da çoğu tek katlı evlerde oturulduğu belli olan her yanından şarıl şarıl sular akan yeşil bir Anadolu şehriydi.

İlk okuduğunuz kitaplar nelerdi? Ayrıca mutlaka okunmalı diye tavsiye edeceğiniz kitaplar hangileridir?

İlk gençlik yıllarımızda tarihî romanlar olarak Abdullah Ziya Kozanoğlu’nun kitaplarını okuduğumu hatırlıyorum. Ama meslekî sebeplerden midir nedir, daha lise çağlarından itibaren ağırlıklı olarak fikrî eserler tercihim oldu. Kitap değil de birkaç yazar ismi zikrederim isterseniz. Bilgelik ve erdem konuları için Eflâtun (Platon)’un diyaloglarını (özellikle *Sokrates’in Savunması*’nı), tarihin romanlaştırılması örnekleri için Mustafa Necati Sepetçioğlu’nu ve Kemal Tahir’i (özellikle *Kilit ve Yol Ayrımı*’nı), fikrî eserlerde ise mizaç ve görüş farkına bakılmaksızın Ziya Gökalp’tan, Nihal Atsız’dan Nurettin Topçu’ya, Attilâ İlhan’a kadar, (Erol Güngör ve Cemil Meriç dâhil) tavsiye edebiliriz. Şüphesiz, okumak bir merak ve zevk işidir, insanın kendisi koklayarak bulmalı, ya da bulur zaten.

Kahramanmaraş’ta yani kendi memleketinizde öğretmen olmak nasıl bir duygudur?

Vallahi, işin doğrusu kendi evinde olmanın sıcaklığı gibi bir şeydir, diyebiliriz. Ama bana sorarsanız, daha başarılı bir eğitim ve bilim hayatı için, gurbette olmak lâzım demek isterim. “Ev”, insanı dağıtır çünkü... Hatta idarecilerin yerinde olsam, özellikle akademi- de (istisnalar dışında) 50 yaşına kadar rotasyonu mecbur tutarım. Görün, nasıl verimli iş ve hizmet üretilmiş!..

Akademik çalışmalarınızı da sormak istiyoruz. Bildiğim kadarıyla Nurettin Topçu’nun öğrencisisiniz. Sonrasında Nurettin Topçu’nun eserlerine dair bir kitap çalışmanız da oldu. O süreci anlatır mısınız?

Ben Nurettin Topçu’nun hem bilinen anlamda öğrencisi değilim hem de en başlıca- rından öğrencisi sayılırım. Biz üniversitede felsefe okurken, o bir felsefe doçenti olarak

Just like Elbistan, Maraş was a green Anatolian city with flowing waters all around, evidently inhabited in ground or mostly single-storey houses.

rever , and it approached Üngüt with the "Binevler" district. The point we have come to in the 25 years that have passed since that day is known: A city whose population has increased 10 times since the first year I came, and has exceeded 600 thousand by swallowing numerous villages around it!... When you look at the slopes of Ahir Mountain from the university, it is an entire concrete forest that climbs up to the middle of the mountain and stands like a specter. Well, if that wasn't true, what could be done? Long story!..

What do you miss most from your student years? A friend, a teacher, a lesson, an activity...

I guess the friendships of high school years are different. More sincere, more self-sacrificing... I had two friends from those years, both of them passed away in the past years. From my own village, Mustafa Pakdil, who later became a science teacher, unfortunately passed away on January 23, 2014 in a dramatic way in İzmir. The other one is Ökkeş Şentürk from İslâhiye, who left the Istanbul Faculty of Law he studied and then chose to become a primary school teacher, and we lost him on November 20, 2017. We were together with both of them both in high school and in Istanbul. Although both were smart and talented, they lived and passed away without reaping the fruits of their talents for unbelievable reasons. We had unconditional love and commitment. If I were an artist, I would like to write a novel for both. I remember both of them fondly. It is impossible not to miss Prof. Nermin Uygur's lessons as a teacher, she used to tell philosophy like a poem. And as an activity, I regret why I couldn't participate more in Nurettin Topçu's conversations in Istanbul, which I could only attend a few of. While our friend was a Political Science student in Ankara in late 1960s, historian Prof. Ali Birinci (Turkish Historical Society President between 2008-2011) would go out every

Friday evening and get off in İstanbul in the morning with the cheapest tickets just to listen to him. He would join the afternoon talk in the *Hareket (Movement)* magazine on Saturday and return in the evening with the cheapest tickets as well. That is what it is to discover and love a person. (See also: *Bir İnsanla Karşılaşmak/Encountering A Person*, Dergâh Publications, 2020) May God bless all the people we mentioned.

What were the first books you read? Also, what books would you recommend as a must-read?

I remember reading Abdullah Ziya Koza-noğlu's books as historical novels in our early youth. But whether it is for professional reasons or not, I have mainly preferred intellectual works since high school years. Let's mention a few authors, not a book. We read Plato's Dialogues (especially *Socrates' Defence*) for the subjects of wisdom and virtue, Mustafa Necati Sepetçioğlu and Kemal Tahir [especially the *Lock and*

the Crossroads (Kilit ve Yol Ayrımı)] for examples of novelization of history and in intellectual works, we can recommend Ziya Gökalp, Nihal Atsız, Nurettin Topçu, Attilâ İlhan (including Erol Güngör and Cemil Meriç), regardless of the difference in temperament and opinion. Undoubtedly, reading is a matter of curiosity and pleasure, one must smell it out, or one will find it anyway.

How does it feel to be a teacher in Kahramanmaraş, in your own hometown?

Frankly, the truth of the matter is, we can say that it is like the warmth of being in your own home. But if you ask me, I would like to say that for a more successful education and scientific life, it is necessary to be abroad. Because "home" distracts people. In addition, if I were in the place of administrators, I would oblige rotation until the age of 50, especially in academia (with exceptions). See how efficient work and service were produced!..

Öğretmen olarak Prof. Nermi Uygur'un ders anlatışını özlememek mümkün değil, felsefeyi şiir gibi anlatırdı. Aktivite olarak da, çok azına katılabildiğim İstanbul'daki Nurettin Topçu sohbetlerine niye daha çok katılamadım diye hayıflanırım.

İstanbul Erkek Lisesinde öğretemdi. Ben onu henüz lise öğrencisi iken kitaplarıyla tanıdım. İstanbul'a varınca 1966 başından itibaren yeniden çıkarılan *Hareket* dergisi kanalıyla sohbetlerine de katıldım. 1969'da son sınıftayken de sırf derslerini izlemek için pedagojik formasyon programını ondan aldım. Böylece bir döneme yakın felsefe ve mantık derslerini izleyip, program gereği bir gün de ben ders anlattım, o izledi ve bizim ilgili dosyamızı tanzim etti. Bu anlamda fiilen öğrencisi de sayılabilirim. Ama asıl öğrencisi sayılmamızın sebebi, ona büyük ölçüde fikren de bağlı oluşumuzdandır dense yeridir. 15 yıl lise öğretmenliğinden sonra geç de olsa üniversiteye geçince, orada hocalıkla beraber ilk işim yüksek lisans yapmak oldu ve Topçu hocanın, büyük ölçüde *Conformisme et Révolte* adıyla 1934 yılında Fransa'da yayımlanmış doktora tezinden hareketle din felsefesini inceledim. (1995'de *Nurettin Topçu'da Din Felsefesi* başlığıyla yayımlandı.)

Ardından Fransızca öğretim görevlisi Musa Doğan arkadaşısıyla birlikte söz konusu doktora tezini *İsyan Ahlâkı* adıyla tercüme edip yayımladık (ilk baskısı 1995 ve 25. baskısı "Tamamlayıcı Gözden Geçirme"yle birlikte 2021, Dergâh y.). Bu kitabın, olabildiği kadar aslına yakın tercümesi için ömrümü verdim, desem yerdir (tabii, helâl ü hoş olsun ve bunun hikâyesini 25. baskısında anlattık). Ayrıca onun başta ahlâk ve din felsefesi olmak üzere çeşitli fikirleri üzerine onlarca yazı yazıp tebliğler sunmak nasip oldu. (Dua edin hepsi kitaplaşsın inşallah!)

Henri Bergson'a duyduğunuz ilgi de Nurettin Topçu'ya mı dayanıyor? Yüzlerce belki binlerce filozof içinden Bergson'u tercih etmeniz nedeni nedir?

Evet, büyük ölçüde öyle... Tabii, felsefenin hakikat araştırmasında akıl ve deneyin yanında sezginin yeri ve değerini merak etmemizin rolü de var şüphesiz. Batı düşüncü tarihinde, özellikle yakın çağda bunu en sistematik olarak inceleyen Bergson'dur. Nurettin Topçu Bergson adıyla yayımlanan doçentlik tezinde, sezgi metodunu genel olarak incelemiştir. Biz ise yaptığımız doktora tezi bağlamında, din ve dünya görüşü cihetiyle ele almaya çalıştık. (*Mistik Dünya Görüşü ve Bergson* başlığıyla 2001'de yayımlandı.)

Emekli olduktan sonra yazmayı bırakmadınız. Elbistan'ın Sesi gazetesinde, Dergâh dergisinde yazdıklarınızı görüyoruz. Yeni bir kitap çalışmanız olacak mı?

"Emekli olduktan sonra yazmayı bırakmak" ne kelime, aksine yazacağı olan insanlar, verimli çalışmak ve eserlerini yetiştirmek için emekli oluyorlar. Vaktiyle İsmail Fenni Ertuğrul, Cahit Kayra, Prof. Faruk Sümer ve en son Prof. Orhan Okay hoca bunun en güzel örnekleridir. Fakat maalesef aynı şeyi bazı engeller yüzünden kendim yapabilmemiş değilim. Evet, hâlen bir şeyler yazmaya çalışıyoruz. (Zikrettiklerinizden başka bazı akademik dergilerde, *Türk Yurdu*'nda ve Maraş gazetelerinde de yazıyoruz.) Ama yaş gelip geçtiği için öncelikle bu güne kadar yazdıklarımızı kitaplaştırmanın, sonra da iki yarım çalışmayı tamamlamanın, nihayet baskısı tükenen kitapları gözden geçirip yeni baskılarını yaptırmamızın hayali peşindeyiz. Dua edin, "salt hayal" olarak kalmasın!..

It is impossible not to miss Prof. Nermi Uygur's lessons as a teacher, she used to tell philosophy like a poem. And as an activity, I regret that I couldn't participate more in Nurettin Topçu's conversations in Istanbul, which I could only attend very few of.

We would also like to ask about your academic studies. As far as I know, you are a student of Nurettin Topçu. Afterwards, you also worked on a book about the works of Nurettin Topçu. Can you describe that process?

I am not a student of Nurettin Topçu in the usual sense, but I am considered one of his most devoted students. While we were studying philosophy at the University, he was a philosophy associate professor at Istanbul Boys' High School. I got to know him through his books when I was still a high school student. When I arrived in Istanbul, I also participated in his conversations through the Hareket (Movement) magazine, which was re-published from the beginning of 1966. In 1969, when I was in my senior year, I took the pedagogical formation program from him just to attend his lectures. Thus, I followed the Philosophy and Logic courses for almost one semester, and I gave lectures one day as per the schedule, he watched and arranged our relevant file. In this sense, I can be considered a de facto student. However, it is appropriate to say that the reason why I am not considered as his main student is because I was largely intellectually attached to him. After 15 years of being a high school teacher, when I went to the University, albeit late, my first job there was to do a master's degree beside of being a teacher, and I studied the philosophy of religion, mostly based on the doctoral thesis of Topçu, which was published in France in 1934 under the name of *Conformisme et Révolte*. (It was published with the title *Philosophy of Religion in Nurettin Topçu* in 1995.) Then, together with my friend Musa Doğan, a French lecturer,

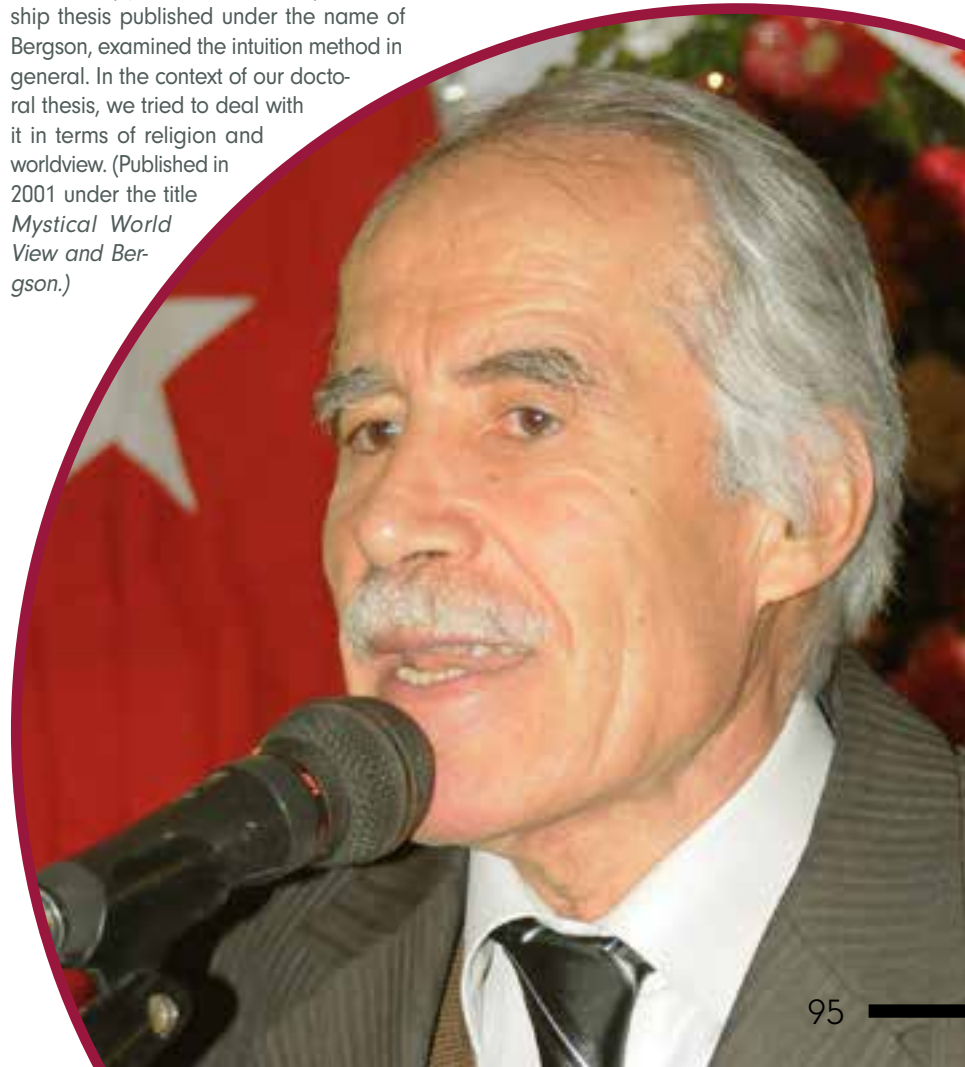
we translated and published the aforementioned doctoral thesis under the name of *Rebellion Ethics* (first edition 1995 and 25th edition together with "Complementary Review" 2021, Dergâh Publications). I have given my life for the translation of this book as close to the original as possible (of course, let it be halal and we told the story of it in its 25th edition). In addition, I had the chance to write dozens of articles and present papers on his various ideas, especially moral and religious philosophy. (Pray, I hope they all become a book!)

Is your interest in Henri Bergson also based on Nurettin Topçu? Why do you prefer Bergson among hundreds, perhaps thousands, of philosophers?

Yes, it is, to a large extent... Of course, our curiosity about the place and value of intuition, as well as reason and experiment, plays a role in the search for truth in philosophy. In the history of Western thinking, especially in the recent era, it is Bergson who has examined this most systematically. Nurettin Topçu, in his associate professorship thesis published under the name of Bergson, examined the intuition method in general. In the context of our doctoral thesis, we tried to deal with it in terms of religion and worldview. (Published in 2001 under the title *Mystical World View and Bergson*.)

You didn't stop writing after you retired. We see your articles in *The Sound Of Elbistan* newspaper and *Dergah magazine*. Will you be working on a new book?

Let alone to "stop writing after retirement", on the contrary, people who have something to write are retiring to work efficiently and to produce their works. İsmail Fenni Ertuğrul, Cahit Kayra, Professor Faruk Sümer and most recently Professor Orhan Okay are the best examples of this. But unfortunately I could not do the same thing myself due to some obstacles. Yes, I am still trying to write. (I also write in some academic journals, in *Türk Yurdu* and *Maraş* newspapers apart from the ones you have mentioned.) But since I get along in years, I am pursuing the dream of first publishing what I have written so far, then completing two unfinished works and finally reviewing the books that are out of print and getting new editions made. Pray that it doesn't remain "just a dream"!

HATIRALARIN ORTAĞI: CEYHAN - II

THE FELLOW OF MEMORIES: CEYHAN - II

Elbistan, ismi Luwi lisanında suyu bol anlamına gelen Ablasta iken şehrimize 5 km mesafedeki mahallemiz Karaelbistan ve Çilingir Çayırı'nı içine alacak kadar geniş bir alandadır. Savunmasız bir konumda olduğu için sık sık istilaya maruz kalmıştır.

Elbistan was a larger area that covers Karaelbistan and Çilingir Meadow 5 kilometers away, and it was called Ablasta that means watery in Luwi language. It was invaded repeatedly since it was in a defenseless status.

ARİF BİLGİN

10. sayıdan devam...

Elbistan Belediye Başkanı Mehmet Gürbüz ve ekibi tarafından daha ilk yılında (2019-2020) büyük bir göl haline getirilen Kaynarca'nın güneybatı köşesinde Baladırık Köprüsü vardır. Önceleri ardıç kazıklar üzerine tablası ahşaptan, üzeri toprak kaplanmış haldeydi. Bu köprünün güneybatı tarafında suyu bol bir pınar vardı. Akıp gitmeden diz boyu kadar su birikirdi. Şimdi yolun altında kaldı; ama suyu beş-altı oluk ile yeniden yapılan köprünün güneybatı taraf dibinden akıtıldı. Bu pınara "Sıtma Pınarı" derlerdi. Sıtma hastalığının yaygın olduğu devirlerde Kinin hapı dışında pek ilacın bulunmadığı ve de doktora gitme gerekliliği beyinlerde yer etmediği zamanlarda sıtma hastalığına yakalanan çocuklar bu pınara getirip

"Ya öte, ya beri" (ya ölür ya kurtulur) niyetiyle çırılçıplak soyundurulup buz gibi suya yedi kere daldırılıp çıkartılmış. (Bu yöntemin genellikle iyi geldiği de söylenirdi). Buradan tekrar Pınarbaşı'na gidelim. Nehrin kaynamaya başladığı kayaların dibinden iki tarafa yaya veya arabalı olarak geçecek toprak yol vardı.

Pınarbaşı'nın güneyinde bir **Örtme Kaya** denilen mağara vardır. Bu mağaranın önünde toprak bir yol vardı, insanlar ve arabalar gelip geçebilirdi. Mağaranın olduğu küçücük kayalık gibi görünen ve güneye doğru dümdüz uzayıp giden dağa da **Yassı Dağ** ismi verilmiş. Bu mağaranın tam ortasında da yatay olarak oyulmuş tandır gibi bir oyuk vardı. Bu oyuk, Av. M. Durmuş Küçük'ün başkanı olduğu belediye yönetimi tarafından, ilerisinde daha geniş

bölmeler var kanaati ile onlarca dinamit patlatılarak genişletildi. Bu kanaatlerinde pek de haksız sayılmazlardı zira **"Ben içine girdim, geniş bir oda gibi boşluk var"** diyen canlı şahitlerin yanı sıra Elbistan'ın en eski eğitimcilerinden o. Necati Erginöz, *Eğitimde 60 yıl ve Anılar* isimli kitabında (sayfa 156-157) şöyle yazmıştı: *"İsveçli bir Zootečni bilgini mağaraların karanlıklarında yaşayan böcekleri incelemek için Türkiye'ye gelmiş... Bilginin yanında da genç bir kız vardı. Araştıracak mağaraları tespit ettik, ilk olarak Örtme Kaya mağarasını araştıracaktı. Mağaranın önünde otomobilinden indik... Üstat tulumunu giydi, alnına fenerini taktı, aletlerini aldı, yere bir kazık çaktı ve bir yılan gibi sürünerek mağaraya girdi... Üstat, iki saat sonra mağaradan bir sürü materyalle çıktı..."*

Continuing from the 10th issue...

Baldırık Bridge is placed on the south-western bottom of Kaynarca that became a large lake thanks to Elbistan Mayor Mehmet Gürbüz and his team in their first year (2019-2020). It was covered with soil and its sign was wooden before. On the south-western side of the bridge, there was a watery spring. Its height reached to knee-length before it flew through. Now, it is under the way, its water is carried from the south-western part of the rebuilt bridge. This spring was called Sitma (Malaria) Spring. When malaria was a common disease, there was a limited supply of Kinin medicine, and seeing a doctor was not perceived as a necessity so that the children who suffer from malaria were brou-

ght to this spring, undressed, and put into the cold water seven times while saying: "Forward or backward" that signified either die or survive. (They said this method generally worked.)

Let's turn back to Springhead. When the river sprang, there was a road in front of the rocks for people and cars.

There was a cave called Örtme Kaya at the south of Springhead. There was a road in front of the cave that people and cars commuted. The mountain that the cave was placed on was like a small rock that goes straight to the south and was called Yassı (Flat) Mountain. There was a hollow just like an oven in the middle of the mountain. This hollow was widened with dynamites in order to find wider parts during the government of Lawyer M. Durmuş

Küçük. They were right to assume that there were wider parts since there were some witnesses who argued they had been in it and they had seen a hollow as wide as a room. Additionally, one of the elder intellectuals of Elbistan, O. Necati Erginöz wrote in his book "60 Years in Education and Memories" (page 156-57) that "A Swedish Zootechnician came to Turkey to investigate insects inside the darkness of the caves. There was a young girl with him. We identified the caves that would be investigated. The first cave was going to be Örtme Kaya. We got out of the car in front of the cave, and the researcher wore his jumpsuit and put his lantern onto his head. He took the equipment, penetrated the land, and entered into the cave crawling as a snake. He came together with some materials after a while."

Mükrimin Halil Yinanç, *İslam Ansiklopedisindeki* Elbistan maddesinde bu **Örtme kayanın** üstünde büyük bir kilise kalıntısı olduğunu yazar.

Pınarbaşı'nda yukarıdaki mağaranın yirmi metre kadar sol tarafındaki kayalıkta bir de yaklaşık bir buçuk metre boyunda yan yana oluşmuş dört-beş tane su izi var. Zamanla bu izlere bazıları "Hz. Ali'nin parmaklarının izi..." olduğuna inandılar. "Buradan Hz. Ali geçerken dağ devriliyormuş, Hz. Ali de 'Ya dağ dur!' diyerek eliyle dağı tutmuş..." gibi aslı astarı olmayan anlatıya inanılan yüzünden bir hurafe doğdu ve yayıldı. Son yıllara kadar birçok düğün yapan çift, düğünden sonra gelinlik ve damatlıkla buraya gelip fotoğraf çekirtme âdetine uyardı.

Sıtma Pınarı'ndan yüz metre kadar aşağıdaki **Haçık Pınarı**'nı anmıştık. Buradan önce Ermenilerin yaşadığı (1915 öncesi) yıllarda Pınarbaşı (Gavurköy, Yeni köy, Karye-i Haçık) Mahallesi'nin suyunu kullandığı, sonra Kızılcaoba Mahallesi'nin doğu ve güneyine yayılan tarla ve bahçeler, daha sonra da Ötegeçe'deki ve Gariplik mezarlığının önündeki bostanları ve bahçeleri sulamak üzere bir ark açılmış. Aynı pınardan 1940'ların sonunda şehir merkezindeki camilerin önüne ve birkaç mahalleye çeşme yapmak üzere içme suyu da alındığını yazmıştık.

Pınarbaşı'nın yukarısında bulunan mağaranın yirmi metre kadar sol tarafındaki kayalıkta yan yana oluşmuş dört beş tane su izi vardır. Zamanla bazıları bu izlerin Hz. Ali'ye ait olduğuna inandılar.

Ceyhan, Pınarbaşı Mahallesi'ni çıkarken iyice yavaşlar ve Çalış/Malatça köyüne kadar nazlı nazlı akar. Ova düzdür, eğim az olduğu için kıvrıla kıvrıla kendine yol bulur. Şehrin Köprübaşı denilen bölgesinde biraz hızlansa da çabuk dizginler kendini. Çalış'ın orada nehri görenler çok şaşırır; o kadar nehir, sert ve iki yakası iki metre gelir gelmez kayalıkların arasına sıkışmış yatağında gürül gürül köpükler saçarak akar. İsteyen hızlanıp öteki tarafa atlayabilir, o kadar dardır. Suyun böyle gürlemesinden dolayı o bölgeye "**Gürlevik**" derler. Balığı boldur, alasından sarısına, sazanından yılan balığına kadar her çeşidi bulunur.

Elbistan'ın göbeğindeki Köprübaşı köprüsünün tam üstünde değirmenler varmış; 1955'te gelen sel ile kalan üç değirmen de köprünün ağır hasar görmesi üzerine kaldırılmıştır.

Elbistan'a elektrik vermek üzere Jandarma karakolunun kuzey bitişiğine yapılan hidroelektrik santraline su taşıyacak kanal ile birlikte Pınarbaşı'ndaki bent de yapılırken, bu bentin olduğu yerdeki (aslında buranın adı Baladirik'tir) ve az aşağısındaki değirmenler de kaldırılmış. Hiç birisi de 1960'a kadar bile gelemedi. Sadece Kaynarca'dan üç beş yüz metre aşağıda bir tek su değirmeni 1970'lere kadar çalıştırıldı. Bu değirmene halk 'Baladirik Değirmeni' dedi ve öylece kaldı. Suyu Kaynarca'dan açılan bir ark ile getirilirdi.

Ceyhan'da alabalık, sarıbalık, sazan ve yılan balığı başta olmak üzere çeşitli balıklar, karabataklar, su samuru (ki su iti derdik), yılanlar, kurbağalar, kaplumbağalar bolca yaşardı. Köprübaşı köprüsünde durup suya bakanlar yüzlerce sarıbalığın bir sağa bir sola yüzdüğünü görürdü. Minik bir taş atılınca çil yavrusu gibi dağılırlardı, on saniye geçmez 'acaba yem mi atıldı' diye düşünmüş olmalılar ki o noktaya tekrar toplanırlardı. Adeta onlarla oynardık.

Nehirlerin kenarı serindir. Bu sebeple yazlık kahveler ille Ceyhan'ın kenarına yapılırdı. Hem serin hem nehir manzaralı, kıyısında da çok sayıda kavağın, cınarın, söğüdün olduğu yerlerdi...

Mükrimin Halil Yinanç wrote in the Encyclopedia of Islam in article Elbistan that there might be the ruins of a grand church on Örtme Kaya.

There are four or five water signs in the length of one and a half meters on the rock in the 20 meters left of the cave on the Springhead. In the course of time, some people believed that these signs were the handprint of Ali (ra). There occurred a superstition made from whole cloth that claims "The mountain was tumbling down while Ali was walking through. Ali held the mountain with his hand and said, 'Stop thou mountain'." There was even a tradition that after their wedding, the bride and the groom would come there to take pictures.

We mentioned Haçik Spring that is 100 meters down from Sitma Spring. A ditch was opened to irrigate firstly the lands of Armenians (before 1915), than Springhead Neighborhood (Gavurköy, Yeniköy, the Village of Haçik), than the fields and gardens in the east and south side of Kızılcaoba Neighborhood, and then the orchards and gardens around Ötegeçe and Gariplik Cemetery. In the later years of 1940, drinking water was supplied for some mosques and fountains in certain neighborhoods, as we have mentioned before.

Ceyhan flows slowly in the Springhead Neighborhood until the village of Çalış/ Malatça. The plain is straight, low pitch, so it meanders. It becomes a little faster in Köprübaşı, but it returns back to its usual flow. The river is surprising around Çalış since it flows between sharp and small rocks in a glow. The destination is so narrow that one can easily jump the other side. Due to the fact that the river flows in a glow there, the place was called "Gürleyik". It is fishy, there are a number of kinds of fish from carp to eel.

There are four or five water signs in the length of one and a half meter on the rock in the 20 meters left of the cave on the Springhead. In the course of time, some people believed that these signs were the handprint of Ali (ra).

There were mills on the Köprübaşı bridge in the middle of Elbistan. After a flood in 1955, there remained 3 mills, but they were taken off due to the heavy damage of the bridge. In order to supply electricity via hydroelectric centrals in the northern side of Gendarmerie Station, they built a channel and a dike in Springhead (called Baladırık), and the mills around were taken off. None of them survived until 1960. Only one watermill was working on the downside of Kaynarca until the 1970s. The locals named the mill "Baladırık". Its water came from Kaynarca via a ditch.

There were trout, a large carp, carps, eels, and also cormorants, otters (that we called water dogs), snakes, frogs, turtles in large numbers. One can see from the bridge hundreds of large carps swimming in the water. When you throw a stone into the water, they would dismiss. After a while, they would gather again to see if there was any food. So to say, we were playing with them.

The coasts of the rivers are cool. That is why seasonal tea houses were set near the Ceyhan River in the summer. It was cool, had a beautiful landscape, numerous poplars, plane trees, and willows.

Nehirlerin, özellikle şehirlerin içinde akan nehirlerin bir kötü tarafı vardır; küçük ve dikkatsiz çocuklar düşerse akıntılar hatta boğarlar. Eğer biri görür suya atarsa boğulmaktan kurtarır. Her yıl birkaç çocuğun boğularak öldüğü duyulurdu. Evimiz nehrin kıyısında yani bugünkü Milli Eğitim Müdürlüğü'nün yerinde olduğu için sırf bizim ailenin gençleri beş ayrı çocuğu (üçünü bendeniz) boğulmak üzere iken kurtarmıştır.

Elbistan, ismi Luwi lisanında suyu bol anlamına gelen Ablasta iken şehrimize 5 km mesafedeki mahalleimiz Karaelbistan ve Çilingir Çayırı'nı içine alacak kadar geniş bir alanda imiş. Savunmasız bir konumda olduğu için sık sık istilaya maruz kalmış. 1085 yılında Selçuklular fethettikten sonra şehri Ulu Camii'n merkez olduğu bugünkü yerine taşımışlar. Ulu Camii, Selçuk hamamı, Dulkadiroğulları'nın tamiri ile ayağa kaldırılan Atik Çarşı Camii ve yine Dulkadir Beyi Alaüddeve Bey'in bina ettiği Ümmet Baba Camii ve türbesinin bulunduğu çok da geniş olmayan alandır burası. Yukarıda da söylediğim gibi bu alan Ceyhan ve kanal olarak açılan Küçük Ceyhan'ın çevrelediği bir ada idi.

Şehrin Ceyhan nehrini geçmeden, geçmeye mecbur kalmadan uzaklara çıkışını

Elbistan'ın göbeğindeki Köprübaşı köprüsünün tam üstünde değirmenler varmış; 1955'te gelen sel ile kalan üç değirmen de köprünün ağır hasar görmesi üzerine kaldırılmıştır.

sağlayan yollardan biri de Söğütlü Çayı üzerindeki bugün Esentepe ve Tepebaşı mahallelerine ve daha ilerilerine yol veren, iki kıyıdaki ve tam ortadaki ayakları Romalılardan kalma, üzeri ahşapla yapıldığından halkın "Tahta Köprü" dediği köprüyle başlardı. Bu köprüyü geçerek Afşin veya Tanır üzerinden, aynı zamanda diğer tarafta Sultankorusu, Aktıl veya Horhor/Çevirme üzerinden kervan yollarına dâhil olmak ve Orta Anadolu'nun her yerine gidebilmek mümkündü.

Adı geçmişken ifade edelim; Söğütlü deresi de son çeyrek asırda Elbistan'ın içinde kaldı. Şehrin kuzeyini ikiye bölerek akmaya devam ediyor. Ceyhan da

öyleydi, şehrin güneyinden gelip bir kuzeye, bir batıya bir kuzeye bir batıya kıvrıla kıvrıla akarak Elbistan'ı ikiye bölerdi. Bu da dünyada çok ender olan bir coğrafi durumu Elbistan'a has kılyor: **Bir şehrin içinden iki ayrı nehir akıyor..**

Ceyhan sakindir. Kış ve yaz aynı suyu akıtır. Buna rağmen Kaynarca denilen yerden Ceyhan'a kavuşan Kevgirli bu kuralı bozardı. Üç, beş, yedi senede bir kaynayan, kaynayınca çok su getiren Kevgirli, sele sebep olurdu. Köprübaşı'nda değirmenler varken nehir bol suyunu savaklardan aşağı veremez, dolayısıyla şişmeye başlardı. Şehrin üst kesimindeki araziler, evler, yollar, sokakların bir kısmı su ile dolardı. İşte bu selin zararını önlemek için asırlar önce Küçük Ceyhan dediğimiz tahliye kanalı açılmış. Bu kanal, bugünkü Topal Yusuf Köprüsü'nün kuzey taraf birkaç metre üstünden başlar, Ahmet Karaca Bey Caddesi boyunca kuzeye ilerler, Malatya (Hulusi Efendi) Caddesi'ne çıkınca batıya dönerek Ceyhan'a kadar düz ilerlerdi. Doksanlı yıllarda bu kanal kapatıldı. Akbayır Mahallesi yakınlarından doğan Kevgirli, belki 30-40 yıldır bir kova bile su getirmiyor. Zaman zaman kaynamaya başlıyorsa da birkaç km yol aldıktan sonra batıp gidiyor.

The rivers inside the cities have a disadvantage that is the danger for drowning especially for naughty and careless kids. If they are lucky, someone would save them from drowning. Every year a few kids die from it. Even my family alone saved 5 kids (I saved 3 of them) from drowning since our home was near the river which is now the Directorate of National Education.

Elbistan was a larger area that covers Karaelbistan and Çilingir Meadow 5 kilometers away, and it was called Ablasta that means watery in Luwi language. It was invaded repeatedly since it was in a defenseless status. After Seljuk defeat in 1085, they carried the Grand Mosque to its present location. The Grand Mosque, Seljuk Bath, Old Bazaar Mosque that was restored by Dulqadirids and Ümmet Baba Mosque that was built by Dulqadirid governor Alaüddeve and the shrine place in that modest area. As I mentioned before, it was an island surrounded by Ceyhan and little Ceyhan that was built as a channel.

There were mills on the Köprübaşı bridge in the middle of Elbistan. After a flood in 1955, there remained 3 mills, but they were taken off due to the heavy damage of the bridge.

Before crossing the Ceyhan River, there was another bridge called "Tahta (Wooden) Bridge" that was firstly built in Roman period that was placed on Söğütlü Stream that leads to Esentepe and Tepebaşı neighborhoods. After crossing the Wooden Bridge, one can arrive in Tanır, and then on the other side Sultankorusu, Aktıl and Horhor/Çevirme, and then all of Middle Anatolia through caravan routes.

As we are here, let's mention that Söğütlü Stream has been inside Elbistan for 25 years. It splits the northern side of the city into two parts.

Ceyhan was like that, it split the city into two parts coming from the south through the north and west, which makes Elbistan geographically unique. Two rivers flow in one city.

Ceyhan is calm in both winter and summer. Despite the fact, Keygirli that merges with Ceyhan in the Kaynarca region breaks the rule. Keygirli springs for 3, 5, 7 years and causes floods. When there were mills in Köprübaşı, the river did not flow down too much and thus, started to swell. The areas, houses, and roads on the upper side of the city were filled with water. In order to prevent the harm, Little Ceyhan was established centuries ago as a discharging channel. This channel starts from the northern part of Topal Yusuf Bridge, goes through north in line with Ahmet Karaca Bey Street, when it reaches Malatya (Hulusi Efendi) Street, it inclines to the west and flows straight till Ceyhan. This channel was closed in the 90s. Keygirli, which comes from the Akbayır Neighborhood, cannot bring water for 30-40 years. Sometimes it starts to spring, yet it sinks after a few kilometers.

MEHMET IŞIK:

"MÜKREMİN HALİL YINANÇ'IN HAFIZASI MÜTHİŞTİR"

MEHMET IŞIK: "MÜKREMİN HALİL YINANÇ HAS AN AMAZING MEMORY"

Mehmet Işık sadece Kahramanmaraş tarihine yönelik çalışmalarıyla değil Osmanlı dönemi ve İstiklal Harbi'ne dair yazdığı roman ve makaleleriyle de tanınmaktadır. Kendisiyle meşhur tarihçi Ord. Prof. Mükrem'in Halil Yinanç'ın hayatını anlattığı, son romanı *Kütüphane Okuyan Adam*'ı konuştuk.

Mehmet Işık is known not only for his works on the history of Kahramanmaraş, but also for his novels and articles about the Ottoman period and the War of Independence. We talked about his latest novel *Kütüphane Okuyan Adam*, in which he tells the life of the famous historian, Ord. Prof. Mükrem'in Halil Yinanç.

Söyleşi: ÖMER YALÇINOVA

Sizi kısaca tanımak isteriz. Mehmet Işık kimdir, bugüne kadar neler yapmıştır?

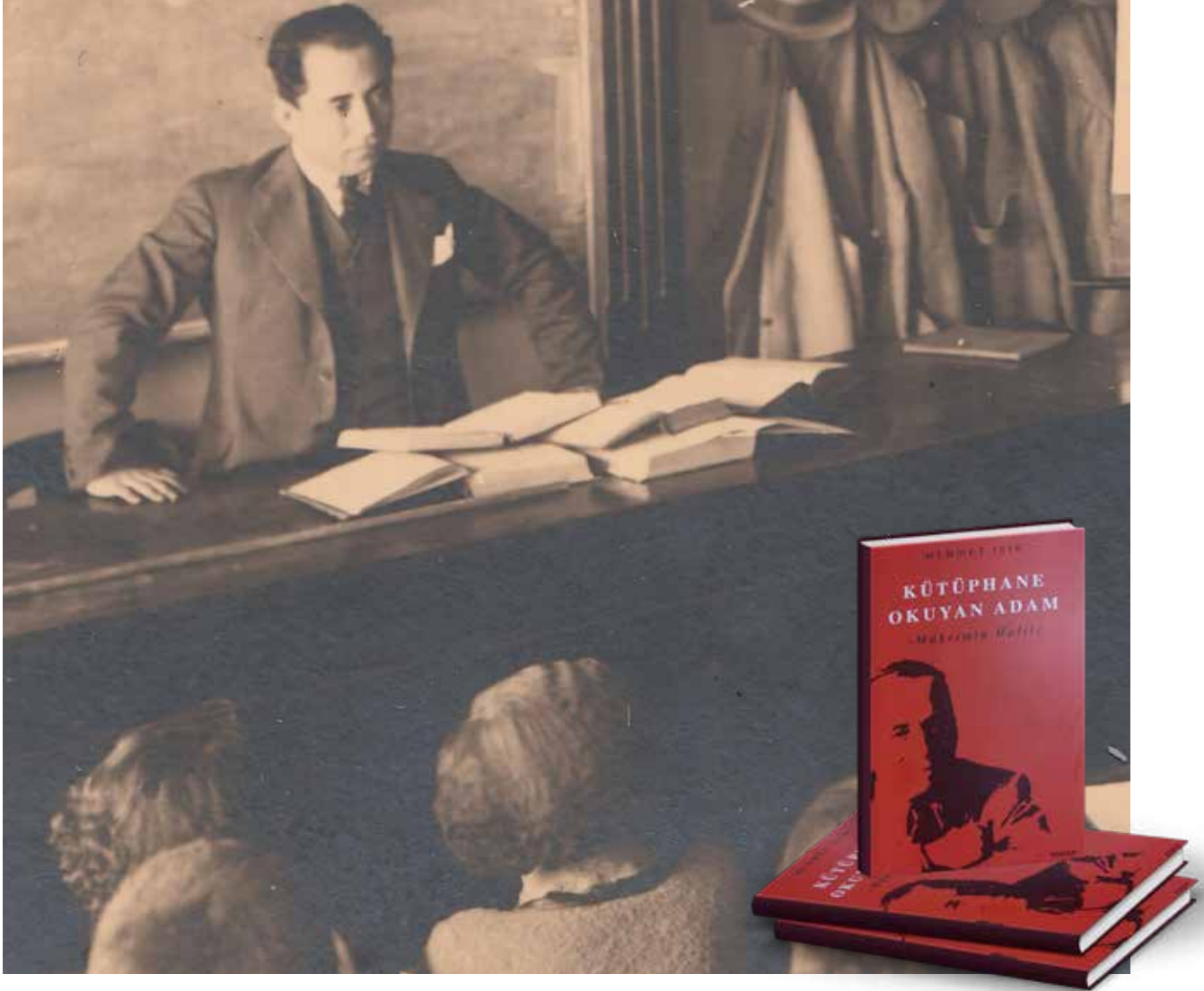
Mehmet Işık; nemelazımcı olamayan, memleket meselelerine kafa yoran, 3 çocuk babası, okumak, yazmak ve tarih anlatmakla meşgul bir fikir işçisi. Okumaya çalışıyorum: İnsanları, ne zaman biteceğini bilmediğim, misafir olduğum dünyayı. Tarihe not düşmek adına kitaplar yazıyorum, dergilere yazılar gönderiyorum, yerel bir televizyonda tarih programları yapıyorum. Bir düşünce kalıbının kabına sığmadığım için bir tarafım, dolayısıyla bertaraf olmuş gibi görünüyorum. Bu yüzden *Mavi Düşünce* adını verdiğim bir dernek kurdum, yaz-

mak isteyen, yazdıklarını yayımlamak isteyen insanlara gönüllü editörlük ve yayın danışmanlığı yapıyorum. Bunun da resmî olması istenilince Beytepe Eğitim Danışmanlık ve Yayıncılığı kurdum. Yapmaktan mutlu olduğum, keyif aldığım iş ise, okul okul gezip memleketin çocuklarına ve gençlerine "Tarih Okumak Akıllandırır!" seminerleri yaparak onlarla hemhal olmak.

Yeni romanınızın ismi: *Kütüphane Okuyan Adam*. Romanda meşhur tarihçimiz Mükrem'in Halil Yinanç anlatılıyor. Neden bu konuyu seçtiniz? İkincisi, hocanın hayatını neden biyografiyle değil de romanla anlatma gereği duydunuz?

Sizin de bahsettiğiniz gibi Osmanlı'nın son dönemleriyle Cumhuriyet'in ilk dönemine damga vurmuş ender ilim adamlarından biri Mükrem'in Halil Yinanç. Büyük bir tarihçi, müthiş bir hafızaya sahip; ömrünü okumaya ve milletin tarihini ortaya koymaya vakfetmiş biri. Hemşehrimiz, Kahramanmaraşlı. Mükrem'in Halil Hoca'yı konu olarak seçmemin daha birçok nedeni var ama ana nedenleri bunlar.

Neden biyografi değil de roman? İki nedeni var: Birincisi, Mükrem'in Halil Yinanç Hoca'nın hayatıyla ilgili biyografi tarzında ve onun hakkında yazılanların derlendiği iki önemli eseri Ömer Hakan

We would love to know about you. Who is Mehmet Işık? What has he done so far? Mehmet Işık; is an intellectual worker, who thinks about the issues of the country, is a father of 3 children, is busy reading, writing and telling history. I'm trying to read: The people, the world that I don't know when will end, in which I am a guest. I write book and articles for magazines, make history programs on local television in order to mark history. I am neutral because I cannot fit into a thought pattern, so I seem to have been disposed of. That's why I founded an association that I call Mavi Düşünce (Blue Thought). I am a volunteer editor and publishing consultant for people who want to write and publish

their articles. When I wanted this to be official, I established Beytepe Education Consultancy and Publishing. The job that I am happy to do and enjoy is to go from school to school and tell the children and the youth of the country: "Studying History Makes You Smart!" to be in touch with them by conducting seminars.

The name of your new novel is: Kütüphane Okuyan Adam (The Man Who Reads the Library). Our famous historian Mükrimin Halil Yinanç is told in the novel. Why did you choose this topic? Secondly, why did you feel the need to describe the teacher's life with a novel rather than a biography?

As you mentioned, Mükrimin Halil Yinanç is one of the rare scholars who

left their mark on the last periods of the Ottoman Empire and the first period of the Republic. A great historian, with a great memory; He dedicated his life to reading and revealing the history of his nation. He is from Kahramanmaraş. There are many more reasons why I chose him as the subject, but these are the main reasons.

Why a novel and not a biography? There are two reasons: First, Mr. Ömer published two important works in the style of biography about the life of Mükrimin Halil Yinanç and the writings about him. He did such amazing work that re-doing a biography would not go beyond repeating it. In the inter-

İkinci olarak, Mükrimin Halil Yinanç Hoca büyük bir tarihçi olduğu kadar çok önemli bir tarih tanığı. Osmanlı'nın son dönemini görmüş yaşamış.

Özalp Bey yayımlamış. O kadar güzel bir çalışma yapmış ki yeniden bir biyografi çalışması yapmak, onu tekrardan öteye gitmezdi. Ailenin ileri gelenleriyle yaptığım görüşmede de zaten ne varsa onu paylaştıklarını söylediler. İkinci olarak, Mükrimin Halil Yinanç Hoca büyük bir tarihçi olduğu kadar çok önemli bir tarih tanığı. Osmanlı'nın son dönemini görmüş yaşamış. Ailesi katledilmiş, Anadolu'da yeni bir devlet doğarken Mükrimin Halil Hoca hem bu doğuşa şahitlik etmiş hem yeni devletin sosyal bilimlerde ilerlemesine katkı sağlamış hem de kendisini bu doğumun içinde büyümüş biri. Tek parti dönemini görmüş, II. Dünya Savaşı'nı yakından takip etmiş, Demokrat Parti döneminde yaşamış, babasının rahlesinde başladığı ilim yolculuğunu İstanbul Üniversitesi'nde kürsüde konuşurken tamamlamış.

Yurt dışına çıkmış, kitap değil kütüphane okumuş, ilim meclislerinde baş köşede oturmuş, yıldızlar geçidi diye tanımlanacak âlimlerin içerisinde devrine ve sonraki döneme ışık olmuş bir kişi.

Tüm bu sebeplerden dolayı; bu kıymetli âlimin, bu büyük tarihinin ilginç hayatını romanlaştırmalıyım diye düşündüm. Gençler okusun... İdeal insan tipine en çok ihtiyaç duyduğumuz bugünlerde belki okuyanlara örnek olur diye düşündüm. Allah var, bir gün bir senarist çıkar, bir yapımcı cesaret eder, bu büyük tarihçiyi belgesel veyahut sinema filmine çekmek isterse onlara da katkımız olsun düşüncesiyle bu romanı kaleme aldım.

Mükrimin Halil Yinanç'ın sizce en dikkat çekici yönü neydi?

Mükrimin Halil Hoca'nın bence en dikkat çekici yönü eşsiz hafızası. Müthiş bir hafızaya sahip. Kitaplara hayran, okuduklarını anlatmaktan zevk alan bir deha. Kitabın içeriğini açık etmemiştir ama kitaba *Kütüphane Okuyan Adam* adını vermemizin sebebi bu özelliği. Fransa'daki o meşhur kütüphanede her gün okuyup hıfzettiği ve sonra da dışarda neşrettiği *Düsturname-i Enveri* onun müthiş hafızasının eseridir.

Hocanın Maraş'la ilişkisini de merak ediyorum. Mükrimin Halil Hocanın Maraş'a dair bir anısı var mı?

Mükrimin Halil Hoca, üniversitede derslerini tamamlanmasının ardından sürekli olarak Anadolu'yu gezmiş. Birçok şehirde konferanslar vermiş, sohbetler gerçekleştirmiş. Maraş'a apayrı bir muhabbeti var. Hemen her yıl Maraş'a ve ata yurdu, akrabalarının yaşadığı Elbistan'a gelmiş, burada zaman geçirmiş. Son gelişlerinden birinde yeğeni Refet Yinanç'ı evlatlık alıp okutmuş, onun iyi bir tarihçi olarak yetişmesine katkı sağlamış. Hocanın Maraş'a ve Elbistan'a dair çok değerli anıları var, kitabımızın birçok bölümünde bu anılara yer verdik. Okurlarımız umarım istifade ederler.

Mehmet Işık'ın roman ve yazılarıyla Kahramanmaraş tarihinin birçok yön ve şahsiyetine ışık tuttuğunu biliyoruz. Maraş hakkında yeni bir çalışmanız olacak mı?

Karınca kaderince doğduğumuz, kimlik kazandığımız ve uzun yıllar sonra geri döndüğümüz şehrimizin tarihi ve kültürü üzerine son 8 yılda çok önemli çalışmalar yaptık. Araştırma kitaplar ve makaleler yayımladık. Radyo ve 200 bölümden fazla televizyon programı çektik. Fakat tüm bunların yanında Dulkadiroğlu Devleti ile Osmanlı Devleti arasındaki o müthiş savaşı ve sonrasını anlattığımız *Son Türkmen/ Şehsuvaroğlu Ali Bey* romanımız benim için çok değerli. Çünkü bir açığı kapatmaya çalıştık, birçok doğru bilinen yanlış düzeltme gayreti içerisinde bulunduk. Diğer çalışma *Kütüphane Okuyan Adam: Mükrimin Halil*. Kendimce yine önemli bir değerli işlemiş oldum, şehrimizin tarihine ve kültürüne katkı sağlayacak bir şeyler yaptığıma inanıyorum.

Şimdilerde ise Maraş'ın bir başka değerini, Dulkadiroğulları Devleti'nin en kudretli sultanını, Fatih Sultan Mehmet Han'ın kayını, Yavuz Sultan Selim Han'ın dedesi Alaüddeve Bozkurt Bey'in hayatını roman olarak yazmaya çalışıyorum. İnşallah nasip olur.

view I had with the elders of the family, they said that they shared everything they already had. Secondly, Mükrimin Halil Yinanç is a very important historical witness as well as a great historian. He lived through the last period of the Ottoman Empire. While his family was murdered and a new state was born in Anatolia, Mükrimin Halil both witnessed this birth, contributed to the progress of the new state in social sciences and raised himself in this birth. He saw the single-party period, followed the World War II closely, lived during the Democratic Party period, and completed his scientific journey, which he started in his father's lecture hall, while speaking on the podium at Istanbul University.

He is a person who went abroad, read libraries rather than books, sat at the head of the scientific assemblies, and became a light for his time and the next period among the scholars who would be defined as the gateway of the stars.

Because of all these reasons; I thought I should write a novel about the interesting life of this esteemed scholar, this great historian. So that young people read... I thought maybe it would set an example for those who read these days when we need the ideal type of person the most. God knows, I wrote this novel with the thought that one day a screenwriter, a producer will dare, and if he wants to make this great historian a documentary or a feature film, we will also contribute to them.

What do you think was the most striking aspect of Mükrimin Halil Yinanç?

I think the most striking aspect of Mükrimin Yinanç Hoca is his unique memory. He has a great memory. A genius who admires books and enjoys telling what he reads. I do not want to reveal the content of the book, but this is the reason why we named the book *The Man Who Reads the Library*. *Düsturname-i Enverî*, which he read and memorised every day in that famous library in France and then published abroad, is the work of his wonderful memory.

I also wonder about his relationship with Maraş. Does Mükrimin Halil Yinanç have a memory of Maraş?

He constantly travelled to Anatolia after completing his courses at the university. He gave conferences and held talks in many cities. He has a special love for Maraş. He came to Maraş and his ancestral homeland, Elbistan, where his relatives lived, almost every year, and spent time here. On one of his last visits, he adopted and educated his nephew, Refet Yinanç, and contributed to his training as a good historian. He has very valuable memories of Maraş and Elbistan, we have included these memories in many parts of our book. I hope our readers will enjoy it.

We know that Mehmet Işık sheds light on many aspects and personalities of Kahramanmaraş's history with his novels and writings. Are you going to have a new study about Maraş?

In the last 8 years, we have carried out very important studies on the history and culture of our city, where we were born by destiny, gained an identity and returned after many years. We have published research books and articles. We shot radio and television programs with more than 200 episodes. However, besides all this, our novel *Son Türkmen/Şehsuvaroğlu Ali Bey (The Last Turkmen / Şehsuvaroğlu Ali Bey)*, in which we tell about the great war between the Dulkadiroğlu State and the Ottoman Empire, and its aftermath, is very valuable to me. Because we tried to close a gap, we tried to correct many well-known wrongs. Another work is *Kütüphane Okuyan Adam: Mükrimin Halil (The Man Who Reads the Library: Mükrimin Halil)*. I have learned an important value in my own way, I believe that I am doing something that will contribute to the history and culture of our city.

Nowadays, I am trying to write about another value of Maraş, the most powerful sultan of the Dulkadiroğulları State, the life of Alaüddeve Bozkurt Bey, the father-in-law of Fatih Sultan Mehmet Han and grandfather of Yavuz Sultan Selim Han. Hopefully it will be ready.

Secondly, Mükrimin Halil Yinanç is a very important historical witness as well as a great historian. He lived through the last period of the Ottoman Empire.

BİR YAŞAM ŞEKLİ OLARAK FITNESS

FITNESS AS A LIFESTYLE

Kahramanmaraş'ta her gelir grubuna hitap edecek kadar fitness salonu günümüzde mevcuttur. Bugüne kadar Kahramanmaraşlı fitness sporcuları hem ulusal hem de uluslararası düzeyde büyük başarılar elde etmiştir.

Today, there are enough fitness centers to appeal to every income group in Kahramanmaraş. Up to the present, fitness athletes from Kahramanmaraş have achieved great success both at national and international level.

AKİF TAŞ

İnsanın hastalıklardan uzak, sağlıklı bir yaşam sürmesinin bir yolu da spor yapmaktır. Büyük medeniyetlerce değer gören spor ve sporcular gerçeği, tarihi vesikalarda mevcuttur. Fitness; her ne kadar ilk zamanlar farkında olunmadan yapılsa da sporun sistemleşmesiyle birlikte öneminin her geçen gün arttığı bir spor dalıdır.

Fitness; kelime manasıyla, fiziksel ve ruhsal olarak iyi olma, güçlü ve yeterli olma anlamına gelir. Yapılan spor dalı için, hem zihinsel hem de fiziksel anlamda tam olmanın bir anlamda ifadesidir fitness. Sadece vücut kompozisyonun iyi olması anlamına gelmez. Ya da insanların yoğun çalışma temposundan, düzensiz beslenmesinden ve dinlenememesinden kaynaklanan aşırı kilo alımlarında

bozulan sağlığı düzeltmek için kullanılan bir tür zayıflama egzersizi de değildir o. Bir tür yaşam şeklidir fitness. Birtakım yanlış algılamalar yüzünden bazı kısıtlamalara maruz kaldığı söylenebilir. Fitness bodybuilding ve powerlifter gibi fitness sporunda ileri seviye beslenme, dinlenme ve antrenmanların da yapıldığı alanlarla da karıştırılmaktadır.

Fitnessin içinde olmadığı bir spor dalı neredeyse yok gibidir. Futboldan basketbola, güreşten boksa hemen hemen tüm spor dallarının içerisinde vardır. Çünkü fitnessin bileşenlerinin içerisinde; kas gücünü, kas dayanıklılığını, kardiyorespiratuar dayanıklılığı, esnekliği artırma, vücut kompozisyonunu geliştirme gibi hedefler vardır. İşte bu hedeflere ulaşmak için yapılan egzersizlerin ta-

mamı fitness sporunda toplanmaktadır. Bir futbolcunun doksan dakikalık bir maçta uygulayacağı güç ve dayanıklılığı sağlaması için yaptığı tüm egzersizler fitnessin bileşenlerinde mevcuttur.

Günümüzde fitness sporuna karşı yoğun bir ilgi vardır. Gençlerin sosyal medya aracılığıyla etkileşime girdiği çeşitli uygulamalar, bu sporu yapıp başarılar elde etmiş insanlara ulaşmanın kolaylaşması, fitness sporuna olan ilgiyi de artırmış durumdadır. İnsanlar kalp damar hastalıkları, kolesterol, hızla yükselen obezite, diyabet gibi rahatsızlarla bozulan sağlıklarını spor salonlarına giderek çözmeye çalışmaktadır. Fitness sporu tam da burada ideal bir spor olarak yediden yetmiş yediye herkese hitap etmektedir.

One of the ways to lead a healthy life away from diseases is to do sports. The reality of sports and athletes, valued by great civilizations, is available in historical documents. Fitness; although it was done unconsciously at first, it is a sport branch that's importance is increasing day by day with the systematization of sports.

Fitness literally means to be physically and mentally well, to be strong and competent. For the sports branch, fitness is an expression of being complete both mentally and physically. It doesn't just mean good body composition, nor is it a kind of slimming exercise used to improve health, which is deteriorated in excessive weight gain caused by people's intense work pace, irregular diet and

inability to rest. Fitness is a way of life. It can be said that it is subject to some restrictions due to some misperceptions. Fitness is also confused with sports branches such as bodybuilding and powerlifting in which advanced nutrition, rest and training are also carried out.

There is almost no sport in which fitness is not included. It is in almost all sports, from football to basketball, from wrestling to boxing. Because in the components of fitness; there are goals such as increasing muscle strength, muscular endurance, cardiorespiratory endurance, flexibility and improving body composition. All of the exercises to achieve these goals are gathered in fitness. All the exercises that a football player does in order to provide the strength and endurance he

will apply in a ninety-minute match are included in the components of fitness.

Today, there is an intense interest in fitness. The various applications that young people interact with through social media, the ease of reaching people who have done this sport and achieved success, have also increased the interest in fitness sports. People are trying to solve their health, which is deteriorated by diseases such as cardiovascular diseases, cholesterol, rapidly rising obesity and diabetes, by going to gyms. Fitness sport appeals to everyone from seven to seventy as an ideal sport right here.

In Kahramanmaraş, on the other hand, fitness sports have been spreading rapidly recently.

Kahramanmaraş'ta fitness sporu adına ilk salon Atatürk Meydanında Maraş İşhanı içerisinde Ahmet Börekçi hocanın gayretleriyle açılmıştır.

Kahramanmaraş'ta ise fitness sporu son zamanlarda hızlı bir şekilde yaygınlaşmaktadır. Kahraman şehrimizde fitness sporu adına ilk spor salonu ise Atatürk Meydanında Maraş İşhanı içerisinde Ahmet Börekçi hocanın gayretleriyle açıldı. Teknolojinin günümüzdeki kadar gelişmemiş olduğu o dönemlerde serbest ağırlıklarla açılan bu salonun ilk öğrencileri Kahramanmaraş'ta fitness

sporunun gelişmesine katkı sağlamıştır. Bu kişilerden bir tanesi olan Mesut Fıstık, 1995 yılında Enorya Sitesinin altında Vem Body (Vücut Eğitim Merkezi) kurup bildiklerini insanlara öğretmeye başlamıştır. O yıllarda imkansızlıklar yüzünden demir su borularıyla yapılan serbest ağırlıklar, bisiklet zincirleri kullanılarak yapılan basit makineler ile vücut geliştirme ve fitness sporu yapılmaya çalışılmıştır. 1997 yılında Malatya'da düzenlenen Bölge Şampiyonasında Kahramanmaraş'ı temsilen Mesut Fıstık, Ümit Karasu, Aladdin Kızgın gibi isimler fitnessin vücut geliştirme alanında çeşitli derecelerle ilk başarıları elde etmişlerdir.

Fitness sporuna gönül vermiş bu isimler daha sonraki senelerde de birçok yarışmada dereceler elde ettiler. Ümit Hoca engelli sporcularla yaptığı çalışmalar neticesinde Goalball Kadın Millî Takımı kondisyonerliğini yapıp 2020 Tokyo Paralimpik Olimpiyatlarında şampiyon

olmuşlardır. Mesut Fıstık 2015 yılında Antalya'da düzenlenen Türkiye Vücut Geliştirme ve Fitness Şampiyonasında Usta Erkekler 40/49 yaş 90+ kiloda Türkiye şampiyonu ve 2016 yıllarında yine Antalya'da düzenlenen dünya şampiyonası seçmelerinde şampiyon olarak ülkemizi Dominik'te temsil etmiştir. Aynı yarışmada Kahramanmaraş'ı temsilen katılan ilk Bayan fitness sporcusu olan Müjgan Paçacı da 5. olmuştur. Kadir Karadutlu 2018 yılında Kıbrıs'ta düzenlenen 14 ülkeden sporcuların katıldığı Vabba MR Vücut Geliştirme Fitness şampiyonasında junior kategoride dünya şampiyona olmuştur.

Türkiye Vücut Geliştirme Fitness ve Bilek Güreşi Federasyonu Kahramanmaraş il temsilcisi Ümit Karasu; "Tüm Türkiye'de bir dönem oluğu gibi fitness sporu, bina altlarında, bodrum katlarında, karanlık izbe yerlerde yapılıyordu. Şimdilerde gereken önemi kazanmaya başlayan bu spor, toplum tarafından da ilgi görmeye başladı. Ayrıca belediyeler de devreye girdi, destek verdi. Dolayısıyla tesisleşme ve insanların sağlıklı bir yaşam sürmesine katkı sağlayacak şekilde yapılabilmesi sağlandığını," dile getirdi. Devamında "Bugün sporun sosyal belediyeçilik açısından önemini gösteren birçok tesis şehrimize kazandırıldı. Kahramanmaraş'ta yirmi beş kadar özel, on kadar da büyükşehir belediyesi ve merkez ilçe belediyelerinin yaptığı spor salonlarının hâlihazırda halka hizmet vermekte olduğunu," belirtti.

Sonuç olarak diyebiliriz ki Kahramanmaraş'ta her gelir grubuna hitap edecek kadar fitness salonu günümüzde mevcuttur. Bugüne kadar Kahramanmaraşlı fitness sporcuları hem ulusal hem de uluslararası düzeyde büyük başarılar elde etmiştir. Gönüllü kişilerin gayretleriyle bugüne taşınan ve belirttiğimiz üzere her spor dalı için önemi haiz olan fitness sporu, hayat standartlarını artırmak, sağlıklı yaşamak, eski sağlığına kavuşmak, dinç ve atak olmak isteyenler için, her geçen önemi tartışılmaz hale geliyor. Sabah uyandıığınızda kendinizi dinç hissetmek istiyorsanız sizi de fitness salonlarında terlemeye çağırıyoruz.

In our hero city, the first gym in the name of fitness was opened in Atatürk Square, in Maraş Office, with the efforts of Ahmet Börekçi. The first students of this hall, which was opened with free weights in those times when technology was not as developed as today, contributed to the development of fitness sports in Kahramanmaraş. One of these people, Mesut Fıstık, founded Vem Budy (Body Training Center) under the Enorya Site in 1995 and started to teach people what he knows. In those years, due to the impossibilities, free weights made with iron water pipes and simple machines made using bicycle chains were tried to be done with bodybuilding and fitness sports. Representing Kahramanmaraş at the Regional Championship held in Malatya in 1997, names such as Mesut Fıstık, Ümit Karasu and Alaaddin Kızgın achieved the first successes in the field of bodybuilding of fitness with various degrees.

These names, who set their heart on fitness, achieved degrees in many competitions in the following years. As a result of his work with the disabled athletes, Mr. Ümit became the trainer of the Goalball Women's National Team and they became the champion in the 2020 Tokyo Paralympics. Mesut Fıstık represented our country in Dominica as the champion of Turkey in the Master Men's 40/49 age 90+ kilos at the Turkish Bodybuilding and Fitness Championships held in Antalya in 2015, and as the champion of the world championship auditions held in Antalya in 2016. Müjgan Paçacı, who was the first female fitness athlete to represent Kahramanmaraş in the same competition, came 5th. Kadir Karadutlu became the world champion in the junior category at the Vabba MR Bodybuilding Fitness Championship held in Cyprus in 2018, in which athletes from 14 countries participated.

Ümit Karasu, Kahramanmaraş provincial representative of the Turkish Bodybuilding, Fitness and Arm-Wrestling Federation, remarked: "As it used to be all over Turkey, fitness was practiced under buildings, in basements, and in dark

secluded places. This sport, which has started to gain the necessary importance nowadays, has also started to attract attention from the society. In addition, municipalities stepped up and gave support. Therefore, it has been ensured that it can be done in a way that will contribute to the establishment and a healthy life of people." He continued, "Today, many facilities that show the importance of sports in terms of social municipality have been brought to our city. In Kahramanmaraş, there are twenty-five private, ten metropolitan and central district municipalities currently serving the public."

As a result, we can say that there are enough fitness centers to appeal to every income group in Kahramanmaraş today. Up to the present, fitness athletes from Kahramanmaraş have achieved great success both at national and international level.

The fitness sport, which has been

The first hall for fitness sports in Kahramanmaraş was opened in Atatürk Square in Maraş Office Building with the efforts of Ahmet Börekçi.

carried to this day with the efforts of volunteers and which, as we stated, is important for every branch of sports, is becoming indisputable with each passing day for those who want to increase their living standards, live healthy, regain their old health, and be vigorous and aggressive. If you want to feel fresh when you wake up in the morning, we invite you to sweat in the fitness rooms.

EVELÂHİR SÖYLEŞİLERİ BAŞLADI

Dergimiz henüz yayın hayatına atılmadan önce acaba önemli yazarlarla *Evelâhir Söyleşileri* başlığı altında bir dizi yazar-okuyucu buluşması gerçekleştirilebilir miyiz diye düşünüyorduk. 11. sayımızı yayına hazırlarken, *Evelâhir Söyleşileri* için çalışmaya başladık. Ve ilkinin 10 Haziran Cuma günü saat 20.00'da 7 Güzel Adam Edebiyat Müzesi'nde öykücü, akademisyen Abdullah Harmancı'yla gerçekleştirdik. Söleşmeye daha çok gençlerin ilgi göstermesi, tecrübeli yazar Abdullah Harmancı'ya okuma ve yazma serüveniyle ilgili sorular sorması sevindiriciydi. Editörümüz Ömer Yalçınova'nın moderatörlüğünde yapılan söyleşide Abdullah Harmancı; hikâye-öykü ayırımını, öykünün nasıl yazıldığını, iyi bir öyküden ne anlamamız gerektiğini, Türk ve dünya edebiyatından verdiği örnek yazar ve öykülerle açıkladı. İki saat süren söyleşiden sonra Abdullah Harmancı, okuyucularıyla sohbetine 7 Güzel Adam Müzesi'nde devam etti. Kitabın, kültürün, edebiyatın doya doya konuşulduğu program, ikinci Evelâhir Söyleşilerine yönelik merak da uyandırdı.

EVELAHİR INTERVIEWS HAVE STARTED

We have been thinking about making interviews with important writers in order to bring together the readers and the writers under the title of "Evelahir Talks" long ago from the publication of the magazine. We started to work on that while preparing the 11th issue. We made the first of these interviews with writer-academician academician Abdullah Harmancı in 7 Güzel Adam Museum, 10th of June, Friday. It was pleasing that more young people showed interest in the conversation, and that writer Abdullah Harmancı was asked questions about his reading and writing adventure. In the interview moderated by our editor Ömer Yalçınova, Abdullah Harmancı explained the tale-story distinction, how a story is written, what we should understand from a good story with exemplary writers and stories from Turkish and world literature. After the two-hour conversation, Abdullah Harmancı continued his conversation with his readers at the 7 Güzel Adam Museum. The program, in which books, culture and literature were talked diffusively, also aroused curiosity about the second of the Evelâhir Talks.

BÜYÜKŞEHİR'DEN ÜÇ YENİ KİTAP THREE NEW BOOKS FROM THE MUNICIPALITY

İlk kitabımız: *Nar Rengi Defter*. Alaeddin Küçükkürtül, 1929-1991 yılları arasında yaşamış. Askerlik ve ticaret gibi çeşitli vesilerle gurbete çıkmışsa da hayatının büyük bölümünü Kahramanmaraş'ta geçirmiş. Kendince günlükler tutmuş ve şiirler yazmış. Fakat onun şiirleri, şairin kesinlikle amatör uğraşlar içinde olduğu ve amatörlikten bir türlü kurtulmadığını göstermiyor. Aksine hem özgün söyleyişi hem de "Maraş Ekolü"nü Karacaoğlan damarını yansıtmaya açılarından onun şiirleri gayet ustalıklı bir seyir izlemiş. *Nar Rengi Defter*'de okuyacağınız şiirler ilk defa yayımlanıyor. Kitaptan önce şairin yakın akrabaları dışında, belki samimi komşu ve arkadaşları tarafından okunmuş veya dinlenmişti.

İkinci kitabımız: *Kahramanmaraş Evliyalari*. M. Tahir Gören tarafından kaleme alınan bu eser, daha önce defalarca basılmış. Meraklısının bulmakta güçlük yaşayacağı bu önemli kitap, yeniden gözden geçirilip genişletilerek Büyükşehir Belediyesi tarafından yayımlandı. Kitap dolayısıyla yapılan tanıtım programında M. Tahir Gören, babasının bayramlarda yaptığı mezarlık ziyaretleri sırasında evliya mezarlarına da uğrayıp, bir Fatiha üç İhlas okuduğunu, kendilerine de bunu salık verdiğini anlattı. M. Tahir Gören'in Maraş'ta medfun olan evliyalara merakı bu şekilde başlamış. Çeşitli kaynak taramalarından oluşan *Kahramanmaraş Evliyalari* her türden okuyucuya hitap ediyor.

Üçüncü kitabımız: *Safahat Şairi Mehmet Âkif Ersoy*. Kitabın alt başlığı: *Hatıralar, Portreler, Safahat'a Sosyolojik Bakış ve İzlekler*. Duran Boz ve Selim Somuncu tarafından yayına hazırlanan kitapta, millî şairimiz Mehmet Âkif Ersoy'un hayatı farklı açılardan ele alınmış. Kitapta makalelerine yer verilen araştırmacı yazarlar arasında Erol Çetin, Kemal Timur, Yusuf Turan Günaydın, Ercan Yıldırım, Mustafa Köneçoğlu... da var. Kitabın "Önsöz"ünden: "Türk edebiyatında Âkif gibi bir şair daha bulmak zordur. Bu zorluk Âkif'in geçtiği yollardan ondan başka pek kimsenin geçmemiş olmasıyla ve kimsenin Âkif kadar dertli olmamasıyla da ilgilidir." İlgileri için başvuru niteliğinde bir kitap diyebiliriz *Safahat Şairi* hakkında.

Our first book: *Nar Rengi Defter*. Alaeddin Küçükkürtül lived between 1929-1991. Although he went abroad on various occasions such as military service and trade, he spent most of his life in Kahramanmaraş. He kept diaries and wrote poems. But his poems do not show that the poet was engaged in amateur pursuits and could not get rid of amateurism. On the contrary, his poems have followed a very masterful course in terms of both his original utterance and the reflection of the Karacaoğlan type of the "Maraş school". The poems you will read in *Nar Rengi Defter* are being published for the first time. Before the publishing of the book, it was only read or listened to by the poet's close relatives, perhaps his sincere neighbours and friends.

Our second book: *Kahramanmaraş Evliyalari*. Written by M. Tahir Gören, this work has been published many times before. This important book, which was difficult for the curious to find, has been revised, expanded and published by the Metropolitan Municipality. In the promotional program made for the book, M. Tahir Gören told that during his father's visits to the cemetery during the holidays, he visited the graves of dervishes and read one Fatiha and three İhlas, and that he recommended it to them. This is how M. Tahir Gören's interest in the dervishes buried in Maraş started. Consisting of various sources, *Kahramanmaraş Evliyalari* appeals to all kinds of readers.

Our third book: *Safahat Şairi Mehmet Akif Ersoy*. The subtitles of the book are: *Memories, Portraits, Sociological View of Safahat*. In the book prepared for publication by Duran Boz and Selim Somuncu, the life of our national poet Mehmet Âkif Ersoy is discussed from different perspectives. Among the researcher authors whose articles are included in the book are Erol Çetin, Kemal Timur, Yusuf Turan Günaydın, Ercan Yıldırım, Mustafa Köneçoğlu... From the "Preface" of the book: "It is difficult to find another poet like Âkif in Turkish literature. This difficulty is also related to the fact that not many people have passed through the roads that Âkif passed through, and that no one is as troubled as Âkif." We can say that it is a reference book about the *Safahat Poet*.

MARAŞ RAVANDA ŞERBETİ

Bağ bozumundan arta kalan üzümle yapılır. Maraş Ravanda Şerbeti için dalında kurumuş, kararmış, çok olgunlaşmış veya tam olgunlaşmamış üzümler tercih edilir. Üzümler ezildikten sonra 3-4 gün güneşin altında bekletilir, yoğunlaşması sağlanır. Bu meyveli şurup, herhangi bir katkı maddesi veya aromaya ihtiyaç duymayacak, mayhoş bir tada sahiptir. Serin bir ortamda 1 yıl kadar bozulmadan saklanabilir.

MARAŞ RAVANDA SHORBET

It is made with the grapes that are left away from the vine-harvest. For the Maraş Ravanda Shorbet, grapes that have dried, darkened, that are too ripe or not riped are chosen. After getting smashed, grapes are left under the sun for 3-4 days and this way they thicken. This furry syrup has a strong sourish taste that does not require any other aroma or preservatives. It can be stored up to a year in a cool place.

KAHRAMANMARAŞ'IN KELİMELERİ BU KİTAPTA **SÖZ VARLIĞI** ÇIKTI!

ALAEDDİN KÜÇÜKKÜRTÜL'ÜN ŞİİRLERİ

NAR RENGİ DEFTER'DE...

